

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะที่มีต่อความสามารถ
ด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

วิทยานิพนธ์
ของ
ธनिया สายคำลิ่ง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

พฤษภาคม 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะที่มีต่อความสามารถ
ด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

วิทยานิพนธ์
ของ
ธनिया สายคำลิ่ง

พจนันท์ ปณณโกต ชีวะ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

พฤษภาคม 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Effects of story-based learning activities together with artistic creation on listening
abilities and creativity of kindergarten 2 students

Taniya Saitamlueng

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Curriculum and Instruction)

May 2022

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางธนิยา สายคำสิงห์ แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อ. ดร. ธนดล ภูสีฤทธิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. มนตรี วงษ์สะพาน)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. จิระพร ชะโน)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. ไพศาล วรคำ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทศิริศิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะที่มีต่อความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ผู้วิจัย ธนียา สายดำลิ่ง

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. มนตรี วงษ์สะพาน

ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต **สาขาวิชา** หลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม **ปีที่พิมพ์** 2565

บทคัดย่อ

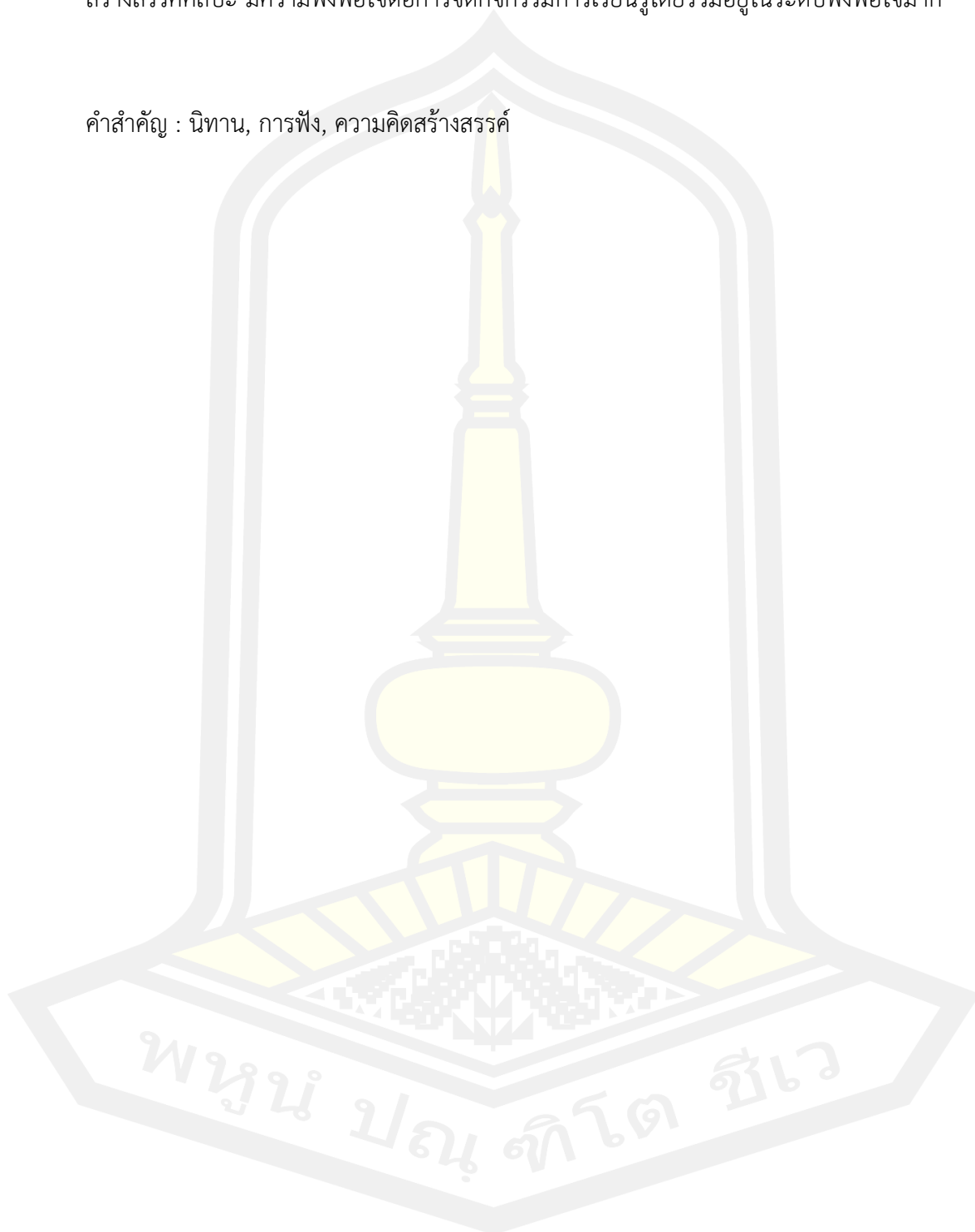
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ 2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 29 คน โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดทักษะการฟัง แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test (Dependent Sample)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

คำสำคัญ : นิทาน, การฟัง, ความคิดสร้างสรรค์

TITLE	Effects of story-based learning activities together with artistic creation on listening abilities and creativity of kindergarten 2 students		
AUTHOR	Taniya Saitamlueng		
ADVISORS	Associate Professor Montree Wongsaphan , Ed.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Curriculum and Instruction
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2022

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to compare the listening abilities of Kindergarten Year 2 students between before and after school by using story-based learning activities together with art creation. 2) Compare the creativity of Kindergarten 2 students between before and after school with story-based learning activities together with art creation 3) Study the satisfaction of Kindergarten 2 students who received Story-based learning together with art creation. The sample group consisted of 29 students in Kindergarten 2/1, 2nd semester of the academic year 2021, at Burapha Phitthayakan Municipal School. which is obtained by cluster sampling. The tools used in the research were a learning management plan. listening skills test and creativity test. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, and test the hypothesis with t-test statistics (Dependent Sample).

The results showed that:

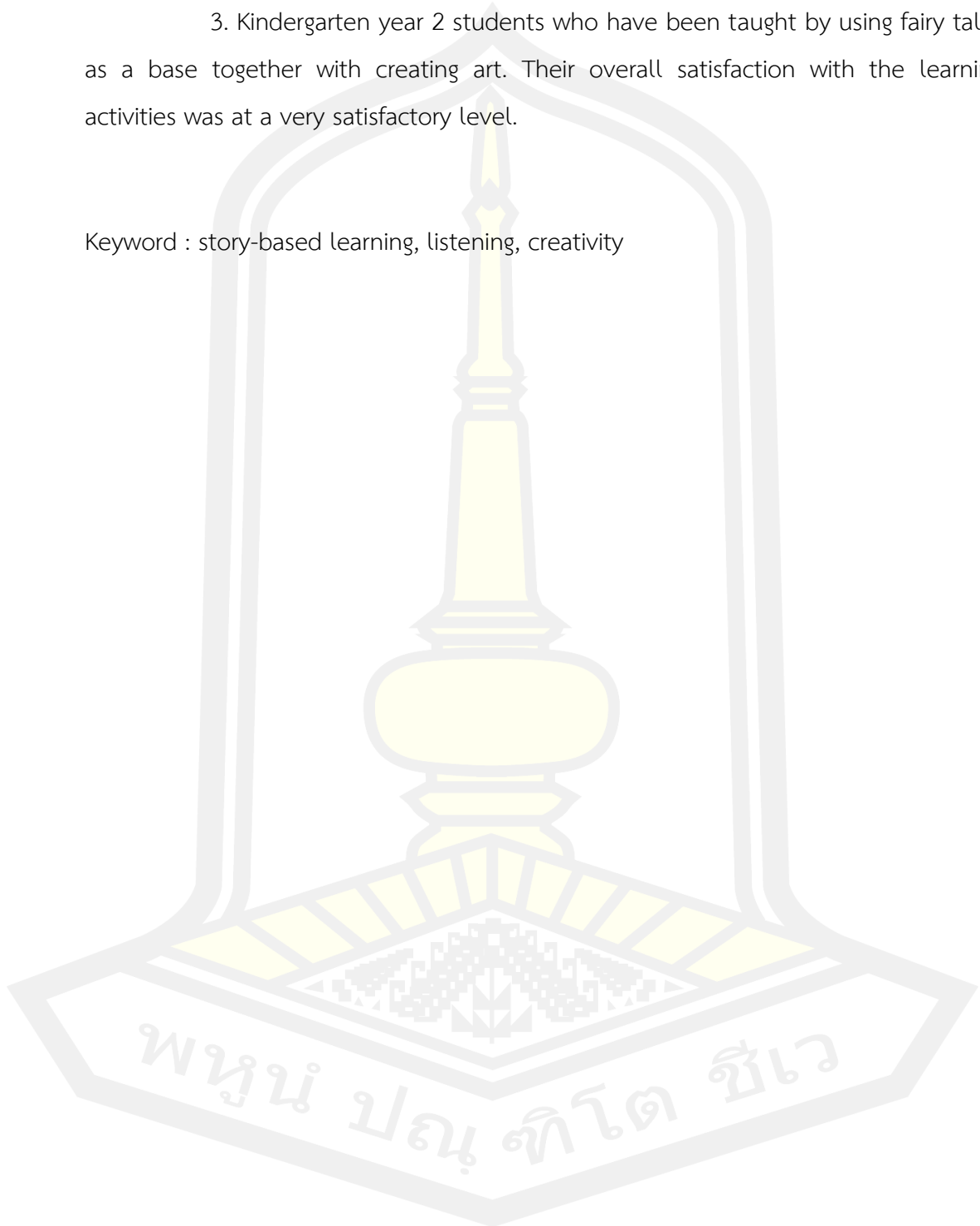
1. Listening ability of Kindergarten Year 2 students who study with story-based learning activities together with creating art. There is a higher progression after school than before. with a statistically significant level of .01.

2. Creativity of Kindergarten Year 2 students who study with story-based learning activities together with art creation. There is a higher progression after school

than before. with a statistically significant level of .01.

3. Kindergarten year 2 students who have been taught by using fairy tales as a base together with creating art. Their overall satisfaction with the learning activities was at a very satisfactory level.

Keyword : story-based learning, listening, creativity

กิตติกรรมประกาศ

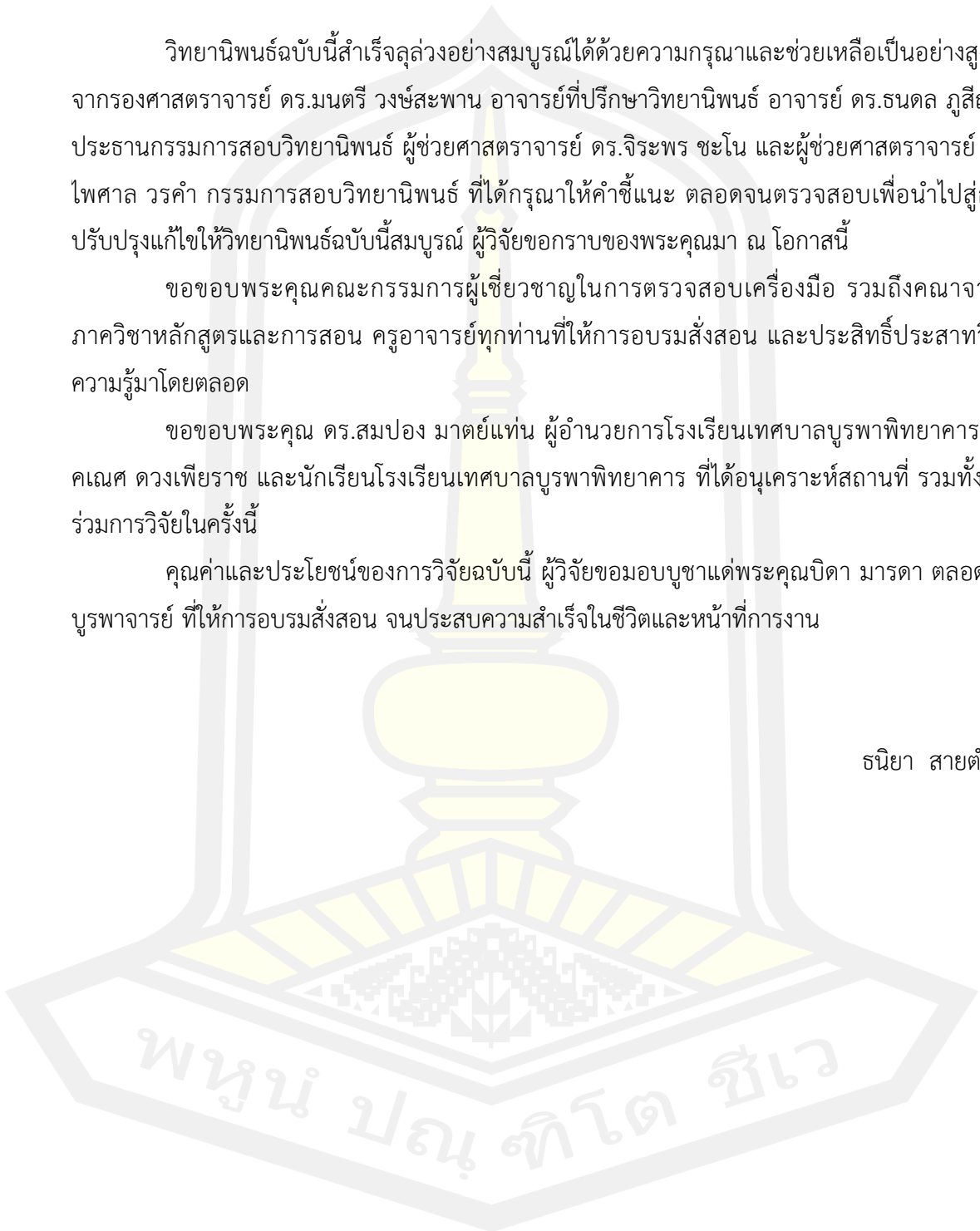
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างสูงยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ธนดล ภูสีฤทธิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะ ตลอดจนตรวจสอบเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ รวมถึงคณาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน ครูอาจารย์ทุกท่านที่ให้การอบรมสั่งสอน และประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้มาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ ดร.สมปอง มาตย์แท่น ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร ครูคณศ ดวงเพียรราช และนักเรียนโรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร ที่ได้อนุเคราะห์สถานที่ รวมทั้งเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ของการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบบูชาแต่พระคุณบิดา มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ ที่ให้การอบรมสั่งสอน จนประสบความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงาน

ธनिया สายคำสิง

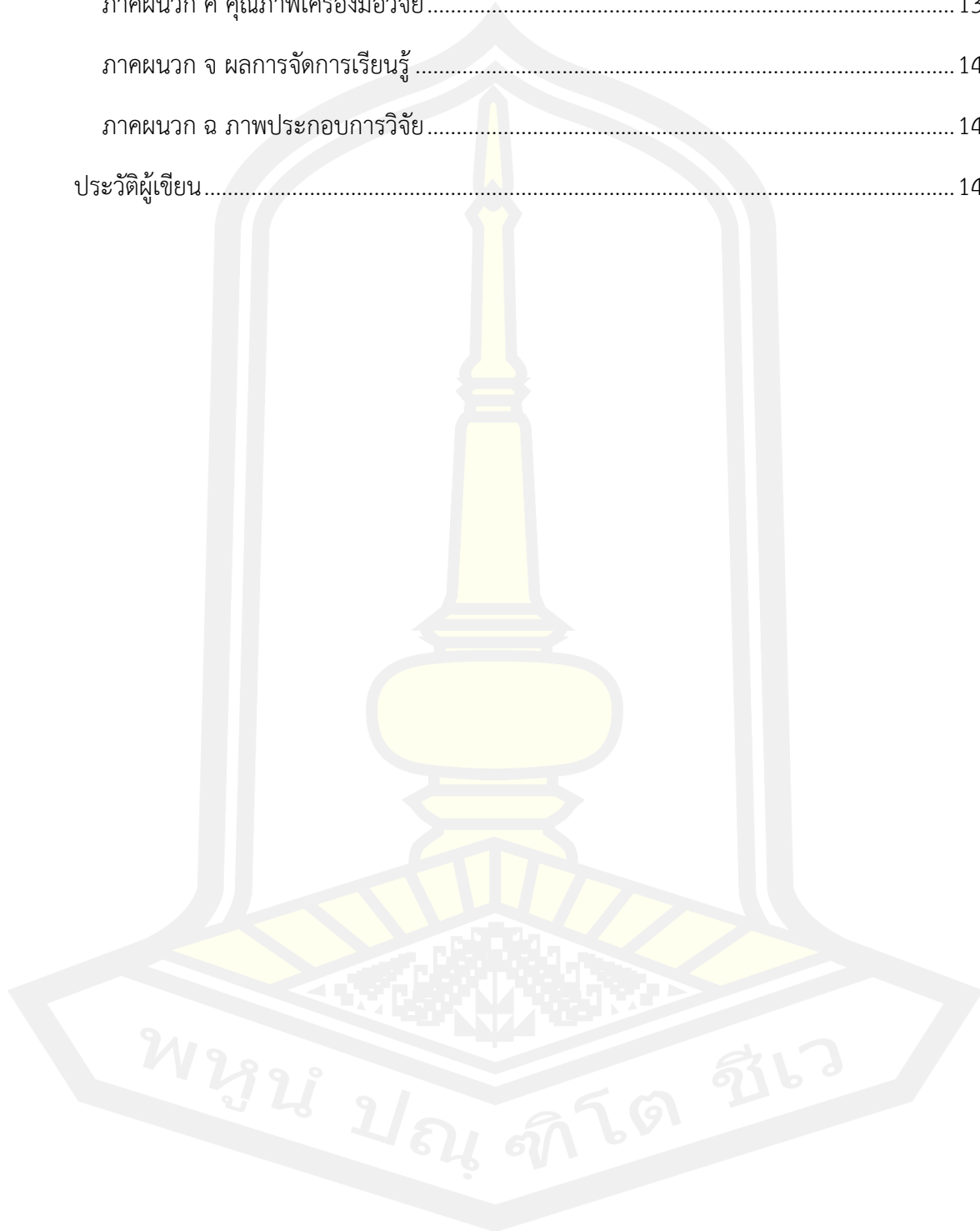

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
บัญชีตาราง.....	ฏ
บัญชีภาพประกอบ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560	8
แผนการจัดการเรียนรู้.....	19
การเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย.....	27
ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง	37
แนวคิดเกี่ยวกับบันทึก.....	45
การสร้างสรรคศิลปะ.....	57
ความคิดสร้างสรรค์.....	60

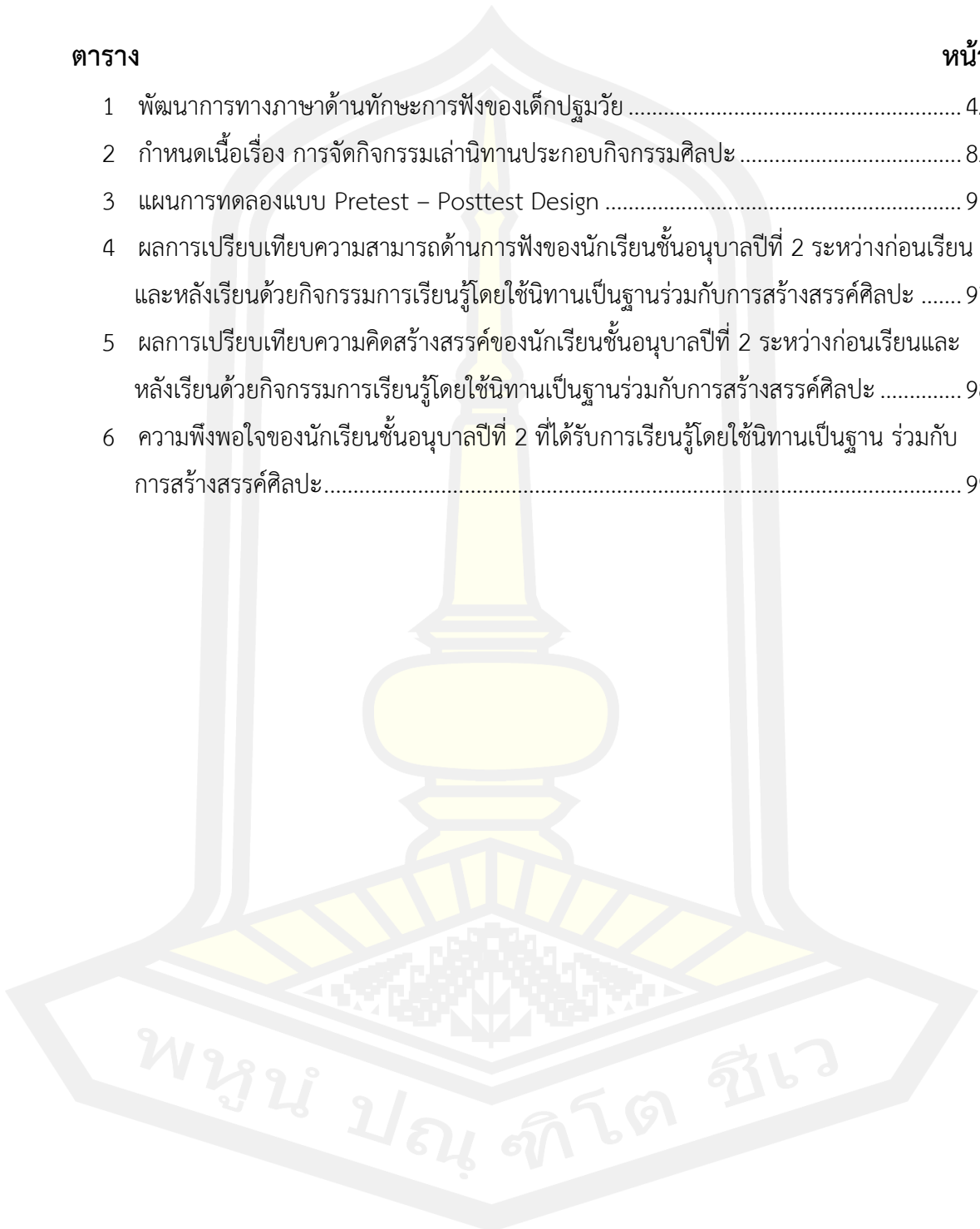
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ	73
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	77
1. งานวิจัยในประเทศ	77
2. งานวิจัยต่างประเทศ	80
กรอบแนวคิดการวิจัย	82
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	83
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	83
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	83
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล	91
การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	92
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	93
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	96
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	96
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	96
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
ความมุ่งหมายของการวิจัย	100
สรุปผล	100
อภิปรายผล	101
ข้อเสนอแนะ	104
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	114
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญและทรงคุณวุฒิ	115

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	117
ภาคผนวก ค คุณภาพเครื่องมือวิจัย	131
ภาคผนวก จ ผลการจัดการเรียนรู้	140
ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบการวิจัย	145
ประวัติผู้เขียน	148

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 พัฒนาการทางภาษาด้านทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย	42
2 กำหนดเนื้อเรื่อง การจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบกิจกรรมศิลปะ	85
3 แผนการทดลองแบบ Pretest – Posttest Design	91
4 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ	97
5 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและ หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ	98
6 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐาน ร่วมกับ การสร้างสรรค์ศิลปะ.....	99

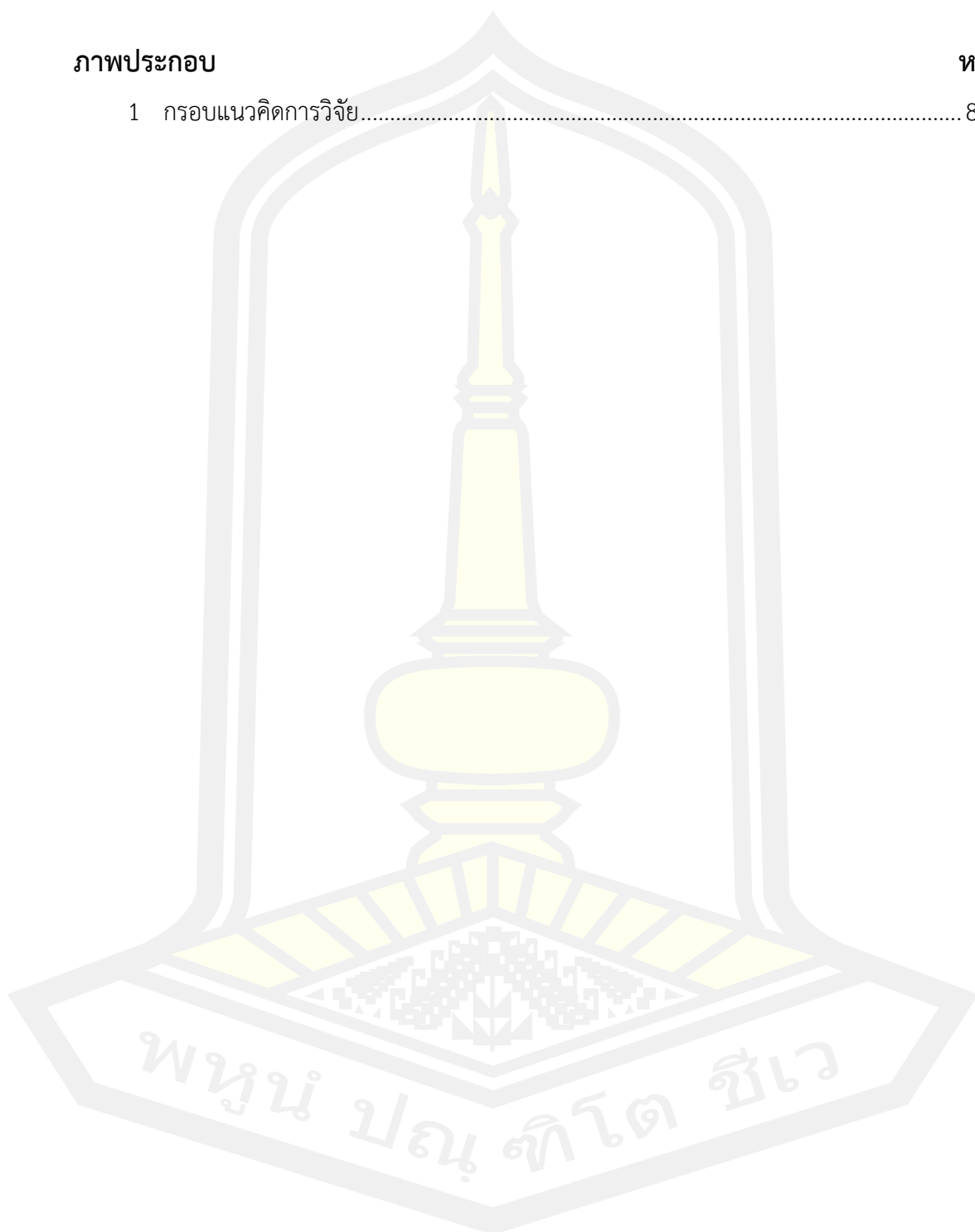

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	82
---	-------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กวัยก่อนเรียน หรือวัยอนุบาล (Preschool) เป็นวัยที่สำคัญระยะหนึ่งของชีวิต เพราะเป็นช่วงที่เด็กเริ่มมีพัฒนาการหลายด้านก้าวหน้าขึ้น ทั้งด้านความคิด ภาษา การสื่อสาร ด้านกล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหว และการช่วยเหลือตนเอง ทำให้เด็กพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของคนที่จะมีชีวิตอิสระ เป็นตัวของตัวเองเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นวัยที่เด็กเริ่มจากครอบครัวไปสู่โรงเรียนอนุบาล หรือศูนย์เด็กเล็ก ได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และใช้ชีวิตภายนอกบ้านมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน หากเด็กวัยนี้ไม่ได้รับการส่งเสริมทักษะที่จำเป็นตามช่วงวัย อาจจะเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาต่อไปในอนาคต (ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย, 2560)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กอายุ 4-5 ปี ซึ่งมีพัฒนาการทางด้านภาษาที่เด็กพูดจะค่อย ๆ ซับซ้อนขึ้น สามารถเล่าเรื่องราวที่มีลำดับขั้นตอนให้ผู้ใหญ่ที่ไม่คุ้นเคยกับเด็กฟังได้เข้าใจทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมด เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตและพูดถึงอนาคตใกล้ ๆ โดยเข้าใจความหมาย เช่น เมื่อวาน พรุ่งนี้ เป็นต้น สามารถพูดประโยคในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกันและยกเหตุผลง่าย ๆ ได้ เช่น หนูทำน้ำหก ตัวเปียกหมดเลย หนูไม่รักน้องเพราะน้องชอบแกล้งหนู จนกระทั่งช่วงปลายของวัยนี้คือเมื่ออายุ 6 ปี จะสามารถอธิบายความหมายของคำได้ เริ่มอ่านสะกดคำ นับเลขได้ถึง 30 เด็กในวัยนี้จึงควรได้รับการส่งเสริมในด้านภาษาที่เหมาะสม เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่งช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคม เกิดความอบอุ่น ตลอดจนความรู้สึกต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้าง เด็กสามารถสร้างจินตนาการในสมองซึ่งก่อให้เกิดการทดลองขึ้น เด็กสามารถสร้างจินตนาการถึงวัตถุนั้นจะอยู่นอกสายตาหรืออยู่ในอดีต เด็กสามารถทำการทดลองให้สมองและทำได้เร็วกว่าการจัดกระทำกับวัตถุนั้นจริง ๆ (ดวงเดือน ศาสตรภัท, 2549) การฟังของเด็กเป็นการรับรู้เรื่องราวด้วยประสาทสัมผัสทางหู ที่เด็กสะสมแล้วนำไปสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษา (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) การฝึกให้เด็กรู้จักฟังจะช่วยให้เด็กเพิ่มพูนคำศัพท์เรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ โครงสร้างของภาษาพูด และได้เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เด็กใช้ภาษาพูดได้ถูกต้องยิ่งขึ้น รู้จักพูดคุยกับเพื่อนฝูง ทั้งยังกระตุ้นให้เด็กได้ใช้จินตนาการ (นิตยา ประพฤติกิจ, 2546)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ในด้านการพัฒนาภาษาว่าเป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด

ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลาย ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ในการใช้ภาษา โดยคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ มีการกำหนดให้มีการพัฒนาการคิดของเด็กปฐมวัย โดยเป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ สืบเสาะหาความรู้ สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561 สำหรับเด็ก อายุ 3-6 ปี (ก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1) กำหนดให้เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร โดยเด็กสามารถฟัง พูด จับใจความ เล่า สนทนา และสื่อสารได้สมวัย มีทักษะในการดูรูปภาพ สัญลักษณ์ การใช้หนังสือ รู้จักตัวอักษร การคิดเขียนคำ และการอ่านเบื้องต้นได้สมวัยและตามลำดับพัฒนาการ มีทักษะการวาด การขีดเขียนตามลำดับขั้นตอนพัฒนาการสมวัย นำไปสู่การขีดเขียนคำที่คุ้นเคย และสนใจ มีทักษะในการสื่อสารอย่างเหมาะสมตามวัย โดยใช้ภาษาไทยเป็นหลัก และมีความคุ้นเคยกับภาษาอื่นด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

จากการศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือเด็กวัย 0-8 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่สมองกำลังมีการพัฒนาในช่วง 3,000 วัน ที่ครอบคลุมถึงพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจและการเคลื่อนไหว โดยพบว่า เด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 365,506 คน หรือร้อยละ 12 ของเด็กในช่วง 2- 5 ปี ยังไม่ได้เรียนหนังสือ เด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 911,111 คน หรือร้อยละ 30 ของเด็กในช่วงอายุ 2-5 ปี อยู่ในการดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือมีมาตรฐานในระดับขั้นต่ำ และมีความหลากหลายในการพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก เนื่องจากในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่เข้ามาดูแลศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างดำเนินงานตามแผนงานของแต่ละหน่วยงาน ทำให้ไม่มีมาตรฐานกลางในการดูแลและการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2559) ส่งผลต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และครูที่มีความแตกต่างด้านมาตรฐาน และส่งผลต่อพัฒนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงของเด็กปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) โดยมีพัฒนาการที่ล่าช้าทั้งทางด้านสติปัญญา การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ภาษา และการปรับตัว เนื่องจากเด็กปฐมวัยได้รับการสนับสนุนที่ไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของวัย เช่น การที่ผู้ปกครองให้เด็กเรียนกวดวิชาเพื่อสอบเข้าโรงเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีชื่อเสียง และอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญคือ การที่โรงเรียนในระดับอนุบาลจำนวนมากเปิดสอนพิเศษเพิ่มเติมในช่วงวันหยุดหรือปิดเทอม รวมถึงการเร่งเรียน เขียนและอ่านเกินพัฒนาการของ

เด็ก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คาดเคลื่อนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ทำให้การศึกษาปฐมวัยในวันนี้ มุ่งเน้นแต่การท่องจำความรู้ เพื่อสอบแข่งขันและเน้นเฉพาะ ด้านเนื้อหาสาระมากกว่าการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ ได้แก่ การคิดแก้ปัญหา การตัดสินใจ การให้เหตุผล รวมถึงการขาดการพัฒนาด้านคุณธรรม และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้การดำเนินชีวิต ส่งผลให้เด็กขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ขาดทักษะในการทำงานร่วมกับคนอื่น และขาดทักษะความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น (ศศิลักษณ์ ขยันกิจ, 2561) สอดคล้องกับรายงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร ในปีการศึกษา 2563 พบว่า นักเรียนยังขาดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่หลากหลาย โดยกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนมากพอ ทำให้ นักเรียนขาดความสนใจในการเรียนรู้ ขาดความตั้งใจในการฟังทำให้ปฏิบัติตามคำสั่งได้น้อย รวมทั้ง ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนยังมีน้อย ไม่กล้าแสดงออก (โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร, 2563) ซึ่งหลักฐานทางวิทยาศาสตร์และประสาทวิทยา จากการวิจัยชี้ว่า เด็กที่ไม่ได้รับการแก้ไขพัฒนาการที่ผิดปกติตั้งแต่แรกจะเป็นภาระต่อสังคมในระยะยาวต่อไปด้วย ทั้งนี้ สถานการณ์ระดับสุขภาวะการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในไทยยังคงเป็นปัญหาอยู่มาก จากการสุ่มสำรวจ ปี 2560 พบว่า 1 ใน 4 ของเด็กทุกช่วงวัยมีพัฒนาการสงสัยว่าล่าช้า โดยพัฒนาการด้านที่ล่าช้าที่พบมากในเด็กปฐมวัย คือ พัฒนาการด้านภาษาและการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสติปัญญา (สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว, 2562)

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นให้มีความเหมาะสม และเป็นไปในทางบวกและสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ และโลก ความคิดสร้างสรรค์จึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี ทำให้ได้รับความสะดวกสบาย ปลอดภัย มีความสุข ลดความยากลำบาก เอาชนะวิกฤตต่าง ๆ ได้ (สำนักงานข้าราชการพลเรือน, 2559) นอกจากนี้ความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความแตกต่าง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมในที่สุด ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน และเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนจะต้องให้ความสนใจและต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทุกคน เนื่องจากเป็นข้อกำหนดหนึ่งที่ผู้เรียนจะต้องมีอยู่ในตัวสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (กมล โพธิเย็น, 2562) โดยความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการส่งเสริมตัวเด็กให้มีความสมบูรณ์ เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์เป็นที่มาของลักษณะพึงประสงค์ของเด็กนับตั้งแต่การเป็นผู้มีอารมณ์สุนทรี มองโลกในแง่ดี ใฝ่เรียนรู้ ชอบการค้นคว้าทดลอง มีความคิดริเริ่ม ภาคภูมิใจและมั่นใจในตนเอง และเป็นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นตั้งแต่เป็นเด็กเล็ก (Trilling, B. and Fadel, 2015) ซึ่งบทบาทของครู นอกจากการออกแบบการเรียนการสอน หรือการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ๆ แล้วยังต้องศึกษาแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เด็กทุกคน โดยสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมที่สุดในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คือ เริ่มต้นด้วยการมีประชาธิปไตย ที่

จะเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความเป็นอิสระ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต พิจารณาวิธีสอน และวิถีทางในการเรียนที่มีความต่อเนื่องในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สร้างความเข้าใจในความคิดรวบยอด ทักษะ และกระบวนการของศาสตร์ต่าง ๆ วิธีการสร้างและประเมินความรู้ (Klenz, 1987)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว การนำนิทานมาใช้ฝึกทักษะทางภาษา ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสนุกสนาน ส่งเสริมการคิด จินตนาการ และช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาเด็กที่ฟังนิทานจะฝึกการจดจำความต่อเนื่องของเรื่อง ติดตามแนวความคิด ส่งเสริมให้มีความฉลาดในการฟัง การเรียนรู้คำใหม่จากนิทาน เด็กมีโอกาสร่วมกิจกรรมทางภาษาทั้งการเล่าเรื่อง การสนทนา วิพากษ์วิจารณ์ การฝึกพูดจากการแสดงบทบาทในนิทาน การเล่นเกม และกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจอยากอ่านหนังสือ เพื่อจะได้อ่านนิทานได้ด้วยตัวเอง นอกจากนี้นิทานยังช่วยให้เด็กได้เลียนแบบในสิ่งที่ตั้งถามของนิทาน การเลียนแบบเสียง คำพูด ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้คำและภาษาพูดใหม่ ๆ นิทานเป็นการเพิ่มพูนคำศัพท์ เด็กคนใดที่ฟังนิทานมากเด็กคนนั้นก็ใช้คำศัพท์ที่มากขึ้น และใช้ได้อย่างหลากหลายเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะเด็กได้เก็บสะสมทั้งคำศัพท์ และความคิดจากเรื่องราวที่ตน ได้ฟังมา เมื่อถึงคราวจะใช้ก็สามารถดึงออกมาใช้ได้ทันที (นิตยา ประพฤติกิจ, 2546) และจากการศึกษาผลของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการวาดรูประบายสีเพื่อส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ตามที่กำหนดไว้ ทั้งวัตถุประสงค์ กระบวนการ ระยะเวลา และมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ที่เพิ่มขึ้น (อัมรัตน์ ตั้งพิทักษ์ไพบูลย์, 2563)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอน เห็นว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยควรจัดกิจกรรมที่มีความสนุก ผู้เรียนมีส่วนร่วม ส่งเสริมพัฒนาการผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้วิธีการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้สนใจนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะมีความสามารถด้านการฟังหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร กองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 58 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร กองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 29 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.2.1 ความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2
 - 2.2.2 ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2
 - 2.2.3 ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เนื้อหาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้ขั้นตอนเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ
4. ระยะเวลาการวิจัย ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า อย่างละเอียดรอบคอบ ประกอบด้วย เนื้อหา ระยะเวลาที่สอน วิธีการสอน สื่อการสอน การประเมินผล โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เนื้อหาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้ขั้นตอนเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ จำนวน 15 แผน จัดการเรียนรู้แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาเรียน 15 ชั่วโมง
2. การเรียนรู้โดยใช้ขั้นตอนเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เรื่องราวที่เล่าต่อกันมา เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือมีการผูกเรื่องขึ้น โดยใช้วาจาหรือเป็นการเล่าที่มีภาพประกอบการเล่า โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบ โดยครูเลือกนิทานที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของเด็ก จัดทำคลิปวิดีโอการเล่านิทาน โดยใช้สื่อประกอบการเล่านิทาน ใช้การจัดบรรยากาศ และที่นั่งในห้องให้เหมาะสม เรียบร้อย ใช้เสียงดังพอที่จะได้ยินทั่วถึงกัน มีการใช้เสียงสูง-ต่ำ โดยในการวิจัยครั้งนี้ใช้ขั้นตอนการสอนประกอบด้วย 1) การเคลื่อนไหวและจังหวะ 2) ขั้นเสริมประสบการณ์ และ 3) ขั้นสร้างสรรค์
3. ความสามารถด้านการฟัง หมายถึง การที่ผู้ฟังที่ได้ยินว่าหน่วยของภาษาในรูปของกระแสเสียงที่ผู้พูดเปล่งเสียงออกมา ผู้ฟังจดจำแล้วนำหน่วยย่อยของภาษามาผูกเข้าด้วยกันเป็นประโยคหรือข้อความโดยอาศัยความรู้ด้านระบบเสียงและไวยากรณ์ของภาษา เพื่อทำความเข้าใจความหมายของประโยคหรือข้อความเหล่านั้น แล้วนำไปสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษา และสามารถถ่ายทอดไปเป็นประโยคที่เหมาะสม สามารถประเมินได้โดยการที่นักเรียนฟังประโยคหรือคำถามแล้วตอบสนองต่อสิ่งที่ได้ยินโดยการเลือกคำหรือรูปภาพ ระบุว่าประโยคหรือคำถามที่ได้ฟังนั้นถูกหรือผิดหรือตอบสนองด้วยคำตอบแบบสั้น ๆ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบทดสอบ โดยครูอ่านแบบทดสอบให้นักเรียนฟัง แล้วนักเรียนปฏิบัติตาม จำนวน 5 ข้อ รวม 5 คะแนน
4. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมที่ครูกำหนดให้นักเรียนสร้างสิ่งของที่หลากหลาย โดยเป็นสิ่งที่แปลกใหม่และมีการถ่ายทอดแนวความคิดหรือความรู้สึกให้ผู้รับชมได้รับทราบได้ โดยผลงานที่กำหนดให้นักเรียนสร้างประกอบด้วย การสร้างสิ่งของเลียนแบบธรรมชาติ การสร้างสิ่งของเลียนแบบสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น และการสร้างภาพตามจินตนาการด้วยวัสดุที่หลากหลาย โดยประเมิน

ด้วยแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ 1) การสร้างภาพ 2) การเติมภาพให้สมบูรณ์ 3) เส้นตรง จำนวน 16 ข้อ รวม 16 คะแนน

5. การสร้างสรรค์ศิลปะ หมายถึง เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยการเลียนแบบธรรมชาติ อันเป็นผลแห่งความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่นำเสนอสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ในทางศิลปะสามารถกระทำโดยการนำวิธีจัดรูปแบบองค์ประกอบศิลปะโดยใช้ทัศนธาตุ เช่น เส้น สี น้ำหนัก พื้นผิว รูปร่าง รูปทรง เป็นสื่อในการถ่ายทอด และผ่านเทคนิคต่าง ๆ ในทางจิตรกรรมอาจใช้ ดินสอ สี น้ำมัน สีน้ำ สีอะครายลิก สีฝุ่น หรือเทคนิคผสม เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกระหว่างมนุษย์ด้วยกัน

6. การเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ หมายถึง การที่ผู้ฟังได้ยินเรื่องราวที่มีการผูกเรื่องขึ้น โดยใช้วาจาหรือเป็นการเล่าที่มีภาพประกอบการเล่า แล้วสามารถถ่ายทอดด้วยการเลียนแบบธรรมชาติ อันเป็นผลแห่งความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่นำเสนอสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน โดยใช้เส้น สี น้ำหนัก พื้นผิว รูปร่าง รูปทรง เป็นสื่อในการถ่ายทอด

7. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ หรือความรู้สึกเป็นสุขของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการจัดประสบการณ์การฟังด้วยการเล่านิทาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
2. แผนการจัดการเรียนรู้
3. การเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย
4. ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง
5. แนวคิดเกี่ยวกับนิทาน
6. การสร้างสรรค์ศิลปะ
7. ความคิดสร้างสรรค์
8. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ
10. กรอบแนวคิดการวิจัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดสาระสำคัญไว้ให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยยึดเป็นแนวทางเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่หน่วยงานของตนรับผิดชอบ โดยต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนในเรื่องของปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ การจัดเวลาเรียน และสาระการเรียนรู้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561) ดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่

ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561)

2. วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561)

3. หลักการ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561) กำหนดหลักการของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี ดังนี้

- 3.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
- 3.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
- 3.3 ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมี ความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ
- 3.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
- 3.5 สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

4. จุดหมาย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561) กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี ดังนี้

- 4.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
- 4.2 สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
- 4.3 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- 4.4 มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับ วัย

5. มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561) กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี ดังนี้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 12 มาตรฐาน ประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย 2 มาตรฐาน พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ 3 มาตรฐาน พัฒนาการด้านสังคม 3 มาตรฐาน และพัฒนาการด้านสติปัญญา 4 มาตรฐาน กำหนดตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีการกำหนดสภาพที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่จำเป็นสำหรับเด็กทุกคนบนพื้นฐานพัฒนาการหรือความสามารถในแต่ละระดับอายุ คือ อายุ 3 - 4 ปี อายุ 4 - 5 ปี และอายุ 5 - 6 ปี อีกทั้งนำไปใช้ในการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการเด็ก นอกจากสภาพที่พึงประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็ก อายุ 3 - 6 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพหรือช่วยเหลือเด็กได้ทันทั่วทั้งที่ ในกรณีสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กไม่เป็นไปตามวัย ผู้สอนจำเป็นต้องหาจุดบกพร่องและรีบแก้ไขโดยจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก ถ้าเด็กมีสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าวัย ผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ สภาพที่พึงประสงค์เกิดขึ้นตามวัยมากน้อยแตกต่างกันไปในเด็กแต่ละบุคคล ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ที่เด็กได้รับ โดยสำหรับนักเรียนอนุบาลปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี หลักสูตรกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

5.1 มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

5.1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย

5.1.2 รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง

5.1.3 ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วย

ตนเอง

5.1.4 นอนพักผ่อนเป็นเวลา

5.1.5 ออกกำลังกายเป็นเวลา

5.1.6 เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง

5.2 มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน

5.2.1 เดินต่อเท้าไปข้างหน้าเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้อง กางแขน

5.2.2 กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้โดยไม่เสียการทรงตัว

5.2.3 วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้

5.2.4 รับลูกบอลโดยใช้มือทั้ง 2 ข้าง

5.2.5 ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นตรงได้

5.2.6 เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน

5.2.7 ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.5 เซนติเมตร ได้

5.3 มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

5.3.1 แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ตามสถานการณ์

5.3.2 กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมบางสถานการณ์

5.3.3 แสดงความพอใจ ในผลงานและความสามารถ ของตนเอง

5.4 มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

5.4.1 สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ

5.4.2 สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี

5.4.3 สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวประกอบเพลง

จังหวะ และดนตรี

5.5 มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

5.5.1 ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่น เมื่อมีผู้ชี้แนะ

5.5.2 แสดงความรักเพื่อน และมีเมตตาต่อสัตว์เลี้ยง

5.5.3 ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ

5.5.4 แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น

5.5.5 ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ชี้แนะ

5.6 มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง

5.6.1 แต่งตัวด้วยตนเอง

5.6.2 รับประทานอาหาร ด้วยตนเอง

5.6.3 ใช้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเอง

5.6.4 เก็บของเล่นของใช้ เข้าที่ด้วยตนเอง

5.6.5 เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้ด้วยตนเอง

5.6.6 ใช้สิ่งของเครื่องใช้ อย่างประหยัดและพอเพียง เมื่อมีผู้ชี้แนะ

5.7 มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

5.7.1 มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อมีผู้ชี้แนะ

	5.7.2 ทิ้งขยะได้ถูกที่
	5.7.3 ปฏิบัติตนตาม มารยาทไทยได้ด้วยตนเอง
	5.7.4 กล่าวคำขอบคุณและ ขอโทษด้วยตนเอง
	5.7.5 ยืนตรงเมื่อได้ยิน เพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี
	5.8 มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ชี้แนะ	5.8.1 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน
	5.8.2 เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม
	5.8.3 ยิ้ม ทักทาย หรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง
	5.8.4 มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ
	5.8.5 ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ด้วยตนเอง
	5.8.6 ประนีประนอมแก้ไขปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงเมื่อมีผู้
บรรทัด	5.9 มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
	5.9.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบสอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง
	5.9.2 เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
	5.9.3 อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ พร้อมทั้งชี้หรือกวาดตามองข้อความตาม
ประสาทสัมผัส	5.9.4 เขียนคล้ายตัวอักษร
	5.10 มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
	5.10.1 บอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้
เกณฑ์	5.10.2 จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบเพียงลักษณะเดียว
	5.10.3 จำแนกและจัดกลุ่ม สิ่งต่าง ๆ โดยใช้อย่างน้อย 1 ลักษณะเป็น
	5.10.4 เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย 4 ลำดับ
ชี้แนะ	5.10.5 ระบุสาเหตุหรือผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้
	5.10.6 คาดเดาหรือคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น หรือมีส่วนร่วมในการลง
ความเห็นจากข้อมูล	

5.10.7 ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น

5.10.8 ระบุปัญหาและ แก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก

5.11 มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

5.11.1 สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลง และแปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น

5.11.2 เคลื่อนไหวท่าทาง เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลาย หรือแปลกใหม่

5.12 มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

5.12.1 สนใจซักถามเกี่ยวกับสัญลักษณ์หรือตัวหนังสือที่พบเห็น

5.12.2 กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

5.12.3 ค้นหาคำตอบของ ข้อสงสัยต่าง ๆ ตามวิธีการ ของตนเอง

5.12.4 ใช้ประโยคคำถามว่า “ที่ไหน” “ทำไม” ในการค้นหาคำตอบ

สรุปในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย และมาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

6. การจัดเวลาเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561) กำหนดการจัดเวลาเรียนของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี ดังนี้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี กำหนดกรอบการจัดเวลาเรียนในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กเป็นเวลา 1 – 3 ปีการศึกษา โดยประมาณ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่ง โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 180 วัน ต่อ 1 ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

7. สาระการเรียนรู้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561) กำหนดสาระการเรียนรู้ ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี ดังนี้

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ทั้งสองส่วนมีความสำคัญในการ

จัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยผู้สอน อาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย รวมทั้ง ต้องสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย มีรายละเอียดดังนี้

7.1 ประสบการณ์สำคัญ จะช่วยอธิบายให้ผู้สอนเข้าใจว่าเด็กปฐมวัยต้องทำอะไร เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างไรและทุกประสบการณ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็ก ช่วยผู้สอน ในการสังเกต สนับสนุน และวางแผนการจัดกิจกรรมให้เด็ก ประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ของเด็ก ตัวอย่างเช่น เด็กเข้าใจความหมายของการ เปรียบเทียบและจำแนกผ่านประสบการณ์สำคัญ การจำแนกสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง ผู้สอนจึงวางแผนจัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสเล่นบล็อกรูปทรงต่าง ๆ อย่างอิสระ มีการ เปรียบเทียบขนาดของบล็อกรูปทรงเดียวกัน และจำแนกรูปทรงของบล็อกเป็นกลุ่มเด็กจะเรียนรู้ผ่าน ประสบการณ์สำคัญในการจำแนก เปรียบเทียบซ้ำแล้วซ้ำอีก มีการปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ ผู้ใหญ่ และเด็กอื่น ฯลฯ นอกจากนี้ ผู้สอนที่เข้าใจและเห็นความสำคัญจะยึดประสบการณ์สำคัญเป็นเสมือน เครื่องมือสำหรับการสังเกตพัฒนาการเด็ก แปลการกระทำของเด็ก ช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสื่อ และช่วยวางแผนกิจกรรมในแต่ละวัน ประสบการณ์สำคัญสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี จะครอบคลุม พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ

7.1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการ สนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่าง กล้ามเนื้อและระบบประสาทในการทำกิจวัตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ และสนับสนุนให้เด็ก รู้จักดูแลสุขภาพและสุขอนามัย สุขอนามัย การรักษาความปลอดภัย และการตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกาย ตนเอง

7.1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการ สนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ตระหนักถึง ลักษณะพิเศษเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็น ใจผู้อื่น ได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สนุกสนาน ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง ขณะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

7.1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการ สนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การ ดูแลรักษารวมชาติและสิ่งแวดล้อม การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ

7.1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการ สนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้การใช้ภาษา พัฒนาการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและ

แก้ปัญหา การมีจินตนาการและ ความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลและสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

7.2 สารที่ควรเรียนรู้ สารในส่วนนี้กำหนดเฉพาะหัวข้อไม่มีรายละเอียด ทั้งนี้ เพื่อประสงค์จะให้ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ ความสนใจของเด็ก อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ผู้สอนสามารถนำสารที่ควรเรียนรู้ มาบูรณาการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้ มิได้ประสงค์ให้เด็กท่องจำเนื้อหาแต่ต้องการให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสาระการเรียนรู้มาจัดประสบการณ์ให้เด็กเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ สารที่ควรเรียนรู้อย่างใช้เป็นแนวทางช่วยผู้สอนกำหนดรายละเอียดและความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก สารที่ควรเรียนรู้ประกอบด้วย เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เช่น

7.2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็กเด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่าง ๆ วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรม จริยธรรม เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วควรเกิดแนวคิด เช่น

7.2.1.1 ฉันมีชื่อตั้งแต่เกิด ฉันมีเสียง รูปร่างหน้าตาไม่เหมือนใคร ฉันภูมิใจที่เป็นตัวฉันเอง เป็นคนไทยที่ดี มีมารยาท มีวินัย รู้จักแบ่งปัน ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น แต่งตัว แปรงฟัน รับประทานอาหาร ฯลฯ

7.2.1.2 ฉันมีอวัยวะต่าง ๆ เช่น ตา หู จมูก ปาก ขา มือ ผม นิ้วมือ นิ้วเท้า ฯลฯ และฉันรู้จักวิธีรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย มีสุขภาพดี

7.2.1.3 ฉันใช้ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ช่วยในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ จึงควรดูแลรักษาให้ปลอดภัย

7.2.1.4 ฉันต้องการอากาศ น้ำ และอาหารเพื่อดำรงชีวิต ฉันจึงต้องรับประทานอาหาร ที่มีประโยชน์ ออกกำลังกาย และพักผ่อนให้เพียงพอ เพื่อให้ร่างกายแข็งแรงเจริญเติบโต

7.2.1.5 ฉันตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเองว่า ฉันสามารถเคลื่อนไหวโดยควบคุมร่างกายไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ต่าง ๆ ร่างกายของฉันอาจมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อฉันรู้สึกไม่สบาย

7.2.1.6 ฉันเรียนรู้ข้อตกลงต่าง ๆ รู้จักระมัดระวังรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เมื่อทำงาน เล่นคนเดียว และเล่นกับผู้อื่น

7.2.1.7 ฉันอาจรู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ เหนื่อย หรืออื่น ๆ แต่ฉันเรียนรู้ที่จะแสดงความรู้สึกในทางที่ดีและเหมาะสม เมื่อฉันแสดงความคิดเห็นหรือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเอง แสดงว่าฉันมีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดของฉันเป็นสิ่งสำคัญ แต่คนอื่นก็มีความคิดที่ดีเหมือนฉันเช่นกัน

7.2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วควรเกิดแนวคิด เช่น

7.2.2.1 ทุกคนในครอบครัวของฉันเป็นบุคคลสำคัญ ต้องการที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้า และ ยารักษาโรค รวมทั้งต้องการความรัก ความเอื้ออาทร ช่วยดูแลซึ่งกันและกัน ช่วยกันทำงานและปฏิบัติตามข้อตกลงภายในครอบครัว ฉันต้องเคารพ เชื่อฟังพ่อแม่และผู้ใหญ่ในครอบครัว ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกาลเทศะ ครอบครัวของฉันมีวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเกิดของบุคคลในครอบครัว วันทำบุญบ้าน ฉันภูมิใจในครอบครัวของฉัน

7.2.2.2 สถานศึกษาของฉันมีชื่อ เป็นสถานที่ที่เด็ก ๆ มาทำกิจกรรมร่วมกัน และทำให้ได้เรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ มากมาย สถานศึกษาของฉันมีคนอยู่ร่วมกันหลายคน ทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ช่วยกันรักษาความสะอาดและทรัพย์สินสมบัติของสถานศึกษา ครูรักฉันและเอาใจใส่ดูแลเด็กทุกคน เวลาทำกิจกรรมฉันและเพื่อนจะช่วยกันคิด ช่วยกันทำ รับฟังความคิดเห็น และรับรู้ความรู้สึกซึ่งกันและกัน

7.2.2.3 ท้องถิ่นของฉันมีสถานที่ บุคคล แหล่งวิทยากร แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สำคัญ คนในท้องถิ่นที่ฉันอาศัยอยู่มีอาชีพที่หลากหลาย เช่น ครู แพทย์ ทหาร ตำรวจ ชาวนา ชาวสวน พ่อค้า แม่ค้า ท้องถิ่นของฉันมีวันสำคัญของตนเองซึ่งจะมีการปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างกันไป

7.2.2.4 ฉันเป็นคนไทย ฉันภูมิใจในความเป็นไทยที่มีวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติและท้องถิ่นหลายอย่าง ฉันและเพื่อนนับถือศาสนาหรือมีความเชื่อที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ ศาสนาทุกศาสนาสอนให้ทุกคนเป็นคนดี

7.2.3 ธรรมชาติรอบตัวเด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุขสมบัติ เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วควรเกิดแนวคิด เช่น

7.2.3.1 ธรรมชาติรอบตัวฉันมีทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งมีชีวิต ต้องการอากาศ แสงแดด น้ำ และอาหารเพื่อเจริญเติบโต สิ่งมีชีวิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับลักษณะ ลมฟ้าอากาศในแต่ละวันหรือฤดู และยังต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สำหรับสิ่งไม่มีชีวิต เช่น น้ำ หิน ดิน หวาย มีรูปร่าง รูปทรง ลักษณะ สีต่าง ๆ และมีประโยชน์

7.2.3.2 ลักษณะลมฟ้าอากาศรอบตัวแต่ละวันอาจเหมือนหรือแตกต่างกันได้ บางครั้งฉันคาดคะเนลักษณะลมฟ้าอากาศได้จากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น เมฆ ท้องฟ้า ลม ใน เวลากลางวันเป็นช่วงเวลาที่ดวงอาทิตย์ขึ้นจนดวงอาทิตย์ตก คนส่วนใหญ่จะตื่นและทำงาน ส่วนฉันไป โรงเรียนหรือเล่น เวลากลางคืนเป็นช่วงเวลาที่ดวงอาทิตย์ตกจนดวงอาทิตย์ขึ้น ฉันและคนส่วนใหญ่จะ นอนพักผ่อนตอนกลางคืน กลางวันและกลางคืนมีลักษณะแตกต่างกัน เช่น ท้องฟ้าในเวลากลางวัน เป็นสีฟ้า ในเวลากลางคืนเป็นสีดำ กลางวันมีแสงสว่าง แต่กลางคืนมืด อากาศเวลากลางวันร้อนกว่า เวลากลางคืน

7.2.3.3 เมื่อฉันออกแรงกระทำต่อสิ่งของด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ผลัก ดึง บีบ ทบ ตี เป่า เขย่า ตีต สิ่งของจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปร่าง การเคลื่อนที่ และเกิดเสียงแบบต่าง ๆ

7.2.3.4 แสงและไฟฟ้าได้มาจากแหล่งพลังงาน เช่น ดวงอาทิตย์ ลม น้ำ เชื้อเพลิง แสงช่วยให้เรามองเห็น เมื่อมีสิ่งต่าง ๆ ไปบังแสงจะเกิดเงา ไฟฟ้าทำให้สิ่งของเครื่องใช้ บางอย่างทำงานได้ ช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน การนำพลังงานมาใช้ทำให้แหล่ง พลังงานบางอย่างมีปริมาณลดลง เราจึงต้องใช้พลังงานอย่างประหยัด

7.2.3.5 สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติรอบตัวฉัน เช่น สัตว์ พืช น้ำ ดิน หิน หวาย สภาพของลมฟ้าอากาศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตต้องได้รับการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ สร้างขึ้นรอบ ๆ ตัวฉัน เช่น สิ่งของเครื่องใช้ บ้านอยู่อาศัย ถนนหนทาง สวนสาธารณะ สถานที่ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทุกคนรวมทั้งฉันช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและรักษาสาธารณสุขสมบัติโดย ไม่ทำลายและบำรุงรักษาให้ดีขึ้นได้

7.2.4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อ ความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้

ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด ปลอดภัย และรักษาสິงแวดล้อม ทั้งนี้ เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้ว เด็กควรเกิดแนวคิด เช่น

7.2.4.1 ฉันทใช้ภาษาทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อการสื่อความหมายในชีวิตประจำวันฉันทติดต่อ สื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ได้หลายวิธี เช่น โดยการไปมาหาสู่ โทรศัพท์ จดหมาย หรือเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อ สื่อสารต่าง ๆ และฉันทราบข่าวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ รอบตัวด้วยการสนทนา ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ และอ่านหนังสือ หนังสือเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกไปยังผู้อ่าน ถ้าฉันทชอบอ่านหนังสือ ฉันทก็จะมีความรู้ความคิดมากขึ้น ฉันทสามารถ รวบรวมข้อมูลง่าย ๆ นำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ โดยนำเสนอด้วยรูปภาพ สัญลักษณ์ แผนผัง ผัง ความคิด แผนภูมิ

7.2.4.2 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวฉันทส่วนใหญ่มีสี ยกเว้นกระจกใส พลาสติกใส สีมียู่ทุกหนทุกแห่งที่ฉันทสามารถเห็นตามดอกไม้ เสื้อผ้า อาหาร รถยนต์ และอื่น ๆ สีที่ฉันทเห็นมีชื่อ เรียกต่าง ๆ กัน เช่น แดง เหลือง น้ำเงิน สีแต่ละสีทำให้เกิดความรู้สึกต่างกัน สีบางสีสามารถใช้เป็น สัญลักษณ์หรือสัญลักษณ์สื่อสารกันได้

7.2.4.3 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวฉันทมีชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก และส่วนประกอบต่าง ๆ กัน สามารถจำแนกประเภทตามชนิด ขนาด สี พื้นผิว วัสดุ รูปร่าง รูปทรงหรือประโยชน์ในการใช้งาน

7.2.4.4 ฉันทสามารถสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น การเจริญเติบโตของมนุษย์ สัตว์ หรือพืช การเปลี่ยนแปลงของสภาพลมฟ้าอากาศ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ จากการทดลองอย่างง่าย ๆ หรือการประกอบอาหาร และฉันทสามารถเห็น ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น การนำสิ่งต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ ความสัมพันธ์ระหว่างการ กระทำบางอย่างกับผลที่เกิดขึ้น เช่น ถ้ารับประทานอาหารแล้วไม่แปรงฟันฟันจะผุ ถ้าใส่น้ำตาลลงไป ในน้ำแล้วน้ำตาลจะละลาย ถ้าปล่อยสิ่งของจากที่สูงแล้วสิ่งของจะตกลงมา

7.2.4.5 การนับสิ่งต่าง ๆ ทำให้ฉันทรู้จำนวนสิ่งของ และจำนวนนับนั้น เพิ่มหรือลดได้ ฉันทรู้ว่าสิ่งของแต่ละชิ้นนับได้เพียงครั้งเดียว ไม่นับซ้ำ และเสียงสุดท้ายที่นับเป็นตัวบอก ปริมาณ

7.2.4.6 ฉันทเปรียบเทียบและเรียงลำดับสิ่งของต่าง ๆ ตามลักษณะ รูปร่าง รูปทรง จำนวน ขนาด น้ำหนัก ปริมาตร สิ่งที่จะช่วยฉันทในการสังเกต เช่น แวนขยาย สิ่งที่จะช่วยใน การชั่ง ตวง วัด มีหลายอย่าง เช่น เครื่องชั่งสองแขนอย่างง่าย ถ้วย ช้อน เขือก วัสดุสิ่งของอื่น ๆ ที่ฉันท อาจใช้การคาดคะเนหรือกะประมาณ

7.2.4.7 ฉันทใช้คำที่เกี่ยวกับเวลาในชีวิตประจำวัน เช่น กลางวัน กลางคืน ก่อน หลัง เช้า บ่าย เย็น เมื่อวานนี้ วันนี้ พรุ่งนี้

7.2.4.8 ฉันทใช้เงินเหรียญและธนบัตรในการซื้อขนมและอาหาร ตัวเลขที่อยู่บนเหรียญและธนบัตรจะบอกค่าของเงิน

7.2.4.9 ฉันทใช้ตัวเลขในชีวิตประจำวัน เช่น วันที่ ชั้นเรียน อายุ บ้านเลขที่ นาฬิกา หรือเบอร์โทรศัพท์ และใช้ตัวเลขในการบอกปริมาณของสิ่งต่าง ๆ และแสดงอันดับที่

7.2.4.10 สิ่งของเครื่องใช้มีหลายชนิดและหลายประเภท เช่น เครื่องใช้ในการทำสวนเพาะปลูก การก่อสร้าง เครื่องใช้ภายในบ้าน เราใช้สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน ขณะเดียวกันก็ต้องระมัดระวังในการใช้งาน เพราะอาจเกิดอันตรายและความเสียหายได้ถ้าใช้ผิดวิธีหรือใช้ผิดประเภท เมื่อใช้แล้วควรทำความสะอาดและเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย เราควรใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและรักษาสิ่งแวดล้อม

7.2.4.11 ฉันทเดินทางจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งได้ด้วยการเดินหรือใช้ยานพาหนะ พาหนะบางอย่างที่ฉันทเห็นเคลื่อนที่ได้โดยการใช้เครื่องยนต์ ลม ไฟฟ้า หรือคนเป็นผู้ทำให้เคลื่อนที่ คนเราเดินทางหรือขนส่งได้ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ พาหนะที่ใช้เดินทาง เช่น รถยนต์ รถเมล์ รถไฟ เครื่องบิน เรือ ผู้ขับจะต้องได้รับใบอนุญาตขับขี่ และทำตามกฎจราจรเพื่อความปลอดภัยของทุกคน และฉันทต้องเดินบนทางเท้า ข้ามถนนตรงทางม้าลาย สะพานลอย หรือตรงที่มีสัญญาณไฟ เพื่อความปลอดภัยและต้องระมัดระวังเวลาข้าม

สรุปในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาผู้เรียน 2 ส่วน คือ 1) การเสริมสร้างประสบการณ์สำคัญ โดยจะทำให้นักเรียนเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ที่มีส่วนส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา 2) สารที่ควรรู้ เป็นส่วนที่นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว รวมถึงสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

แผนการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2541) ได้กล่าวถึง การวางแผนและเตรียมการสอนว่า เป็นการกำหนดไว้ล่วงหน้าจะสอนใครในเนื้อหาใด สอนเมื่อใด สอนอย่างไร และเพื่อให้เกิดอะไร ซึ่งเมื่อถึงเวลาดังกล่าวจะดำเนินการสอนตามที่วางแผนและเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างละเอียดรอบคอบเหมาะสมเพื่อให้สามารถดำเนินการตามที่ได้กำหนด

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542) แผนการเรียนรู้ หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอน

อย่างมีระบบเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ให้ความหมายของแผนการสอนว่าหมายถึงการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งโดยกำหนดสาระสำคัญจุดประสงค์เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนสื่อตลอดจนการวัดผลและการประเมินผล

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2545) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดเรียนรู้ว่า เป็นแผนงานหรือโครงการที่ครูผู้สอนได้เตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ปฏิบัติ การเรียนรู้ในรายวิชาใดวิชาหนึ่งอย่างเป็นระบบระเบียบโดยใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้เพื่อนำผู้เรียนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

รุจิรัฐ ภู่อารยะ (2546) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้คือผลของการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบโดยนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชาและกระบวนการเรียนรู้โดยเขียนเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551) ได้สรุปความหมายของแผนการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการสอน คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือเป็นแผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจากคู่มือครูหรือแนวการสอนของกรมวิชาการทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนเนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน หมายถึง การวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า อย่างละเอียดรอบคอบ ประกอบด้วย เนื้อหา เวลาที่สอน วิธีการสอน สื่อการสอน การประเมินผล โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เนื้อหาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เรื่อง ธรรมชาติรอบตัว โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ จำนวน 15 แผน จัดการเรียนรู้แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาเรียน 15 ชั่วโมง

2. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

มีองค์กรและนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

วัฒนพพร ระจับทุกซ์ (2542) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนว่าก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการสอน การเรียนสื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ

2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าเกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการจัดการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยีและจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ

3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับครูผู้สอนและครูที่สอนแทน นำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ

4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ที่จะ เป็น ประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็น ผลงานทางวิชาการได้

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญคือเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บรรลุ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นหัวใจของการนำผู้เรียน ไปสู่ จุดหมายปลายทางที่กำหนดว่าจะต้องเลือกใช้กิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนลักษณะใดจึง จะ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3. ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผนการสอน เป็นงานสำคัญอย่างยิ่งของครูเพราะ เป็นการเตรียมการสอนที่สมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร อย่างแท้จริง ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาเอกสารหลักสูตรเป็นเบื้องต้นก่อนที่จะลงมือเขียน โดยมีลำดับขั้นตอน ได้มีนักวิชาการได้อธิบายไว้ ดังนี้

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2551) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่จะสอน

1.1 จุดประสงค์ประจำวิชา

1.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.3 คำอธิบายรายวิชา

1.4 โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา

1.5 การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้

1.6 แผนการจัดการเรียนรู้

2. ศึกษาแนวการสอนของกรมวิชาการ เพื่อ

2.1 ศึกษารายละเอียดสาระการเรียนรู้กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละช่วงชั้นและระดับชั้น ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อเพิ่มเติมอีกให้สมบูรณ์

2.2 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือไม่ ถ้าไม่สอดคล้องควรปรับและนำมาเขียนในแผนการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนต่อไป

2.3 นำกิจกรรมในแนวการสอนมาพิจารณาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

3. ขั้นตอนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นที่สำคัญซึ่งผู้เขียนต้องวางแผนอย่างรอบคอบโดยกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง กำหนดสื่อการสอนและการวัดผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน อย่างไรก็ตามควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดเน้นของหลักสูตร กล่าวคือ ควรจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นกระบวนการและใช้กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหากระบวนการ 9 ประการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

วิลลาร์ตน์ สุนทรโรจน์ (2551) ได้กล่าวถึงหลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ควรมีส่วนสำคัญ ดังนี้

1. ส่วนหัวเรื่อง เป็นส่วนแรกของแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนที่บอกรายละเอียดเบื้องต้นของแผนการจัดการเรียนรู้ มีแนวการเขียน ดังนี้

1.1 ลำดับที่ของแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 ระบุกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.3 ระบุชั้นที่สอน

1.4 ระบุหัวข้อเรื่อง

1.5 ระบุเวลาที่ใช้จัดการเรียนรู้

1.6 ระบุวันที่ เดือน ปี และช่วงเวลาในการจัดการเรียนรู้

2. สาระสำคัญ คือ ข้อความที่เขียนเพื่อระบุให้เห็นแก่น หรือเห็นข้อสรุป ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทั้งด้านเนื้อหา ความรู้ ด้านทักษะ หรือด้านเจตคติ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของเรื่องที่น่าสนใจ

3. จุดประสงค์ คือ ข้อความระบุคุณลักษณะด้านเนื้อหา ความรู้ด้านทักษะ หรือด้านเจตคติ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง การเขียนจุดประสงค์ใน

แผนการจัดการเรียนรู้มีวิธีการเขียนหลายลักษณะ แต่โดยทั่วไปนิยมเขียนในลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือในลักษณะของจุดประสงค์นำทางและจุดประสงค์ปลายทาง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม คือ จุดประสงค์ ที่บ่งชี้ถึงพฤติกรรม ที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกหลังจากที่ได้เรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ครูกำหนดไว้ พฤติกรรมดังกล่าวต้องเป็นพฤติกรรม ที่สังเกตได้อย่างชัดเจน จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่สมบูรณ์ควรจะประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ สถานการณ์หรือเงื่อนไข ที่ครูตั้งขึ้น (Condition) พฤติกรรมของผู้เรียน ที่คาดหวังให้แสดงออก (Terminal Behavior) และเกณฑ์บ่งชี้ความสามารถของนักเรียน ที่จะแสดงพฤติกรรม (Criteria)

3.2 จุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์นำทาง จุดประสงค์ปลายทาง คือ ข้อความ ที่ระบุถึงสิ่ง ที่เป็นเป้าหมายสำคัญ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจาก ที่ได้เรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้หรือแต่ละเรื่อง ลักษณะของจุดประสงค์ปลายทางจะเป็นจุดประสงค์ ที่ไม่เฉพาะเจาะจงถึงรายละเอียดของพฤติกรรม ที่ผู้เรียนแสดงออก จุดประสงค์นำทาง คือ จุดประสงค์ย่อย ที่แตกออกจากจุดประสงค์ปลายทางเพื่อแสดงให้เห็นพฤติกรรม ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมได้ ตามกำหนดไว้ก็จะบรรลุตามเป้าหมายของจุดประสงค์ปลายทาง จุดประสงค์นำทางนิยมเขียนในรูปแบบของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

4. เนื้อหา เป็นองค์ประกอบ ที่ทำให้ผู้สอนเห็นภาพของสิ่ง ที่จะต้องสอน โดยรวมอาจประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการ วิธีการ ขั้นตอน หรือแนวปฏิบัติ การระบุเนื้อหาใน แผนจัดการเรียนรู้มีแนวการเขียน ดังนี้

4.1 เขียนให้สอดคล้องกับสาระสำคัญและจุดประสงค์

4.2 กำหนดเนื้อหาของการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งให้เหมาะสมกับระยะเวลา วย และความสามารถของผู้เรียน

4.3 เขียนเนื้อหาแบบย่อโดยสรุปเป็นหัวข้อหรือประเด็น หากมีเนื้อหามากให้ทำเป็นใบความรู้ระบุไว้ในภาคผนวกท้ายแผนการจัดการเรียนรู้

4.4 เขียนเนื้อหา ที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามลำดับ หากแบ่งเป็นหัวข้อย่อยได้ ควรแบ่งเพื่อความชัดเจน

5. กิจกรรมการเรียนรู้ คือ สภาพการณ์ ที่ครูออกแบบเพื่อนำเสนอเนื้อหา วิธีการ หรือการปฏิบัติให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีแนวการเขียน ดังนี้

5.1 เขียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา วิธีการหรือการปฏิบัติ

5.2 เขียนเป็นข้อตามลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ หรือเขียนโดยแบ่งเป็นขั้น ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการสอน และขั้นสรุปบทเรียน โดยเขียนเป็นข้อเรียง

ตามลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ในแต่ละชั้น หากชั้นใดมีกิจกรรมเดียวไม่ต้องใส่เลขลำดับหัวข้อ

5.3 เขียนโดยระบุให้รู้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชั้นใครเป็นผู้มีบทบาทผู้เรียน ผู้สอน หรือทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกระทำ เป็นต้น

5.4 ไม่ควรบรรยายละเอียดของคำพูดทั้งคำพูดของผู้สอนและผู้เรียน

6. สื่อการเรียนการสอน คือ สิ่งที่เป็นตัวกลาง ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวการเขียน ดังนี้

6.1 ระบุสื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้

6.2 ระบุเฉพาะสื่อ ที่ใช้จริงในการจัดการเรียนรู้

6.3 ระบุชนิดและรายละเอียดของสื่อการเรียนรู้ เช่น ภาพยนตร์ แผ่นภูมิเพลง คุณธรรมสู่ประการ แลกบันทึกรูปภาพและเสียงเรื่องชีวิตในบ้าน เป็นต้น

6.4 ไม่ควรระบุสิ่ง ที่มีอยู่แล้วอย่างถาวรในห้องเรียนว่าเป็นสื่อการเรียนรู้ เช่น กระดานดำ ขอล์ก ดินสอ ปากกา เป็นต้น

7. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการกระทำเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดเป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้ข้อมูลและวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การตรวจผลงาน และการทดสอบ เป็นต้น ส่วนการประเมินผลเป็นการกำหนดค่าหรือตัดสินสิ่งที่วัด เช่น ผ่าน ไม่ผ่าน ดี ปานกลาง อ่อน หรือกำหนดค่าเป็นระดับ 4, 3, 2, 1, 0 เป็นต้น มีแนวในการเขียน ดังต่อไปนี้

7.1 ระบุวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์

7.2 ระบุวิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ว่าจะใช้วิธีการใดบ้าง

7.3 ระบุเนื้อหา ที่ต้องการวัดและประเมินผล

5. ข้อควรคำนึงในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการ ได้ให้ข้อควรคำนึงถึงในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551) ได้กล่าวถึงข้อควรคำนึงถึงเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. เขียนให้ชัดเจนในทุกข้อ เพื่อให้ความกระจ่างแก่ผู้อ่าน มีรายละเอียดพอสมควรไม่ย่อเยิ่นและไม่ละเอียดมากเกินไป

2. ใช้ภาษาเขียน ที่สื่อความหมายได้เข้าใจตรงกัน เป็นประโยคที่ได้ใจความ ไม่ใช่ความคั่ง ไม่ยืดเยื้อเยิ่นเย้อ และไม่ใช่วรรณคดี

3. เขียนทุกหัวข้อหรือทุกช่องให้สอดคล้องกัน เช่น

3.1 สารสำคัญจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา

3.2 จุดประสงค์จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม และการวัดผล

3.3 สื่อการเรียนจะต้องสอดคล้องกับกิจกรรมและการวัดผล

4. เขียนให้เป็นลำดับขั้นตอนการสอน ก่อน-หลัง ในทุกหัวข้อ

5. เขียนทุกหัวข้อให้ถูกต้อง เช่น จุดประสงค์ต้องเขียนให้เป็นจุดประสงค์เชิง

พฤติกรรม

6. จัดเนื้อหา กิจกรรม ให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้

7. จัดกิจกรรมให้น่าสนใจอยู่เสมอ ไม่ควรใช้วิธีเดียวกันทุกครั้ง ที่สอน

8. เขียนให้เป็นระเบียบ ง่ายแก่การอ่าน และสะอาดชวนอ่าน

9. เขียนในสิ่ง ที่สามารถปฏิบัติได้จริงและสอนตาม ที่ได้วางแผนไว้ ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ดีจะต้องช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ ได้ดี ผู้สอนจึงควรทราบถึง

6. ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2551) ได้กล่าวลักษณะแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ดังนี้

1. สอดคล้องกับหลักสูตรและแนวการสอนของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ
2. นำไปใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ
3. เขียนถูกต้องตามหลักวิชาเหมาะสมกับผู้เรียนและเวลาที่กำหนด
4. มีความกระชับชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจได้ตรงกัน
5. มีรายละเอียดมากพอ ที่ทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้สอนได้

นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะว่า แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ดีควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีลักษณะ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีกิจกรรม ที่ผู้เรียนเป็นผู้ได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรม ที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตามความมุ่งหมาย

2. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบหรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทจากผู้บอกคำตอบมาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง

3. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นทักษะกระบวนการใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุอุปกรณ์สำเร็จรูปราคาสูง

กล่าวโดยสรุป แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ช่วยให้แนวทางการสอนแก่ผู้สอนอย่างชัดเจนทั้งด้านจุดประสงค์ เนื้อหา วิธีการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล โดยเฉพาะวิธีการ

สอน ควรเป็นกิจกรรม ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหา และได้เกิดทักษะ กระบวนการสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้

7. การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแนวทางการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ที่เขียนเสร็จแล้วผู้ เขียนควรตรวจสอบย้อนกลับไปดูอีกครั้งว่าแผนที่เขียน ขึ้นนั้นยังมีข้อใดที่ยังบกพร่องควรปรับปรุงโดยมีหลักการ ดังนี้ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2551)

7.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์ที่ต้นจะต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการ

7.1.1 ความครอบคลุม หมายถึง ความครอบคลุมมวลพฤติกรรม 3 ด้านคือด้าน ความรู้ความเข้าใจทักษะเจตคติเพราะทั้ง 3 ด้านเป็นองค์ประกอบเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอัน เป็นจุดหมายสูงสุดของการศึกษาอย่างไรก็ตามในแผนการเรียนรู้หรือบันทึกการสอนหนึ่ง ๆ อาจไม่ จำเป็นต้องครบองค์ประกอบ 3 ด้านนี้เสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเวลาเนื้อหาและวัยของผู้เรียน

7.1.2 ความชัดเจน หมายถึง จุดประสงค์นั้นมีความเป็นพฤติกรรมมากพอที่จะ ตรวจสอบว่ามีการบรรลุแล้วหรือไม่เช่นถ้าเขียนเพื่อให้ “รู้” กับเพื่อให้ “ตอบได้” คำว่า “รู้” เป็น ความคิดรวบยอดมากกว่าพฤติกรรมถือว่าไม่ชัดเจนแต่คำว่า “ตอบ” มีลักษณะเป็นพฤติกรรมมากขึ้น โดยผู้เรียนอาจจะพูดตอบหรือเขียนตอบก็ได้

7.1.3 ความเหมาะสม หมายถึง จุดประสงค์นั้นไม่สูงหรือต่ำเกินไปทั้งนี้เมื่อ คำนึงถึงเวลาเนื้อหาและวัยของผู้เรียน

7.2 เนื้อหาสาระ เนื้อหาในแผนการเรียนรู้หรือบันทึกการสอนที่ต้นจะต้องมี คุณสมบัติ 3 ประการคือความถูกต้องความครอบคลุมและความชัดเจน ดังนี้

7.2.1 ความถูกต้อง หมายถึง เนื้อหาสาระตรงกับหลักวิชา

7.2.2 ความครอบคลุม หมายถึง ปริมาณเนื้อหาตามหัวข้อนั้นมีมากพอที่จะ ก่อให้เกิดความคิดรวบยอดได้หรือไม่

7.2.3 ความชัดเจน หมายถึง การที่เนื้อหา มีแบบแผนของการนำเสนอสาระที่ไม่ สับสนเข้าใจง่าย

7.3 กิจกรรมการเรียนการสอน (เน้นผู้เรียน) กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีจะต้องมี คุณสมบัติที่น่าสนใจความเหมาะสมและความริเริ่มดังนี้

7.3.1 ความน่าสนใจ หมายถึง กิจกรรมที่นำมาใช้ ชวนให้น่าติดตามไม่เบื่อหน่าย

7.3.2 ความเหมาะสม หมายถึง กิจกรรมที่นำมาใช้จะต้องทำให้เกิดการเรียนรู้ ตามจุดประสงค์ได้จริง

7.3.3 ความคิดริเริ่ม หมายถึง การที่นำเอากิจกรรมใหม่ ๆ ที่ท้าทายมาสอดแทรก ช่วยให้เกิดการเรียนรู้

7.4 สื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติของความน่าสนใจ ความประหยัด และการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วดังนี้

7.4.1 ความน่าสนใจ หมายถึง สื่อนั้นช่วยให้ น่าติดตาม ไม่น่าเบื่อ ช่วยให้ เกิดการเรียนรู้ได้เร็ว หมายถึง สื่อนั้นจะต้องใช้ได้ผลในการทำให้ผู้เรียนรู้ได้จริงและตรงกับเนื้อหาที่ใช้เรียน

7.4.2 ความประหยัด หมายถึง สื่อที่ใช้นั้นราคาแพงอยู่ในระดับสถานศึกษา รับผิดชอบได้

7.5 การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลที่ระบุไว้ในแผนการเรียนรู้ที่ดีควรมีคุณสมบัติของความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ และความสามารถประยุกต์ ได้ดังนี้

7.5.1 ความเที่ยงตรง หมายถึง เครื่องมือวิธีการที่ใช้ในการวัดผลของแต่ละแผน นั้นๆ ต้องสอดคล้องและตรงตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้ในแผนการเรียนรู้ นั้นๆ และรวมทั้งตรงตามเนื้อหาที่ใช้ประกอบการสอน

7.5.2 ความเชื่อถือได้ หมายถึง เครื่องมือ วิธีการที่ใช้ในการวัดผลของแต่ละแผน นั้นๆ ต้องสอดคล้องและตรงตามจุดประสงค์ที่ ระบุไว้ในแผนการเรียนรู้ นั้นๆ และรวมทั้งตรงตามเนื้อหาที่ใช้ประกอบการสอน

7.5.3 ความสามารถประยุกต์ได้ หมายถึง การประเมินที่ระบุไว้ สามารถประเมิน ได้จริงมิใช่แต่ระบุไว้เฉยๆ

7.6. ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนการเรียนรู้ ความสอดคล้องของแผนการเรียนรู้ให้พิจารณาความสอดคล้องของเรื่องจุดประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ประเมินผลตลอดทั้งแผนนั้นๆ

สรุปได้ว่า การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาความสอดคล้องของจุดประสงค์ การเรียนการสอน เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน (เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ) สื่อการเรียน การสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

การเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย

การเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย จะแตกต่างไปจากวิธีการเรียนรู้ภาษาของผู้ใหญ่ เนื่องจาก ระดับวุฒิภาวะทางสติปัญญาของเด็ก ยังพัฒนาไม่เต็มที่ เด็กยังไม่สามารถคิดสิ่งที่ เป็นนามธรรมได้ ไม่สามารถใช้อวัยวะทุกส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางภาษาได้อย่างเต็มที่ ความสามารถเหล่านี้ขึ้นอยู่กับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย และเนื่องจากภาษามีคุณสมบัติที่เป็นนามธรรม จึงต้องใช้สัญลักษณ์ พิเศษแทนความหมาย ซึ่งเด็กเล็กจะเรียนรู้ภาษาได้จากการได้ยินได้ฟังการพูดของพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู หรือจากการดำรงชีวิตประจำวันเมื่ออยู่ที่บ้าน จากนั้นเมื่อมาอยู่ในสถานศึกษา เด็กจะเรียนรู้จากครู

และผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยการเลียนแบบเสียงที่ได้ยินจากผู้อื่นก่อนและจะสะสมคำแล้วสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นเอง ด้วยการนำคำที่สะสมไว้มามผสมผสานกันเพื่อเปล่งเสียงออกมา พัฒนาการต่อมาเมื่อเด็กโตขึ้น ก็เพิ่มคำเรื่อย ๆ และผูกเป็นประโยคตามขั้นตอนหรือพัฒนาการการเรียนรู้ภาษาของเด็ก อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เด็กเรียนรู้ภาษาเป็นไปตามพัฒนาการ พ่อแม่ ครูผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องจัดประสบการณ์ทางภาษาให้มีความหมายกับเด็ก กอปรกับการแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาที่หลากหลายให้เหมาะสมกับความแตกต่างของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อเด็กจะได้เกิดการเรียนรู้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1. ความหมายของการเรียนรู้ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย

ภาษามีความหมายต่างกัน ดังนี้ ในแง่ภาษาศาสตร์ ภาษา หมายถึง ภาษาที่ใช้พูดเพื่อสื่อ ความหมาย ดังนั้นภาษาในประเด็นนี้จึงรวมเอาวิธีการทุกอย่างที่ใช้ติดต่อสื่อความหมายหรือเพื่อแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ภาษาจึงหมายถึงการพูด การเขียน การทำท่าทางประกอบ การแสดงสีหน้าและการใช้ภาษาไป เป็นต้น ด้านการศึกษาภาษาเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ภาษาจึงหมายถึง การติดต่อ ระเบียบของการติดต่อ สัญลักษณ์ที่ใช้แสดงแทนความคิดและความเข้าใจในลักษณะของการติดต่อนั้น ๆ ในช่วงระยะของการพัฒนาทางภาษานี้ การพูดคุยและการสนทนากับเด็กเป็นการกระตุ้นที่ดี เด็กสามารถพัฒนาความคิดได้เต็มที่ การปล่อยให้เด็กเรียนรู้ภาษาเองตามธรรมชาติ เด็กจะมีพัฒนาการทางภาษามาก คำถามของเด็กที่ถามว่า “ทำไม” คือการค้นหาคำศัพท์ ค้นหาภาษา ฝึกความจำและเหตุผล การตอบคำถามของผู้ใหญ่ ความสนใจ คำตอบจะมีมาก ถ้าผู้ใหญ่ตอบเด็กจะสนุกสนานและเรียนรู้ไปพร้อมกัน การเรียนรู้ภาษาเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติ จากความคุ้นเคยการได้ยินได้ฟังแต่ถ้ามีการเสริมสร้างรวมด้วย การพัฒนาทางภาษาจะงดงาม

ราศี ทองสวัสดิ์ (2543) ให้ความหมายไว้ว่า ภาษาเป็นสื่อกลางในการตกลง บอกกล่าวทำความเข้าใจระหว่างบุคคล เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ช่วยให้คนเราคิดและวินิจฉัยคุณภาพของสติปัญญา ภาษาเป็นสิ่งที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ และความเจริญของคนในชาติ ภาษานับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นทั้งมวลประสบการณ์ และเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ ถ้าขาดการสื่อสาร สารสำคัญนี้แล้วมนุษย์คงไม่สามารถรวมเป็นสังคมได้ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีอวัยวะที่อยู่อย่างโดดเด่นยวตมล้ำพั้ง แต่จะต้องไปมาหาสู่กัน ต้องรวมเป็นเหล่า ภาษาที่ใช้นั้นจะเป็นเครื่องมือสื่อสารสำคัญและความเข้าใจสามารถรู้เรื่องกันได้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ให้ความหมายว่า ภาษา คือถ้อยคำที่ใช้พูดหรือเขียนเพื่อสื่อความหมายของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน หรือเพื่อสื่อความหมายเฉพาะวงการ เช่น ภาษาราชการ ภาษากฎหมาย ภาษารธรรม เสียง ตัวหนังสือ หรือกิริยาอาการที่สื่อความหมายได้ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง ภาษามือ

กลุยา ดันติผลาชีวะ (2547) ให้ความหมายไว้ว่า ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางปัญญา เด็กก่อนเรียนเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษามากขึ้น รู้คำศัพท์มากขึ้น พัฒนาคำพูดเดี่ยวสู่คำพูดที่เป็นวลีและเป็นประโยคในที่สุด เช่น เด็กเล็กมักเริ่มจากคำว่าแม่ ต่อมาเป็นแม่จำ ต่อมาเป็นแม่ไปไหน เป็นต้น

กรวิภา สรรพกิจจานง (2548) ให้ความหมายไว้ว่า ภาษา คือ เสียงที่เปล่งออกมาอย่างมีความหมาย ทำให้ผู้ฟังเข้าใจ เป็นเสียงที่เปล่งออกมาโดยเจตนาของผู้พูดที่ต้องการสื่อความคิด ความต้องการ ของตนประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งเสียงนั้นอาจเป็นรูปประโยคหรือหลักภาษาที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจตรงกัน

สรุปได้ว่า ภาษา หมายถึง การพูด การฟัง เพื่อสื่อความหมาย หรือกิริยาอาการที่ใช้สื่อความหมาย ได้แก่ การใช้ ภาษาท่าทาง ภาษามือ และการแสดงสีหน้า เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างความสัมพันธ์ กับผู้อื่น และเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

2. ความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย

ภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกันในสังคม ดังนั้นทุกคนในสังคมจะต้องรู้จักพูดจาสื่อความหมายและใช้ภาษาของตนให้ถูกต้อง ในการเรียนรู้ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น เด็กควรที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับระบบเสียงเป็นสำคัญ ควรเป็นการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารให้กับเด็ก โดยเด็กจะเรียนรู้พื้นฐานของภาษาได้อย่างรวดเร็ว จากการจัดกิจกรรมอย่างไม่เป็นทางการ

ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์ (2549) ภาษามีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่งช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคม เกิดความอบอุ่น เด็กเกิดแนวคิด ตลอดจนความรู้สึกต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้าง เด็กสามารถสร้างจินตนาการในสมองซึ่งก่อให้เกิดการทดลองขึ้น เด็กสามารถสร้างจินตนาการถึงวัตถุนั้นจะอยู่นอกสายตาหรืออยู่ในอดีต เด็กสามารถทำการทดลองให้สมองและทำได้เร็วกว่าการจัดกระทำกับวัตถุนั้นจริง ๆ

สรุปได้ว่า ภาษามีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้ ภาษาเพื่อใช้ในการสื่อความหมาย การคิด จินตนาการ การแสดงออก และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเด็กจะต้องมีความพร้อมทางภาษาในด้านการฟัง อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กันอย่างมีความหมาย เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้านเป็นไปตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

3. การสอนภาษาแบบธรรมชาติ และการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

3.1 การสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Natural Approach)

การสอนภาษาแบบธรรมชาติ เป็นการสอนที่พยายามจะใช้ภาษาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การสื่อสารและการคิด โดยไม่พยายามแยกภาษาออกเป็นส่วนย่อย ๆ แต่เป็นการ

พยายามมองภาษาโดยรวมสร้างสรรคสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์จริงมาช่วยทำให้ภาษานั้นง่ายต่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การอ่าน การฟัง และการเขียน ถ้าเป็นสิ่งที่มีความหมายมีประโยชน์ หรือเด็กสนใจและต้องการ จะเป็นสิ่งที่ง่ายสำหรับการเรียนภาษา นอกจากนั้นการเรียนรู้ภาษาของเด็กต้องเรียนจากสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวันของเด็ก โดยนำสิ่งที่เขาประสบพบเห็นในชีวิตประจำวัน ซึ่งรวมหมายถึง วัฒนธรรมการดำรงชีวิตของเด็กแต่ละคนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นการเรียนอย่างมีชีวิตชีวาจากสิ่งที่เป็นธรรมชาติ จากสภาพแวดล้อมที่เป็นชีวิตจริง และจากสิ่งที่เป็นอยู่จริงในชีวิตประจำวัน โดยที่เด็กเป็นผู้ค้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองกับเพื่อน ๆ ไม่มุ่งเน้นการสอนเขียน อ่านไวยากรณ์ หรือการอ่านหนังสือแบบเรียน เพราะเป็นสิ่งที่ยากต่อความเข้าใจและไม่ใช่ว่าสิ่งที่เขาพบเห็นในชีวิตจริง

อารยา วานิลทิพย์ (2550) ได้เสนอแนวคิดทางการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เป็นวิธีสอนที่เลียนแบบการเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็ก กล่าวคือ จัดประสบการณ์ ที่จะสอนให้เด็กได้พบและคุ้นเคยกับภาษาที่ตนเรียนมากที่สุด โดยให้เด็กพบปะและคลุกคลีกับเจ้าของภาษาโดยตรง ครูจะเน้นเรื่องคำศัพท์มากโดยถือว่าการเรียนภาษานั้น คือ การเรียนคำศัพท์ ส่วนไวยากรณ์นั้นเป็นแบบคำจำกัดความ และกฎเกณฑ์และเนื้อเรื่องที่เรียนมักยึดเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเกณฑ์
2. ถือหลักไม่พูดภาษาของเด็กในห้องเรียน ใช้วิธีการออกท่าทาง กิริยา และวิธีพูดซ้ำ ๆ และวิธีแลกเปลี่ยนคำถาม คำตอบเพื่อให้ถ้อยคำของครูเป็นที่เข้าใจและเลียนแบบได้
3. เน้นภาษาที่พูดเป็นสำคัญ โดยเน้นให้เด็กเคยชินกับแบบของภาษาพูดมากกว่าทักษะอื่น ๆ โดยไม่ได้ยึดความคิดที่ว่าทุกภาษามีแบบโครงสร้างของตนเอง และไม่ได้ใส่ใจการเปรียบเทียบภาษาที่สอนกับภาษาของเด็ก

3.2 การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (The Communicative Approach)

อารยา วานิลทิพย์ (2550) การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ มีพื้นฐานมาจากแนวคิดที่ว่าภาษาเป็นเครื่องมือของการสื่อสาร และเป้าหมายของการสอนภาษา คือ การพัฒนาเด็กให้มีความสามารถในการสื่อสารซึ่งมีความหมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาหรือตีความภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม เมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม โดยเป็นความสามารถที่จะได้รู้ว่าเมื่อไรควรพูดและควรที่จะพูดอะไร กับใคร เมื่อไรที่ไหน และในลักษณะอย่างไร โดยมีหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ไว้ดังนี้

1. รู้ว่าเรากำลังทำอะไร แต่ละบทเรียนต้องมีจุดเน้นว่ากำลังเรียนรู้อะไร บทเรียนต้องสามารถตอบคำถามของเด็กได้ว่า “ฉันเรียนเพื่ออะไร และฉันจะเรียนรู้อะไรบ้าง” และใน

ตอนท้ายของทุกบทเรียนควรจะให้เด็กเห็นได้ชัดเจนว่า เขาจะมีความสามารถทำอะไรได้บ้างที่เขาไม่สามารถทำได้ก่อนเรียน และเห็นได้ว่าสิ่งที่เขาเรียนนั้นมีประโยชน์ในการสื่อสาร

2. ส่วนรวมทั้งหมดของภาษาสำคัญกว่าส่วนย่อย ๆ ของภาษารวมกัน ความเข้าใจในการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เด็กต้องมีความเข้าใจในการใช้ภาษาโดยรวมทั้งหมด ไม่ใช่เข้าใจแต่ละส่วนที่จะนำมาใช้ในการสื่อสาร

3. กระบวนการสื่อสารสำคัญเท่ากับรูปแบบของภาษา วิธีที่จะพัฒนาเด็กให้มีความสามารถในการสื่อสารจะต้องใช้วิธีที่เลียนแบบกระบวนการสื่อสารให้มากที่สุด ดังนั้นการฝึกรูปแบบต่าง ๆ ของภาษาก็ ควรจะอยู่ภายในขอบเขตของการสื่อสาร กระบวนการที่สามารถรวมเข้าไปในการสอนตามแนวนี้ได้แก่

3.1 การเติมข้อมูลที่หายไป (Information gap) ในชีวิตจริงการสื่อสารจะเกิดขึ้นระหว่างคนสองคน หรือมากกว่านั้น โดยที่ฝ่ายหนึ่งจะรู้อย่าง ซึ่งอีกฝ่ายไม่รู้ เพราะฉะนั้นจุดประสงค์ของการสื่อสารก็เพื่อเปิดช่องว่างดังกล่าวนี้ เช่นเด็กคนหนึ่งมีภาพท้องถิ่น อีกคนหนึ่งมีภาพเดียวกัน แต่มีบางส่วนของภาพนั้นหายไปไม่ครบถ้วน โดยต้องถามหาข้อมูลจากคนแรก การถามคำถาม คำตอบในกรณีนี้ถือได้ว่าเป็นการสื่อสารที่เป็นจริง และมีความหมายแนวคิดในการฝึกเติมข้อมูลที่หายไปนี้ เป็นรากฐานสำคัญในการสอนภาษาตามแนวสื่อสาร หน้าที่ของครู คือจะต้องหาสถานการณ์ที่ทำให้ข้อมูลบางตอนหายไป และพยายามชักจูงให้เด็กเติมข้อมูลส่วนที่ขาดหายไ้ให้ได้

3.2 การให้เลือก (Choice) ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือการที่เด็กได้มีการเลือกว่าเขาจะพูดอะไรและจะพูดอย่างไร เด็กควรจะมีสิทธิได้เลือกว่าเขาต้องการจะแสดงความคิดเห็นอะไรออกมาในช่วงนั้น และเลือกรูปแบบภาษาอย่างไรที่เหมาะสมในการแสดงแก่ความคิดเช่นนั้น

3.3 ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) ปัจจัยสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก็คือการประเมินหรือการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ ในชีวิตจริงของคนเราทุกครั้งที่เราพูดกับใครเราย่อมมีจุดมุ่งหมายว่าจะพูดเพื่ออะไร เช่น เพื่อชักชวน เชื้อเชิญ ร้องทุกข์ เป็นต้น ดังนั้นเราจึงย่อมรอฟังผลหรือประเมินผลว่า ความมุ่งหมายของเราจะได้รับการตอบสนองอย่างไร ด้วยการประเมินจากคำพูดคำตอบของอีกฝ่ายหนึ่ง

3.4 การเรียนรู้เกิดจากการปฏิบัติ จะต้องให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเสมอ การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของเด็ก ครูมีหน้าที่ช่วยแนะนำ จัดการวางแผน วางขั้นตอนการนำเสนอบทเรียน การฝึกฝนเพื่อให้เด็กได้สื่อความหมายจริง ๆ

3.5 ความผิดพลาดทั้งหลายไม่ใช่ความผิดเสมอไป ในความพยายามที่จะให้เด็กได้สื่อสารกันนั้น บางครั้งเด็กอาจจะทำผิดบ้างในกรณี ที่เขายังไม่เคยได้รับการบอกให้ทำ

อย่างไร ในสถานการณ์ที่เขาไม่เคยเรียนหรือฝึกฝนมาก่อน ในกรณีเช่นนี้อาจถือว่าเด็กทำผิดเพราะเด็กยังไม่มีความรู้ความคล่องตัวทางภาษา หรือรู้ถึงความถูกต้องของภาษาในทุกสถานการณ์ เด็กจึงต้องใช้ความรู้ทุกอย่างที่เขาเคยมีเพื่อการสื่อสารออกมา ซึ่งอาจถูกบ้างผิดบ้าง ถ้าครูวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่เด็กสื่อสารออกมา ซึ่งผิดบ้างนั้น ก็จะมีผลไปทำลายความมั่นใจในการใช้ภาษาของเด็ก แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าครูจะปล่อยให้เด็กพูดผิด ๆ โดยไม่แก้ไขหรือชี้แนะข้อผิดพลาดของเขา ครูควรดูว่าในสถานการณ์ใดที่เด็กทำผิดได้บ้าง ได้ถึงขั้นไหน แก้ไขได้ในขั้นไหน กล่าวคือครูควรยืดหยุ่นให้มากต่อข้อผิดพลาดของเด็กในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียน

สรุปได้ว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติ และการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยเด็กจะต้องคุ้นเคยกับภาษาได้โดยธรรมชาติ โดยผ่านกิจกรรมในชีวิตประจำวันตามความสนใจในการใช้ภาษาในกิจกรรม ซึ่งได้เรียนรู้โดยไม่รู้ตัวในชีวิตประจำวัน เมื่อเด็กใช้ภาษาที่ผิดก็ไม่กล่าวตำหนิเลยทันทีค่อย ๆ พัฒนาภาษาโดยผ่านกระบวนการด้านต่าง ๆ ตามลำดับ ให้กลมกลืนกับธรรมชาติการเรียนรู้ และกิจกรรมที่เด็กสนใจ

4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษา

จิตาพร เอี่ยมสะอาด (2548) ได้กล่าวถึงทฤษฎีและแนวทางการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย ไว้ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีความพึงพอใจแห่งตน

ผู้คิดตั้งทฤษฎีนี้ คือ โมว์เรอร์ (Mowrer) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เขาให้ชื่อทฤษฎีของเขาว่า Autistic Theory หรือ Autism Theory of Speech Acquisition เขาทดลองการสอนพูดกับนก พบว่า นกจะเลียนเสียงพูดของคนเฉพาะเสียงหรือคำที่ผู้ฝึกพูดด้วยเวลาที่มันอิ่มหรือลูบไล้ด้วยความรัก นอกจากนี้คำเหล่านี้ยังทำให้นกเพลิดเพลินและเป็นสุข การที่นกแก้วนกขุนทองสามารถทำเสียงต่าง ๆ ได้หลายอย่างนี้เองจึงมีบางเสียงที่คล้ายคลึงกับเสียงที่ใช้ในภาษาพูดของมนุษย์ที่แสดงออกถึงความชื่นชมยินดี ดังนั้นเมื่อนกได้ยินเสียงตัวมันเองเปล่งเสียงออกมา คล้ายคลึงกับเสียงที่นำมาความปิติมาให้ขณะกินอาหารหรือถูกลูบไล้ด้วยความรัก นกจึงเลียนเสียงตามไปด้วย การให้รางวัลอย่างเหมาะสมจะทำให้การเลียนเสียงของนกดีขึ้นจนสามารถพูดเป็นคำเป็นประโยคได้ เช่น “แก้วจอกินข้าว” เสียงที่เปล่งออกมาจะเป็นลักษณะของการให้รางวัลแก่ตนเอง เขาได้นำหลักจากทฤษฎีมาใช้ในการเรียนรู้ของเด็กในการหัดพูดคำแรกและเชื่อว่าใช้ได้ เช่น แม่พูดคำว่า “แม่” หรือ “ลูก” เป็นพัน ๆ ครั้งขณะป้อนข้าวอาบน้ำ เล่น แห่กล่อมให้นอน จึงพบว่าบางครั้งเด็กก็เปล่งเสียง “แม่” ขณะเสียงและยังพูดคำนี้ทำให้เด็กมีความรู้สึกปลอดภัยปลื้มก็จะยิ่งพูดซ้ำมากกว่า พยางค์หรือคำอื่นที่ไม่มีความหมายให้จดจำเป็นพิเศษ ด้วยวิธีนี้เองทำให้เด็กพัฒนาถ้อยคำที่ใช้ในภาษามากขึ้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับรางวัลที่เด็กจะได้รับจากแม่ส่วนในแง่ของปัญหาด้านความเข้าใจมักมีผู้กังขานั้น ก็อธิบายได้ว่า ความหมายของเด็กอาจเกิดจากการโยงความสัมพันธ์ เช่น เมื่อแม่พูดว่า

“แม่” แม้ก็ปรากฏตัว หรือการให้เข้าใจความหมายคำว่า “ลูก” ด้วยการชี้ให้ดูในกระจก ทฤษฎีนี้เป็น การเรียนรู้การพูดของเด็กที่เกิดจากการเลียนเสียงกัน เนื่องจากความพึงพอใจที่จะทำเช่นนั้น โม่ว์เรอร์ เชื่อว่า ความสามารถในการฟังและความเพลิตเพลินจากการได้ยินเสียงผู้อื่นและเสียงตัวเองเป็นสิ่ง สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทางภาษาของเด็ก

2. ทฤษฎีการเลียนแบบ (The Imitation Theory)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาการทางภาษานั้นเกิดขึ้นหลายทาง โดยอาศัยการ เลียนแบบซึ่งอาจเกิดได้จากการมองเห็นหรือการได้ยินเสียง โดยผู้ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับการ เลียนแบบในการพัฒนาภาษาอย่างละเอียด คือ เลวิส (Lewis) เป็นนักภาษาศาสตร์ ในปี ค.ศ.1951 กล่าวว่า การเลียนแบบของเด็กเกิดจากความพอใจและความสนใจของตัวเองเป็นปฐม ปกติช่วงความ สนใจของเด็กนั้นสั้นมาก เพื่อที่จะชดเชยเด็กจึงต้องมีสิ่งเร้าซ้ำ ๆ กัน ซึ่งทำให้เด็กมักพูดซ้ำ ๆ ในระยะ ของการเล่นเสียง บางครั้งก็ใช้การเคาะโต๊ะ เคาะจังหวะไปด้วย เมื่อศึกษาถึงกระบวนการเลียนแบบ ภาษาพูด ก็พบว่า จุดเริ่มต้นเกิดเมื่อพ่อแม่เลียนแบบเด็ก ในระยะเล่นเสียง เช่น เด็กเผชิญกับการพูด ย้ำพยางค์ “แม่” เมื่อเสียงที่เด็กเปล่งออกมานั้นก่อให้เกิดความสนใจเด็กก็จะกล่าวซ้ำอีกการฝึกภาษา ที่ดีนั้นเด็กควรได้รับการฝึกจนกระทั่งมีคำตอบที่คงที่ มีความต้องการพูดซ้ำ ๆ เมื่อพ่อแม่มาพูดหยอก ล้อด้วยขณะที่เล่นเสียงพ่อแม่ควรใช้ระยะเงียบมาช่วยฝึกด้วย เช่น ช่องว่างระหว่างการทำเสียงอ้อแอ้ เด็กจะหยุดเงียบ แม่อาจเร้าความสนใจเด็กใหม่โดยเร้าให้พูด “แม่ ๆ ” ถ้าเด็กตอบสนองด้วยการ เลียนแบบก็ควรให้ฝึกต่อไป ขั้นถัดไปคือ การหัดพูดเป็นคำในการฝึกทั้งสองขั้นนี้ พ่อแม่จำเป็นต้อง เลือกเวลาที่เหมาะสม ทฤษฎีนี้อาศัยจากหลักของทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายถูก สร้างขึ้นโดยอาศัยการวางเงื่อนไข โรนโกลด์ และคณะ (Rheingold & Others) พบว่า เด็กจะพูดมาก ขึ้นเมื่อให้รางวัลหรือเสริมกำลัง ซึ่งทอดด์ (Todd) และเพื่อนร่วมงานก็แสดงให้เห็นว่าการให้รางวัล ทางสังคมทำให้เด็กอายุ 3 เดือนเปล่งเสียงมากขึ้น แต่พบว่า เฉพาะเสียงที่บ่งความปิติยินดี ไม่อาจทำ ให้เพิ่มการตอบสนองได้ เพราะเขาทดลองใช้เทปบันทึกเสียงแทนคน ปรากฏว่าไม่มี การตอบสนอง ตรงข้ามกับนกแก้วนกขุนทอง ที่สามารถวางเงื่อนไขด้วยจานเสียงหรือเทปก็ได้ เด็กนั้นต้องการ ตอบสนองจากผู้ใหญ่จริง ๆ ดังนั้นเด็กจึงเลียนแบบวิธีการออกเสียงด้วยวิธีนี้ ยิ่งไปกว่านั้นเสียงแม่ ปรากฏควบคู่กับการให้อาหาร ซึ่งจัดเป็นการเสริมกำลังโดยตรงอยู่แล้วก็เท่ากับช่วยให้เด็กพูดมากขึ้น ดังนั้นเด็กที่มีเสียงพูดเหมือนพ่อแม่มาก ก็คือเด็กที่ได้รับการเสริมกำลังมากกว่าเด็กคนอื่นนั่นเอง ยิ่ง พ่อแม่ตอบสนองอย่างเต็มอกเต็มใจและเร้าแรงเมื่อเด็กพูด “แม่ แม่” มากกว่าเมื่อพูดคำไร้ความหมาย แล้วพยางค์นั้นก็จะยิ่งปรากฏบ่อยให้การพูดของเด็ก

3. ทฤษฎีการรับรู้ (Perception Theory)

ในบางครั้งเด็กจะพูดคำที่ไม่เคยพูดหรือไม่เคยถูกสอนให้พูดมาก่อนเลย แม้แต่ ในระยะเล่นเสียงก็ได้เปล่งเสียงที่คล้ายกับคำนั้น จึงสงสัยว่าเด็กเรียนรู้ได้อย่างไร ซึ่งลิเบอร์แมน

(Lieberman) ตั้งสมมติฐานไว้ว่า การรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับการเล่นเสียง จึงเห็นได้ว่าเด็กมักจะจ้องหน้าเวลาเราพูดด้วยทำนองเดียวกับเด็กหูตึง การทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กฟังแล้วพูดซ้ำด้วยตนเอง หรือหัดเปล่งเสียงโดยอาศัยการอ่านริมฝีปากแล้วจึงเรียนรู้คำ

4. ทฤษฎีสภาวะติดตัวมาแต่กำเนิด (Innateness Theory)

ชอมสกี (Chomsky) นักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกันเป็นผู้คิดทฤษฎีนี้ เขาอธิบายว่าเด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับเครื่องมือในการเรียนรู้ภาษา (Language Acquisition Device) ซึ่งเรียกว่า แอล เอ ดี (L.A.D) เครื่องมือนี้จะทำหน้าที่เป็นฝ่ายรับข้อมูลทางภาษามาจากประโยคต่างๆ เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้กฎต่าง ๆ ทางไวยากรณ์ที่มีใช้ในภาษา กฎทางไวยากรณ์ต่าง ๆ นี้ คือ ความรู้ในภาษา (Competence) ทฤษฎีนี้มีผู้วิจารณ์มาก เพราะไม่ทราบว่า แอล เอ ดี อยู่ที่ไหน จึงดูไร้เหตุผล นอกจากนี้ การระบุว่า แอล เอ ดี รับเฉพาะข้อมูลทางภาษาโดยไม่พิจารณาสถานการณ์อื่น ๆ เช่น ความสัมพันธ์ของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมก็จะดูผิดธรรมชาติ ในการเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กนั้นเด็กจะต้องเรียนรู้ทั้งระดับเสียง ระดับความหมาย และระดับไวยากรณ์ แต่ความรู้ในภาษาตามทัศนะของชอมสกีนั้น หมายถึง กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์อย่างเดียว และละทิ้งระดับความหมายโดยสิ้นเชิง ทฤษฎีของเขาจึงไม่ได้รับการยอมรับโดยทั่วถึงกัน

สรุปได้ว่า เด็กจะเรียนรู้ภาษาได้จากการเลียนแบบเสียงจากประสบการณ์ด้านการฟังจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ซึ่งสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะทำให้พัฒนาการทางภาษามีพัฒนาการขึ้น ทั้งนี้เด็กจะจดจำคำพูดที่ตนเองได้ยินซ้ำ ๆ และเป็นคำที่ตนเองมีความสุขเมื่อเด็กได้ยินคำ ที่ตนเองมีความสุขก็จะจำ และเลียนแบบเสียงสามารถพูดออกมาเป็นคำได้แล้ว

5. แนวทางในการส่งเสริมทักษะภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย

1. การส่งเสริมพัฒนาทักษะการฟัง การฟังเป็นทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาของบุคคลในระดับต่อไป และเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพชีวิต การส่งเสริมความสามารถในการฟังให้แก่เด็กปฐมวัย ย่อมช่วยให้เด็กเจริญงอกงามอย่างมีคุณภาพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ เนื่องจากการฟังเป็นการรับข้อมูลเบื้องต้นในการพิจารณาไตร่ตรองเพื่อการตัดสินใจ ฉะนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการฟัง ควรจะรู้เทคนิควิธีการพัฒนาทักษะการฟังให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้อง ดังตัวอย่างเทคนิคการพัฒนาทักษะการฟังต่อไปนี้ (จิตาพร เอี่ยมสะอาด, 2548)

1.1 ใช้สิ่งที่เด็กชอบมาเป็นเงื่อนไขในการสอน การสอนทักษะการฟังให้ประสบผลสำเร็จนั้น ครูควรใช้สิ่งที่เด็กชอบมาเป็นเงื่อนไขในการสอน เช่น โดยธรรมชาติเด็ก ๆ ทุกคนชอบฟังนิทานครูก็นำนิทานมาจัดกิจกรรมเพื่อสอนทักษะการฟังด้วยการปฏิบัติ ดังนี้

1.1.1 เลือกนิทานที่เด็กสนใจ สอดคล้องกับพัฒนาการ และความต้องการของเด็กแต่ละวัย ตลอดจนเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกนิทาน

1.1.2 สร้างข้อตกลงร่วมกัน ก่อนเล่นนิทานทุกครั้ง เช่น ในระหว่างที่เล่นนิทานเด็ก ๆ ต้องตั้งใจฟัง หากมีข้อสงสัยควรยกมือถาม หรือเมื่อครูเล่นนิทานจบแล้วเด็ก ๆ ต้องปรบมือให้ผู้เล่า

1.1.3 การใช้น้ำเสียงในการเล่านิทาน ควรเหมาะสมกับบุคลิกของตัวละคร โทนเสียงสูงบ้าง เสียงต่ำบ้าง เสียงดังบ้าง เสียงเบาบ้าง เพื่อดึงดูดความสนใจเด็กและให้เด็กตั้งใจฟังอย่างมีสมาธิ

1.1.4 การแสดงท่าทางหรือการใช้สื่อประกอบการเล่านิทานจะทำให้เด็กมีความตั้งใจฟังมากกว่าการเล่าแบบปากเปล่า

1.1.5 หลังจากเล่านิทานเสร็จแล้ว ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามหรือเล่าเรื่องย้อนกลับเพื่อประเมินผลทักษะการฟังของเด็ก

1.1.6 ครูควรเสริมแรงเด็กที่มีทักษะการฟังดี เช่น มีมารยาทในการฟัง

1.1.7 ครูควรจัดที่นั่งให้เด็กมองเห็นผู้เล่านิทานอย่างทั่วถึง

1.2 นำสิ่งที่เด็กคุ้นเคยและมีประสบการณ์มาใช้สอน การนำสิ่งที่เด็กคุ้นเคยและมีประสบการณ์มาจัดกิจกรรมให้เด็ก จนทำให้เด็กสามารถเรียนรู้และเข้าใจง่ายขึ้น เช่น นำการละเล่นพื้นบ้านของไทย อันเป็นการเล่นที่เด็กคุ้นเคยและมีประสบการณ์ในการเล่นมาสอนทักษะการฟัง ซึ่งการละเล่นพื้นบ้านของไทยหลายอย่างที่มีบทร้องประกอบการเล่น โดยเด็กต้องใช้ทักษะการฟัง ได้แก่ การเล่น “งูกินหาง” เด็กต้องเข้าใจความหมายของบทร้องหรือสิ่งที่ได้ฟังทั้งนี้เพื่อแสดงท่าทางประกอบให้สอดคล้องกับบทร้อง ดังนี้

“แมงอ้อยกินน้ำบ่อไหน กินน้ำบ่อหินบินไปบินไป
กินน้ำบ่อโคโยกไปโยกมา กินน้ำบ่อทรายย้ายไปย้ายมา
กินหัวกินหาง กินกลางตลอดตัว”

1.3 การใช้กิจกรรมที่สนุกสนาน และเพลิดเพลิน กระตุ้นความสนใจ การพัฒนาทักษะการฟังกิจกรรมควรมีลักษณะที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้รับความสนใจเพราะจะทำให้เด็กผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น การเล่นเกม การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง เพลงกล่อมเด็ก และปริศนาคำทายกล่าวคือ

1.3.1 การเล่นเกม เกมเป็นกิจกรรมที่ทำให้สนุกสนาน มีกฎกติกาในการเล่น ทำให้เด็กเพลิดเพลินในการเล่น ผ่อนคลายความตึงเครียด ซึ่งการใช้เกมพัฒนาทักษะการฟังควรมีหลายเกมสลับกันเล่นในแต่ละวัน มีการใช้เกมสอดแทรกในกิจกรรมประจำวันแต่ละกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ ขั้นการนำเข้าบทเรียน ขั้นตอนการ และขั้นสรุปบทเรียน เช่น เกมฟังเสียงจากเทป เกมทายปัญหา “อะไรเอ่ย” เกมกระซิบ หรืออาจใช้เกมในกิจกรรมกลางแจ้ง เป็นต้น นอกจากนี้

เกมที่ใช้อาจจะเป็นเกมที่ มีการแข่งขันหรือไม่มีการแข่งขันก็ได้ แต่ถ้าเป็นเกมที่มีการแข่งขัน เด็กจะรู้สึกสนุกสนานกระตือรือร้นในการเล่น อย่างไรก็ตามควรจัดให้มีเกมทั้งสองรูปแบบสลับกันไป

1.3.2 เพลงหรือดนตรี เป็นกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการฟังได้ดี เพราะโดยธรรมชาติเด็กจะสนุกสนานในการได้ฟังหรือร้องเพลง โดยเฉพาะการทำท่าทางประกอบเพลง ซึ่งในการพัฒนาทักษะการฟังโดยใช้เพลงควรคำนึงถึงเทคนิคเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในการร้องเพลง ให้เด็กมีอิสระ มีความสุข ไม่บังคับ จูงใจให้เด็กมีส่วนร่วมในการร้องเพลง และทำท่าทางประกอบเพลงที่นำมาใช้ควรเป็นเพลงที่เหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของเด็ก และจัดหาเครื่องดนตรีประกอบการร้องเพลงเพื่อให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเล่นเครื่องดนตรี ซึ่งเครื่องดนตรีนั้น อาจจัดทำมาจากเศษวัสดุก็ได้ เช่น กระป๋องนม ขวดน้ำ เป็นต้น ที่สำคัญหลังร้องเพลงจบแล้ว ครูควรมีการสนทนาซักถามเกี่ยวกับเนื้อเพลงบ้างเพื่อทดสอบทักษะการฟังของเด็ก

1.3.3 การใช้คำคล้องจอง คำกลอน และเพลงกล่อมเด็ก การให้เด็กมีโอกาสฟังคำคล้องจอง คำกลอน และเพลงกล่อมเด็กบ่อย ๆ จะทำให้เด็กมีสมาธิในการฟังดี สามารถจดจำคำศัพท์ มีจิตใจอ่อนโยน การใช้คำคล้องจอง คำกลอน และเพลงกล่อมเด็ก พัฒนาทักษะการฟัง

1.3.4 ปริศนาคำทาย การใช้ปริศนาคำทายจะช่วยฝึกให้เด็กพัฒนาทักษะการฟังได้ดีอีกกิจกรรมหนึ่ง

สรุปได้ว่า การส่งเสริมทักษะการฟัง ครูควรส่งเสริมให้สอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็ก โดยเริ่มจากการฟังสิ่งที่ใกล้ตัวเด็กจากกิจกรรมในชีวิตประจำวัน โดยผ่านกระบวนการในกิจวัตรประจำวันผ่านการเล่น การส่งเสริม การฟังนิทาน ฟังคำคล้องจอง และที่สำคัญการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก โดยการพูดคุยกับเด็กใช้คำที่ง่าย ๆ เสียงปานกลาง ไม่ดังหรือเสียงค่อยจนเกินไป ควรจัดบรรยากาศและข้อตกลงในการฟังก่อนเพื่อให้เด็กได้ทราบและเตรียมตัวในการฟังตลอดจนการรื้อตามสนใจของเด็ก อาจใช้สื่อที่เด็กเรียนรู้ได้ง่าย ทำให้เด็กเกิดทักษะการฟังที่ดี และสามารถนำทักษะการฟัง ไปใช้ได้อย่างเต็มที่

2. การส่งเสริมการพูดที่ดี ควรศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการพูด และแนวทางในการส่งเสริมทักษะการพูดที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย สำหรับเด็กปฐมวัยแล้วการส่งเสริมทักษะการพูดมุ่งเพื่อให้เด็กกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยการพูดโดยใช้คำพูดและน้ำเสียงที่เหมาะสมกับกาลเทศะและโอกาส ให้รู้จักขอบคุณ ขอโทษ ให้พัฒนาความสามารถในการบอกชื่ออธิบายจำแนกสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กพบเห็นในสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น บอกถึงสิ่งที่เขาเห็น รู้จัก ได้ยิน ได้กลิ่น เป็นต้น และสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจความต้องการความรู้สึกของตนเองได้ ซึ่งหลังจากที่ ครูได้เข้าใจจุดมุ่งหมายการพูดของเด็กปฐมวัยแล้วก็สามารถพิจารณาเลือกแนวทางในการส่งเสริมทักษะการพูดด้วยวิธีการ ดังนี้

2.1 อ่านนิทานหรือหนังสือ หรือเปิดเทปให้เด็กฟังบ่อย ๆ เพื่อให้เด็กได้ยิน คำศัพท์ให้มากที่สุด เพื่อเก็บสะสมข้อมูลแล้วนำไปใช้สื่อสารออกหรือสื่อความหมายกับผู้อื่นในรูปแบบของการพูด

2.2 สนทนากับเด็กพร้อมกับแสดงออกทางสีหน้า นั่นคือ ครูควรพูดคุยกับเด็ก อย่างสม่ำเสมอไม่ว่าจะทำอะไรควรอธิบายให้เด็กฟัง ขณะเดียวกันการพูดคุยควรจะให้สอดคล้องกับสี หน้าท่าทางเพื่อเด็กจะได้เข้าใจความหมายง่ายขึ้น เช่น ครูพูดว่า “ดอกกุหลาบนี้หอมมาก” แต่ครูทำ หน้าเหี้ย ๆ เป็นต้น

2.3 ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กตอบ การกระตุ้นด้วยคำถามชนิดต่าง ๆ จะช่วยให้ เด็กคิดและตอบออกมาในรูปแบบของการพูด ดังนั้นในการจัดกิจกรรมควรใช้คำถามประกอบ เช่น กิจกรรมการเล่นเกมที่ใช้คำถาม ได้แก่ เกมอะไรเอ่ย หรือกิจกรรมการเล่นสมมติเกี่ยวกับการพูด โทรศัพท์ การแสดงละคร เป็นต้น

2.4 ฝึกพูดในกิจวัตรประจำวัน เช่น ในขณะที่ทำอาหารอธิบายให้เด็กฟังสั้น ๆ ว่า กำลังทำอะไร ทำไมจึงต้องทำ สนทนาซักถามเด็กถึงกิจวัตรที่ทำ เป็นต้น

2.5 การเล่าประสบการณ์ ครูควรให้เด็กผลัดกันเปลี่ยนกันเล่าประสบการณ์ของ ตน โดยครูเป็นผู้ให้กำลังใจ คอยช่วยเหลือเมื่อเด็กเล่าไม่ได้

2.6 การแสดงบทบาทของบุคคลใกล้ชิดในการส่งเสริมทักษะการพูด และเรียนรู้ ภาษาย่อยได้เร็วหรืออาจแสดงท่าทางประกอบการพูดด้วย

สรุปได้ว่า การส่งเสริมทักษะการพูด ครูควรส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงความคิดเห็น ด้วยการพูด เช่น การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย การแสดงบทบาทสมมติ การเล่า นิทาน และการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ โดยครูคอยใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กตอบจะช่วยให้เด็กคิดและตอบ ออกมาในรูปแบบของการพูด ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กิจกรรมการเล่านิทานเป็นแนวทางในการ พัฒนาและส่งเสริมการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง

1. ความหมายของการฟัง

การฟังเป็นทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ทางภาษาในการเก็บข้อมูลนำไปสู่ทักษะการพูด การ อ่าน และการเขียนในชีวิตประจำวันมากที่สุด การฟังของเด็กเกิดจากการรับรู้โดยใช้ประสาทสัมผัส ทางหูแล้วแปลความหมายโดยใช้ความคิดและการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อประเมินคุณค่าว่า เชื่อถือได้หรือไม่เพียงใด การฟังมีความหมายแตกต่างกันไปจากการได้ยิน การได้ยินเกิดขึ้นเนื่องจากมี เสียงมากระทบหูเองโดยไม่ตั้งใจ คนหลายคนจึงได้ยินโดยที่มิได้ฟัง การได้ยิน หมายถึง การรู้จักเสียงที่

ได้ยินได้ความหมายและกลมกลืนเข้ากับความรู้และประสบการณ์ ส่วนการฟังนั้นหมายถึงการใช้สมาธิและความตั้งใจที่จะจำประเด็นของสิ่งที่ได้ยิน การฟังมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของเรามาก เพราะในการติดต่อสื่อสารกันเราจำเป็นต้องฟัง จึงจะเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ นอกจากนั้นเด็กยังเริ่มเรียนรู้ภาษาโดยผ่านทักษะการฟังเป็นอันดับแรก อาจกล่าวได้ว่าการฟังเป็นพื้นฐานของการพัฒนา ศิลปะภาษา ถ้าเด็กไม่มีทักษะการฟังเด็กจะประสบผลสำเร็จในทักษะด้านอื่น ๆ ได้ยาก มีนักการศึกษาได้ให้นิยามของการฟังไว้ ดังนี้

Tutolo (1977) ได้กล่าวถึงการฟังว่า การฟังเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญยิ่งในการติดต่อสื่อสารความหมายซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นยังเป็นทักษะทางภาษาที่สามารถสอนกันได้ ด้วยวิธีที่เป็นลำดับขั้นตอน

Widdowson (1982) กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างการฟังกับการได้ยิน ดังนี้

1. การฟัง หมายถึง ความสามารถที่จะเข้าใจว่าประโยคหนึ่งประโยคใด โดยเฉพาะนั้นมีความสัมพันธ์กับประโยคอื่น ๆ ที่พูดไปแล้วอย่างไร และเข้าใจว่าประโยคดังกล่าวมีหน้าที่อย่างไรในการสื่อสาร ซึ่งการฟังแบบนี้ผู้ฟังจะเลือกจดจำแต่เฉพาะข้อความที่สัมพันธ์หรือตรงกับจุดประสงค์ในการฟังเท่านั้น และจะตัดหรือไม่สนใจข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องและไม่ต้องการทิ้งไป
2. การได้ยิน หมายถึง ความสามารถของผู้ฟังที่ได้ยินว่าหน่วยของภาษาในรูปของกระแสเสียงที่ผู้พูดเปล่งเสียงออกมา ผู้ฟังจำนำหน่วยย่อยของภาษามาผูกเข้าด้วยกันเป็นประโยคหรือข้อความโดยอาศัยความรู้ด้านระบบเสียงและไวยากรณ์ของภาษาเพื่อทำความเข้าใจความหมายของประโยคหรือข้อความเหล่านั้น

วราภรณ์ รักวิจัย (2538) ได้กล่าวไว้ว่า การฟังคือการฝึกการฟังเสียงธรรมชาติ จังหวะดนตรีเพื่อเตรียมให้พร้อมในการฟังเรื่องราวต่าง ๆ และสามารถถ่ายทอดไปเป็นประโยคที่เหมาะสม มีมารยาทในการฟังและมีสมาธิในการฟัง การฟังตามความหมายดังกล่าวนี้ ต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. การได้ยิน (Hearing) การได้ยินเป็นกระบวนการรับรู้ทางโสตขั้นแรกของการฟัง
2. การฟัง (Listening) เมื่อหูได้รับสัญญาณเสียงเข้าไปแล้วจะส่งไปยังสมองตามลำดับ ขั้นเพื่อแปลความหมายของเสียงที่ได้ยิน ในขั้นนี้ต้องใช้สมาธิและการตั้งใจฟังอย่างจริงจัง
3. การรับรู้ความหมาย (Auding) เป็นกระบวนการขั้นสูงของการฟัง นอกจากจะรับรู้ความหมายของเสียงที่ได้ยินแล้ว ยังต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและรู้จักประเมินค่าควรเชื่อถือเพียงใด แล้วจึงแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบไปตามที่ต้องการ

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) กล่าวว่า การรับฟังหรือรับสัญญาณหรือข่าวสารที่มีผู้ส่งมาให้ ทักษะในการรับข้อมูล ได้แก่ การอ่านและการฟัง

นิตยา ประพุดติกิจ (2546) กล่าวว่า การฝึกให้เด็กรู้จักฟังจะช่วยให้เด็กเพิ่มพูน คำศัพท์ เรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ โครงสร้างของภาษาพูด และเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่ง จะช่วยให้เด็กใช้ภาษาพูดถูกต้องยิ่งขึ้น รู้จักพูดคุยกับเพื่อนฝูง ทั้งยังกระตุ้นให้เด็กใช้จินตนาการ การ ฟังตามความหมายดังกล่าวนี้อาศัยกระบวนการที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การได้ยิน (Hearing) การได้ยินเป็นกระบวนการรับรู้ทางโสตขั้นแรกของการ ฟัง

2. การฟัง (Listening) เมื่อได้รับสัญญาณเสียงเข้าไปแล้วจะส่งไปยังสมอง ตามลำดับ ขั้นเพื่อแปลความหมายของเสียงที่ได้ยิน ในขั้นนี้ต้องใช้สมาธิและความตั้งใจอย่างจริงจัง

3. การรับรู้ความหมาย (Auditing) เป็นกระบวนการขั้นสูงของการฟัง นอกจาก จะรู้ความหมายของเสียงที่ได้ยินแล้ว ยังต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และรู้จักประเมินค่าว่าควร เชื่อถือเพียงใด แล้วจึงแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบไปตามที่ต้องการ

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ได้กล่าวว่า การฟังของเด็กเป็นการรับรู้เรื่องราวด้วย ประสาทสัมผัสทางหู ที่เด็กสะสมแล้วนำไปสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษามากกว่าการใช้เพื่อพัฒนา ปัญญา เด็กจะเก็บคำพูด จังหวะเรื่องราว จากสิ่งที่ฟังมาสานต่อเป็นคำศัพท์ เป็นประโยคที่จะ ถ่ายทอดไปสู่การพูด ถ้าเรื่องราวที่เด็กได้ฟังมี ความชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจ เด็กจะได้คำศัพท์และมีความสามารถมากขึ้น

วรรณิ โสมประยูร (2553) กล่าวว่า การฟังเป็นทักษะที่สำคัญมาก เพราะในสังคม ของคนเรา จะใช้ทักษะการฟังประมาณร้อยละ 50 ซึ่งเป็นทักษะทางภาษาที่ใช้มากที่สุด และใช้เวลา ในการพูด การอ่าน และการเขียนลดหลั่นลงมาตามลำดับ

สรุปได้ว่า ทักษะการฟัง หมายถึง การที่ผู้ฟังที่ได้ยินว่าหน่วยของภาษาในรูปของกระแส เสียงที่ผู้พูดเปล่งเสียงออกมา ผู้ฟังจดจำแล้วนำหน่วยย่อยของภาษามาผูกเข้าด้วยกันเป็นประโยคหรือ ข้อความโดยอาศัยความรู้ด้านระบบเสียงและไวยากรณ์ของภาษาเพื่อทำความเข้าใจ ความหมายของ ประโยคหรือข้อความเหล่านั้น แล้วนำไปสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษา และสามารถถ่ายทอดไปเป็น ประโยคที่เหมาะสม

2. ความสำคัญของการฟัง

การฟังเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญมากทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นต่อ ชีวิตประจำวันของมนุษย์มาก เพราะมนุษย์ทุกคนต้องใช้ทักษะการฟังในการติดต่อสื่อสารความซึ้งกันและ กัน ทั้งนี้เพราะความเจริญทางเทคโนโลยีและสื่อสารมวลชน ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ทำให้เยาวชน ต้องใช้ทักษะการฟังเป็นอันมากการรับรู้ การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟังยังมี ความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการพูดอย่างมาก เนื่องจากเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการพูด ถ้านักเรียน ได้รับการฝึกฝนและการแนะนำทางด้านการฟังอย่างถูกต้องเหมาะสม นักเรียนก็จะมีความสามารถใน

การฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการฟังเท่าที่ควร นอกจากนี้การฟังยังมีผลต่อความคิดการแสดงออก การพูด และบุคลิกภาพ ดังนั้นการฟังที่ดีจึงเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) กล่าวว่า การรับฟังหรือรับสัญญาณหรือข่าวสารที่มีผู้ส่งมาให้ ทักษะในการรับข้อมูลได้แก่ การอ่านและการฟัง

นิตยา ประพุดติกิจ (2546) กล่าวว่า การฝึกให้เด็กรู้จักฟังจะช่วยให้เด็กเพิ่มพูนคำศัพท์เรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์โครงสร้างของภาษาพูดและได้เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เด็กใช้ภาษาพูดได้ถูกต้องยิ่งขึ้น รู้จักพูดคุยกับเพื่อนฝูง ทั้งยังกระตุ้นให้เด็กได้ใช้จินตนาการ

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) กล่าวว่า การฟังของเด็กเป็นการรับรู้เรื่องราวด้วยประสาทสัมผัสทางหู ที่ได้กะสมแล้วนำไปสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษามากกว่าการใช้เพื่อพัฒนาปัญญา เด็กจะเก็บคำพูด จังหวะเรื่องราว จากสิ่งที่ฟังมาสานต่อเป็นคำศัพท์ เป็นประโยคที่จะถ่ายทอดไปสู่ การพูดถ้าเรื่องราวที่เด็กได้ฟังมีความชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจ เด็กจะได้คำศัพท์และมีความสามารถมากขึ้น

วรรณ โสมประยูร (2553) กล่าวว่า การฟังเป็นทักษะที่สำคัญมาก เพราะในสังคมของคนเราจะใช้ทักษะการฟังประมาณร้อยละ 50 ซึ่งเป็นทักษะทางภาษาที่ใช้มากที่สุด และใช้เวลาในการพูด การอ่าน และการเขียนลดหลั่นลงมา

3. ประเภทของการฟัง

การฟังเป็นสิ่งที่เด็กมีพัฒนาการมาตั้งแต่แรกเกิด และมีการพัฒนาเป็นลำดับขั้น นอกจากนั้นความสามารถทางการฟังมีหลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และแต่ละประเทศมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

Kennedy (1975) ได้จัดประเภทของการฟังเอาไว้ 6 ประการคือ

1. การฟังทั่ว ๆ ไปในชีวิตประจำวัน (Simple Listening) เช่น การฟังการสนทนาการฟังทางโทรทัศน์
2. การฟังเพื่อจำแนกเสียง (Discriminative Listening) เช่น การฟังเสียงสัตว์ เสียงยวดยาน เสียงที่แสดงความรู้สึก
3. การฟังเพื่อเป็นการพักผ่อน (Listening for Relaxation) เช่น การฟังบทกลอน การฟังเรื่องราวและนิทานต่าง ๆ
4. การฟังเพื่อจับสาระสำคัญ (Listening for Information) เช่น การฟังประกาศ การฟังความคิดเห็นและการฟังเพื่อตอบคำถาม
5. การฟังเพื่อจัดความคิด (Listening Organize Ideas) เช่น การฟังอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ

6. การฟังอย่างพินิจพิเคราะห์ (Critical Listening)

7. การฟังเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เช่น การฟังดนตรี และการแสดงต่าง ๆ

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) การฟังมีหลายประเภท ได้แก่

1. การฟังอย่างเจียบ
2. การฟังอย่างตั้งใจ ได้แก่ การฟังคำสั่ง การฟังประกาศเพื่อปฏิบัติตาม
- 3 การฟังอย่างชื่นชม เช่น การฟังดนตรี
4. การฟังอย่างวิเคราะห์ สามารถแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ได้

สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542) ได้แบ่งประเภทของการฟังที่ควรส่งเสริมให้แก่เด็กปฐมวัยดังนี้

1. การฟังเพื่อจำแนกความแตกต่างของเสียงคือ ความสามารถเข้าใจความแตกต่างของเสียงที่ได้ฟัง
2. การฟังเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งคือ การฟังคำสั่งและสามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้อง
3. การฟังเพื่อเข้าใจความหมายของคำศัพท์ คือสามารถเข้าใจคำศัพท์ได้อย่างถูกต้องว่าหมายถึงอะไร
4. การฟังเพื่อเข้าใจเรื่องราวคือ การฟังเรื่องราวนั้น ๆ อย่างตั้งใจและสนใจจนเกิดความเข้าใจ สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่ได้ฟังได้

สรุปได้ว่า ประเภทของการฟัง ได้แก่ ฟังเพื่อความรู้ ฟังเพื่อความบันเทิง ฟังเพื่อความเข้าใจ และปฏิบัติได้ถูกต้องและการฟังเพื่อแสดงความคิดเห็น สำหรับเด็กปฐมวัยควรจัดให้มีการฟังเพื่อเด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง ฟังแล้วสื่อความหมายเรื่องที่ฟังได้

4. พัฒนาการด้านการฟัง

การฟังเป็นกระบวนการแรกของการรับรู้ และเป็นตัวจุดประกายให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยวุฒิภาวะ เวลา ความพากเพียร และแรงจูงใจ การพัฒนาการฟังจะเป็นขั้นตอนตามระดับอายุของผู้ฟัง ดังตาราง 1

ตาราง 1 พัฒนาการทางภาษาด้านทักษะการฟังของเด็กปฐมวัย

อายุ	พัฒนาการด้านการฟัง
4-5 ปี	1. ชอบฟังนิทานเรื่องสั้น ๆ หรือเรื่องราวและบอกตัวละครที่ชอบได้ โดยเฉพาะประเภทเทพนิยาย เช่น สโนว์ไวท์ ซิลเดอเรลล่า เจ้าหญิงนิทรา ถ้ามีโอกาสได้แสดงบทบาทสมมติตามเรื่องเด็กจะพอใจมาก 2. ปฏิบัติตามคำสั่งที่ต่อเนื่อง 3-4 ขั้นตอน

5. แนวทางในการส่งเสริมการฟัง

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2533) ได้กล่าวถึงการสอนทักษะการฟังว่า ครูควรเตรียมกิจกรรมเรื่อง การฟังแก่เด็ก ดังนี้

1. ครูต้องพยายามจัดกิจกรรมที่น่าสนใจและน่าสนใจโดยวางแผนการจัดกิจกรรมแต่ละช่วงเวลาตามความสนใจของเด็ก และจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการฟัง
2. กระตุ้นให้นักเรียนทราบว่าการฟังเป็นเรื่องที่จำเป็น
3. การสอนฟังให้เด็ก โดยวิธีการที่ครูพูดให้ชัดเจนแต่เบาพอที่จะให้เด็กสนใจฟัง และควรใช้เวลาเด็กในการรับฟัง หรือเตรียมตัวให้มากพอ เพื่อให้เด็กหยุดกิจกรรมอื่น แล้วหันมาสนใจฟังครู และที่สำคัญครูควรใช้คำอธิบายง่าย ๆ
4. ครูต้องเป็นผู้ฟังที่ดี โดยทำตัวอย่างให้เด็กเห็นได้ชัดเจน เช่น การหันหน้าไปทางผู้พูด เป็นต้น
5. สร้างบรรยากาศที่ดีสำหรับเด็กและครู
6. ช่วยให้เกิดการพัฒนาการรับรู้เสียง ให้รู้จักแยกเสียงที่ได้ยินในชีวิตประจำวัน
7. เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กได้ฟังเรื่องหรือประสบการณ์ที่มีความหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) กล่าวถึงการจัดประสบการณ์ ในการฟังไว้ว่า ครูควรมีวิธีการ ดังนี้

1. ให้เด็กรับฟังอย่างสบาย
2. ให้เด็กเข้าใจว่าการฟังเป็นสิ่งสำคัญ ควรตั้งใจฟังผู้อื่นและฝึกมารยาทในการรับฟังด้วย
3. การปฏิบัติงานในการสอนฟัง ครูควรปฏิบัติดังนี้

3.1 พุดด้วยน้ำเสียงปานกลางพอที่ได้ยิน ไม่ควรตะโกนตะเบ็ง หรือพูด
ค่อยจนเกินไป

3.2 อย่าพูดมากจนเกินไป จนเด็กหมดความสนใจและไม่ตั้งใจฟัง

3.3 ใช้เวลาเด็กเตรียมพร้อมที่จะรับฟัง เช่น ให้เด็กเตรียมตัวให้พร้อมก่อนที่จะ
พูดกับเด็ก

3.4 อธิบายให้เด็กเตรียมพร้อมโดยใช้คำพูดง่าย ๆ และมีการเตรียมตัวล่วงหน้า
กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) การฟังครูต้องใช้การฟังอย่างจริงจังกับเด็ก ฟังอย่างเข้าใจ
ฟังแล้วคิดเพื่อประเมินคำเด็กกำลังสื่อสารสิ่งใดให้กับครูพร้อมตอบสนองให้เด็กคิด กระตุ้นให้เด็ก
กระตือรือร้นที่จะตอบและกระทำในสิ่งที่น่าสนใจไปสู่การเรียนรู้ที่ถูกต้อง

สรุปได้ว่า การฟัง หมายถึง การรับรู้โดยประสาทสัมผัสทางหู เริ่มจากการได้ยินเสียงจึงเกิด
การรับรู้ และเข้าใจสิ่งที่รับรู้

6. การวัดประเมินผลการฟัง

Flowerdew and Miller (2005) ได้กล่าวถึง การทดสอบการฟังว่ามีรูปแบบที่แตกต่าง
กันออกไป เช่น แบบทดสอบวัดความสามารถและจัดระดับความรู้ (Proficiency and Placement
Test) เป็นการทดสอบเพื่อวัดและประเมินความสามารถทางด้านภาษาของผู้เรียนในวิชา
เฉพาะเจาะจง ผู้สอนจึงต้องออกแบบแบบทดสอบที่เหมาะสมกับการฟังแต่ละรูปแบบ มีคำถามที่
หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการฟังหลากหลายรูปแบบ ยกตัวอย่างต่อไปนี้

1. การเขียนตามคำบอก (Dictation) คือ วิธีการทดสอบที่ผู้สอนอ่านเรื่องที่มีความ
ยาว ประมาณ 150 คำให้ผู้เรียนฟังทีละประโยคหรือวลี ผู้เรียนเขียนประโยคหรือวลีที่ได้ยิน ซึ่งการ
ทดสอบประเภทนี้นิยมใช้เป็นการทดสอบความสามารถทางภาษาของผู้เรียน

2. การเขียนตามคำบอกแบบเติมคำ (Partial Dictation) คือ วิธีการทดสอบที่ผู้เรียน
ได้รับแบบทดสอบที่ละเว้นข้อความส่วนใหญ่ไว้ แล้วฟังเรื่องหรือเนื้อหาฉบับเต็มเพื่อให้ผู้เรียนเติมคำ
หรือวลี ลงในช่องว่างให้ได้เนื้อเรื่องที่สมบูรณ์

3. การฟังเรื่องแล้วตอบคำถาม (Text with Questions) คือ วิธีการทดสอบที่ให้
ผู้เรียนฟังบทสนทนาที่ผู้สอนอ่านหรือการฟังจากแถบบันทึกเสียงแล้วทำแบบทดสอบแบบเลือกตอบ
(Multiple-choices test)

4. การตอบสนองต่อประโยคที่ได้ยิน (Responding to Statement) คือ วิธีการ
ทดสอบที่ผู้เรียนฟังประโยคหรือคำถามแล้วตอบสนองต่อสิ่งที่ได้ยินโดยการเลือกคำหรือรูปภาพ ระบุ
ว่าประโยคหรือคำถามที่ได้ฟังนั้นถูกหรือผิด หรือตอบสนองด้วยคำตอบแบบสั้น ๆ

5. การตอบคำถามถูก-ผิดแบบสามตัวเลือก (Three Choices True-False) คือ
วิธีการทดสอบที่พัฒนามาจากแบบทดสอบประเภทเลือกคำตอบแบบถูก-ผิด (True or false test)

โดยเพิ่มการแสดงความคิดเห็น หรือการเพิ่มตัวเลือก “ไม่ได้ระบุไว้”

6. การเติมคำจากการฟังแถบบันทึกเสียง (Recorded Cloze) คือ วิธีการทดสอบที่ให้ผู้เรียนฟังเทปหรือแถบบันทึกเสียง ซึ่งในทุก ๆ คำที่ 15 จะถูกแทนที่ด้วยเสียงสัญญาณอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คำ หรือวลีจากเรื่องและมีการหยุดระหว่างประโยค เพื่อให้ผู้เรียนเติมคำหรือวลีให้เนื้อเรื่องสมบูรณ์

Nation and Newton (2009) กล่าวถึงการประเมินการฟังว่าประกอบด้วยเกณฑ์การประเมิน 3 รูปแบบ คือ ความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรง และความสะดวกในการวัด

1. ความเชื่อมั่น เป็นการวัดความน่าเชื่อถือของผลการวัดของแบบทดสอบ หากนำแบบทดสอบชุดเดิมไปใช้กับผู้เรียนอื่นผลการทดสอบก็ยังคงให้ผลเหมือนเดิม ในการตรวจสอบความเชื่อมั่นตามลักษณะทางสถิติสามารถทำได้ ดังนี้

1.1 การทดสอบหรือการทดสอบซ้ำ (Test/Retest) โดยการนำแบบทดสอบชุดเดิมมาใช้กับผู้เรียนกลุ่มเดิมจะต้องเว้นระยะเวลาห่างในการทำแบบทดสอบประมาณ 1 สัปดาห์ ซึ่งแบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่นจะต้องมีคะแนนผลการทดสอบไม่ต่างจากคะแนนการทดสอบเดิม

1.2 วิธีแบ่งครึ่ง (Split Halves) คือ การแบ่งแบบทดสอบออกเป็นสองส่วน ให้กลุ่มผู้เรียนทำแบบทดสอบ โดยหากแบบทดสอบมี 50 ข้อ ผู้สอนแบ่งข้อสอบออกเป็น 2 ส่วน โดยการแบ่งออกตามเลขคู่และเลขคี่ จากนั้นนำไปให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบ และเปรียบเทียบผลการทดสอบในแต่ละกลุ่ม ถ้าเป็นการทดสอบที่มีความเชื่อมั่นจะมีผลคะแนนในการทดสอบคล้ายคลึงกันทั้งสองกลุ่ม

1.3 แบบทดสอบที่คล้ายคลึงกัน คือ การแบ่งแบบทดสอบเป็นสองรูปแบบที่คล้ายกันให้มากที่สุดแต่ไม่เหมือนกัน เมื่อให้ผู้เรียนคนเดียวกันทำแบบทดสอบทั้งสองรูปแบบผลคะแนนในแต่ละครั้งไม่แตกต่างกัน

2. ความเที่ยงตรง แบบประเมินจะมีความเที่ยงตรงหากใช้วัดได้ตรงกับจุดประสงค์ ที่ต้องการวัด ตัวอย่างเช่น แบบทดสอบการออกเสียงจะมีความเที่ยงตรงก็ต่อเมื่อใช้ทดสอบ การออกเสียง แต่จะขาดความเที่ยงตรงหากใช้ทดสอบความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสาร ความเที่ยงตรงสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ ความเที่ยงตรงภายนอก คือ ผู้เข้าทำการประเมิน ผู้ให้การประเมิน และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเห็นว่าแบบประเมินนี้ถูกต้อง เหมาะสม เที่ยงตรง และความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา คือ พิจารณาด้านเนื้อหา ทักษะ และภาษาของแบบประเมินว่าตรงตามสิ่งที่ต้องการประเมินหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น ในการวัดความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบประเมินทักษะการฟังด้านวิชาการ ผู้สอนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบและการใช้ทักษะการฟังของทักษะการฟังด้านวิชาการและนำมาสร้างแบบประเมิน ผู้สอนอาจประเมินโดยดูจากสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทักษะการฟัง ด้าน

วิชาการ เช่น การจดบันทึก การเข้าใจคำศัพท์ทางวิชาการ และการจัดลำดับความคิดจากสิ่งที่ผู้เรียน ฟัง

3. ความสะดวกในการวัด แบบประเมินเมื่อถูกนำไปใช้จริงมีข้อจำกัดต่าง ๆ มากมาย เช่น เวลา เงิน สิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังนั้นจึงไม่ควรสร้างแบบประเมินที่ยาก หรือนานเกินไปสำหรับ 40 นาที ซึ่งถือว่าเป็นเวลาที่เหมาะสมสำหรับการทดสอบและประเมินการฟัง การออกแบบแบบประเมินจึงควรคำนึงถึงเวลาที่น่าแบบประเมินไปใช้จริง เช่น ไม่ควรใช้กระดาษ อุปกรณ์หรือใช้คนจำนวนมากเมื่อนำแบบประเมินไปใช้ และแบบประเมินจะต้องเข้าใจง่าย เป็นต้น โดยการสร้างแบบประเมินการฟังที่สะดวกในการวัดนั้นสามารถทำได้โดยใช้ประเมินการฟังแบบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยในแต่ละระดับจะมีสิ่งที่ต้องการ จะ ประเมินและคะแนนกำหนดไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้่ายต่อการประเมินผู้เรียนแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า การประเมินผลการฟัง สามารถประเมินได้หลากหลายรูปแบบ อาทิ การเขียน ตามคำบอก การเขียนตามคำบอกแบบเติมคำ การฟังเรื่องแล้วตอบคำถาม การตอบสนองต่อประโยค ที่ได้ยิน การตอบคำถามถูก-ผิดแบบสามตัวเลือก การเติมคำจากการฟังแถบบันทึกเสียง โดยการวิจัย ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การประเมินการฟังจากการที่ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบ โดยให้นักเรียนฟังประโยคหรือ คำถามแล้วตอบสนองต่อสิ่งที่ได้ยิน ด้วยการเลือกคำหรือรูปภาพ ระบุว่าประโยคหรือคำถามที่ได้ฟัง นั้นถูกหรือผิด หรือตอบสนองด้วยคำตอบแบบสั้น ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับนิทาน

1. ความหมายของนิทาน

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงความหมายของนิทานไว้ได้ ดังนี้

พรทิพย์ วินโกมินทร์ (2542) กล่าวว่า นิทานหมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา โดย ในการเล่านิทานประเภทต่าง ๆ ผู้เล่าต้องมีเทคนิคในการเล่านิทานเพื่อให้เด็กสนใจได้ตลอดเวลาครูผู้ เล่าต้องมีศิลปะในการเล่า เช่น จัดให้เด็กนั่งเรียบร้อยและสบายเป็นกลุ่ม เป็นต้น

วันเนาว์ ยูเต็น (2542) กล่าวว่า นิทานหมายถึง ชีวิต เรื่องราวในนิทานที่แท้จริงเป็น เรื่องราวของชีวิต นิทานไม่ใช่เรื่องสำหรับเพียงเพื่อฟัง อ่าน เพื่อสนุก หรือรับคำสอนที่แทรกอยู่เท่านั้น

สัณห์พัฒน์ อรุณธารี (2542) กล่าวว่า นิทานหมายถึง เรื่องที่มีผู้แต่งขึ้นใหม่โดยยึด ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการผูกเรื่องให้เข้ากับสถานการณ์ในเวลานั้น ๆ ซึ่งสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม คติสอนใจที่ฟังประสงคิให้ผู้ฟังนำไปใช้ในชีวิตจากเนื้อหาของนิทาน เพื่อใช้เป็นสื่อในการ สร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก

เกษลดา มานะจุติ และอภิญญา มนูญศิลป์ (2544) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า หมายถึง เรื่องเล่าต่อกันมาโดยใช้วาจาหรือเล่าโดยแสดงภาพประกอบ หรือการเล่าโดยวัสดุอุปกรณ์ ประเภทต่าง ๆ ประกอบก็ได้ เช่น หนังสือภาพ หุ่น หรือการใช้คนแสดงบทบาทลีลาเป็นไปตามเนื้อเรื่องของนิทานนั้น ๆ แต่เดิมมานิทานถูกเล่าสู่กันและกันด้วยปากสืบทอดกันมาเพื่อเป็นเครื่องบันเทิงใจในยามว่างและเพื่อถ่ายทอดความเชื่อความศรัทธาเลื่อมใสในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นที่ยึดถือของคนแต่ละกลุ่ม

วิไล มาศจรัส (2545) ได้กล่าวถึงความหมายของนิทานว่า นิทานหมายถึง เรื่องที่เล่ากันมา เช่น นิทานอีสป นิทานชาดก ในทางคติชนวิทยาถือว่านิทานเป็นเรื่องเล่าสืบสานต่อ ๆ กันมา ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งในหลายอย่างของมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความหมาย มีคุณค่า ซึ่งนิทานนั้นจะมีทั้งนิทานเล่าปากเปล่า จดจำกัน มาแบบมุขปาฐะและนิทานที่มีการเขียนการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ให้ความหมายไว้ว่า นิทานเป็นเรื่องที่เล่ากันมา เช่น นิทานชาดก นิทานอีสป นิทานเป็นคำศัพท์ ภาษาบาลี มีความหมายว่า คำเล่าเรื่อง ส่วนนักคติชนวิทยาให้ความหมายว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาจนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะเป็นการเล่าสืบต่อกันมาโดยใช้วาจา

เกริก ยุ้นพันธ์ (2547) ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ว่าหมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นการผูกเรื่องขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสอดแทรกคติสอนใจลงไป

ประคอง นิมมานเหมินทร์ (2551) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า หมายถึง เรื่องที่เล่ากันต่อ ๆ มาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งโดยไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่ง เช่น นิทานเรื่องสังข์ทอง ปลาบู่ทองหรือโสนน้อยเรือนงาม มีการเล่าสู่กันฟังจากปู่ย่าตายายของเรา พ่อแม่ของเรารวมทั้งตัวเราเอง ไปจนถึงลูกหลานเหลนโหลนของเราเป็นทอด ๆ กันไปรุ่นแล้วรุ่นเล่า บางครั้งก็แพร่กระจายจากท้องถิ่นหนึ่งไปสู่อีกท้องถิ่นหนึ่ง เช่น นิทานเรื่องสังข์ทองอาจมีหลายสำนวนแล้วแต่ความทรงจำ ความเชื่อ อารมณ์ ของผู้เล่าและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นจากความหมายของนิทานดังกล่าว

สรุปได้ว่า การเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เรื่องราวที่เล่าต่อ ๆ กันมาเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือมีการผูกเรื่องขึ้น โดยใช้วาจาหรือเป็นการเล่าที่มีภาพประกอบ การเล่าโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบ

2. ความสำคัญของนิทาน

นิทานเป็น สิ่งที่สำคัญต่อชีวิตเด็ก ช่วยให้เด็กมีความสุขให้แง่คิดและคติสอนใจการจัดประสบการณ์ให้เด็กโดยใช้นิทานเป็นสิ่งจำเป็นเพราะการเล่านิทาน สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงความสำคัญของนิทานไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

กรีก ยूनันท์ (2547) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเล่านิทาน ดังนี้

1. เด็ก ๆ หรือผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกอบอุ่นและเกิดเป็นกันเองกับผู้เล่า
2. เด็ก ๆ หรือผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกร่วมในขณะฟัง ทำให้เขาเกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายและสดชื่นแจ่มใส
3. เด็ก ๆ หรือผู้ฟังจะมีสมาธิหรือความตั้งใจที่มีระยะเวลานานขึ้นหรือยาวนาน โดยเฉพาะผู้เล่าที่มีความสามารถในการตรึงให้ผู้ฟังหรือเด็ก ๆ ใจจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่ผู้เล่าเล่าเรื่องที่มีขนาดยาว
4. เด็ก ๆ หรือผู้ฟังจะถูกกล่อมเกลียดด้วยนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมทำให้เด็ก ๆ และผู้ฟังเข้าใจในความดีและความงามยิ่งขึ้น
5. นิทานจะทำให้เด็ก ๆ หรือผู้ฟังมีความละเอียดอ่อน รู้จักการรับและการให้ มองโลกในแง่ดี
6. นิทานจะทำให้เด็ก ๆ หรือผู้ฟังใช้กระบวนการคิดในการพิจารณาแก้ปัญหาได้
7. นิทานสามารถสร้างความกล้าให้กับเด็ก ๆ หรือผู้ฟังโดยการแสดงออกที่ผ่านกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ
8. เด็ก ๆ ผู้ฟังจะได้ความรู้ที่เป็นประโยชน์และสามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้
9. นิทานช่วยสร้างเสริมจินตนาการที่กว้างไกลไร้ขอบเขตให้กับเด็กหรือผู้ฟัง
10. นิทานสามารถช่วยให้เด็ก ๆ และผู้ฟังได้รู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้องการออกเสียง การกระดกลิ้นตัว ร เรือ และ ล ลิง ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ

วิเชียร เกษประทุม (2550) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนิทานว่ามี คุณค่าและมีประโยชน์ ดังนี้

1. นิทานให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการผ่อนคลายความเครียดและช่วยให้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อหน่าย
2. นิทานช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัวเด็กบางคนอาจมองผู้ใหญ่ว่าเป็นบุคคลที่ขี้บ่นชอบดุด่า น่าเบื่อหน่ายหรือน่าเกรงขาม แต่ถ้าผู้ใหญ่มีเวลาเล่านิทานให้เด็กฟังบ้าง นิทานที่สนุก ๆ ก็จะช่วยให้เด็กอยากอยู่ใกล้ชิดผู้ใหญ่ ลดความเกรงกลัวหรือเบื่อหน่ายผู้ใหญ่ลง
3. นิทานให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ
4. นิทานให้ข้อคิดและคติเตือนใจ ช่วยปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ที่สังคมพึงประสงค์ให้แก่ผู้ฟัง เช่น ให้ซื่อสัตย์ ให้เชื่อผู้ใหญ่ ให้พูดจาไพเราะอ่อนหวาน ให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้หยวนเย็นเป็นต้น

5. นิทานช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลาย ๆ ด้าน เช่น ลักษณะของสังคมวิถีชีวิตของประชาชนในสังคมตลอดจนประเพณีค่านิยมและความเชื่อเป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ได้ระบุถึงความสำคัญของนิทานว่า นิทานเป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เพราะนอกจากนิทานจะช่วยให้เด็ก ๆ มีความสุขสนุกสนานแล้วยังเป็นโลกแห่งจินตนาการที่สมบูรณ์แบบที่คอยช่วยถักทอสายใยความรักความฝัน สานสัมพันธ์อันอบอุ่น ความละมุนละไมในกลุ่มสมาชิกของครอบครัว อีกทั้งนิทานยังให้แง่คิดคติสอนใจ และปรัชญาชีวิตอันล้ำลึกแก่เด็ก นิทานมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กดังนี้

1. ช่วยพัฒนาเด็กทางด้านลักษณะชีวิต เด็กได้เรียนรู้ถึงลักษณะชีวิตที่ดีผ่านนิทานที่ปรารถนาให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีเช่น มีคุณธรรมจริยธรรม มีความกล้าหาญ มีความยุติธรรม
2. การพัฒนาเด็กด้านบุคลิกภาพ บุคลิกภาพเป็นองค์ประกอบที่มีอยู่มากในนิทานซึ่งเด็กจะได้รับรู้ ถึงบุคลิกภาพที่ดีที่จะช่วยให้อยู่ในสังคมได้อย่างดีเช่น ความเชื่อมั่นการรักชาติตนความสุภาพอ่อนน้อม ความมีมารยาทที่ดีความเป็นผู้นำ
3. การพัฒนาเด็กด้านความรู้และสติปัญญา
4. การพัฒนาเด็กในด้านทักษะและความสามารถ
5. การพัฒนาเด็กในด้านสุขภาพ นิทานเป็นกระบวนการหนึ่งที่กำหนดบทบาทในด้านสุขภาพให้เกิดแก่เด็ก เพราะเมื่อเด็ก ได้อ่านหรือ ฟังนิทานแล้วจะก่อให้เกิด การเรียนรู้ในการที่จะรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของตน

บวร งามศิริอุดม (2554) ได้กล่าวถึงความสำคัญ ที่ได้จากการเล่านิทานว่า

1. ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
2. ให้อรรถาธิบาย เรียกชื่อสิ่งของต่าง ๆ จากรูปภาพในนิทาน
3. เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก พัฒนาความคิด จินตนาการ
4. ให้ความรู้สึกที่ดีต่อเด็ก
5. มีความตกลงกันให้ความสนุกสนาน ช่วยแก้ปัญหาให้กับตัวเด็กเมื่อเปรียบเทียบกับตนเองกับตัวละคร

สรุปได้ว่า นิทานให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนานและผ่อนคลายความเครียด สร้างเสริมจินตนาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กระชับความสัมพันธ์ในครอบครัวสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลาย ๆ ด้าน ช่วยพัฒนาเด็กทางคุณลักษณะชีวิต พัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก พัฒนาด้านความรู้และสติปัญญา ทักษะและความสามารถทางภาษา

3. ประโยชน์ของนิทาน

วัยเด็กเป็นวัยที่มีจินตนาการสูงเด็ก ๆ ทุกคนจึงชื่นชอบการฟังนิทาน นิทานจะทำให้เด็กนั้นมีใจจดจ่อกับการฟังเรื่องราวอันแสนสนุกสนานและตื่นเต้น นิทานถือเป็นสื่อที่ดีที่สุดสำหรับเด็กเล็ก ซึ่งประโยชน์ของนิทานมีมากมาย ดังนี้

1. นิทานช่วยปลูกฝังให้เด็กเป็นคนช่างคิดและช่างสังเกต ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างเด็กให้มีความมั่นใจกล้าคิด และกล้าแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ถูกที่ควร ถูกที่และถูกเวลา
2. นิทานทำให้เด็กได้เรียนรู้ด้านภาษา การที่เด็กได้ฟังเสียงที่ได้ยินจะทำให้รู้จักคำ ความหมายของคำ รู้จักประโยคและความหมายของประโยค เป็นการปูพื้นฐานทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียนให้กับเด็ก
3. นิทานกระตุ้นจินตนาการของเด็ก น้ำเสียงที่พ่อแม่เล่านิทานให้เด็กฟังจะช่วยเสริมสร้างจินตนาการ การเล่านิทานบ่อย ๆ จะทำให้เด็กได้ฝึกการสร้างสรรค์จินตนาการที่แปลกใหม่ กว้างไกล ไร้ขอบเขต
4. นิทานช่วยบ่มเพาะคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเด็ก นิทานส่วนใหญ่จะสอดแทรกคุณธรรม ทักษะชีวิตและข้อคิดดี ๆ ไว้ในเนื้อเรื่องหรือตอนท้ายของเรื่องทำให้เด็กได้ตระหนักถึงคุณงามความดี และสิ่งเหล่านี้จะติดตัวลูกไปจนกระทั่งเติบโต
5. นิทานเสริมสร้างสมาธิ ช่วงเวลาของการฟังนิทานเด็กจะตั้งใจฟังอย่างใจจดใจจ่อ หากพ่อแม่เลือกนิทานได้เหมาะสมกับช่วงวัยก็จะทำให้ลูกเข้าใจเรื่องราวของนิทานและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
6. นิทานสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ช่วงเวลาดี ๆ ที่พ่อแม่เล่านิทานให้ลูกฟัง จะเป็นช่วงเวลาแห่งความรักและความอบอุ่นเป็นการเสริมสร้างสายใยความผูกพันอันดีระหว่างพ่อแม่ลูก

4. ประเภทของนิทาน

1. ประเภทเทพนิยายหรือปรัมปรา (Fairy tale) เป็นเรื่องเกี่ยวกับเทพดา นางฟ้า เรื่องมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ เป็นความฝันและจินตนาการของผู้แต่ง เรียกหลายอย่างเช่น นิทานมหัศจรรย์ นิทานบรรพบุรุษ เรื่องราวมักเกี่ยวข้องกับราชสำนัก เจ้าหญิง เจ้าชาย มีแม่มด มียักษ์ สัตว์ประหลาดตัวละครที่ติดจะเป็นฝ่ายชนะ เช่น เรื่องพธูภยมณี คาวี สังข์ทอง พระสุธนมนโหระ ฯลฯ
2. ประเภทชีวิตจริง (Novella) เป็นเรื่องที่ดำเนินอยู่ในโลกของความจริง มีการแบ่งสถานที่และตัวละครชัดเจน อาจมีปาฏิหาริย์ยัทธิฤทธิ์แต่เป็นไปในลักษณะที่เป็นไปได้ โดยใช้สถานที่ เวลา ตัวละครที่มาจากความจริง เช่น ขุนช้างขุนแผน พระอภัยมณี (บางส่วนที่มาจากชีวิตจริงของผู้แต่ง) พระลอ พระรถเมรี พระร่วง ไกรทอง เป็นต้น
3. ประเภทวีรบุรุษ (Hero tale) เป็นเรื่องที่มีหลายตอน ขนาดยาว อาจคล้ายชีวิตจริง

หรือจินตนาการ เป็นเรื่องเล่าที่กล่าวถึงวีรบุรุษที่ ต้องผจญภัยที่มีลักษณะเหนือมนุษย์ เช่น เรื่อง เฮอรัคลีส เซซิอุส และเพอร์ซิอุสของกรีก เป็นต้น

4. ประเภทนิทานประจำถิ่น (Sage) มักเป็นเรื่องแปลกพิสดารซึ่งเชื่อว่า เคยเกิดขึ้นจริง ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง บ่งบอกสถานที่และตัวละครชัดเจน อาจมาจากประวัติศาสตร์ อาจเป็นไปได้ทั้งมนุษย์ สัตว์ เทวดา ผี เช่น เรื่อง พระยาพาน พระร่วง เจ้าแม่สร้อยดอกหมาก ตาม่องล่าย ท้าวปาจิตกับนางอรพิม เป็นต้น

5. ประเภทเล่าอธิบายเหตุ (Explanatory tale) เป็นเรื่องอธิบายกำเนิด ความเป็นมาของสิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ กำเนิดของสัตว์ว่าเหตุใดจึงมีรูปร่างลักษณะต่าง ๆ กำเนิดของพืช มนุษย์ ดวงดาวต่าง ๆ เป็นต้น เช่น ทำไมจระเข้จึงไม่มีลิ้น กำเนิด ดาวลูกไก่ กำเนิดจันทรคราส เป็นต้น

6. ประเภทเทพปกรณัมหรือเทพปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องอธิบายถึงกำเนิดของจักรวาล มนุษย์ สัตว์ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ลม ฝน กลางวัน กลางคืน พายุร้อง พายุผ่า แสดงถึงความเชื่อทางศาสนา มีเรื่องของเทพที่เรารู้จักกันดี เช่น เมขลา รามสูร เป็นต้น

7. ประเภทสัตว์ (Animal tale) เป็นเรื่องที่มีสัตว์เป็นตัวเอก โดยจะแสดงให้เห็นความฉลาดและความโง่เขลาของสัตว์ โดยเจตนาจะมุ่งสอนจริยธรรมหรือคติธรรม ซึ่งจัดเป็นเรื่องประเภทให้คิดสอนใจ เช่น นิทานอีสป และปัญญาตนตระ

8. ประเภทมุขตลก (Merry tale) เป็นเรื่องขนาดสั้นอาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับมนุษย์ หรือ สัตว์ จุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่ความไม่น่าเป็นไปได้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความโง่ ความฉลาด การใช้กลฉวย การแข่งขัน การปลอมแปลง ความเกียจคร้าน เรื่องเพศ การโม้ คนหูหนวก นักบวช พระกับชี ลูกเขยกับแม่ยาย ศรีธนญชัย กระต่ายกับเต่า เป็นต้น

9. ประเภทศาสนา (Religious tale) เป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา เช่น เรื่องเล่าเกี่ยวกับพระเยซู นักบุญ พระพุทธเจ้า พระสาวก ซึ่งไม่มีในพระไตรปิฎกอยู่หลายเรื่อง ซึ่งทรงพระชนม์ของผู้เล่ามักถือว่าเป็นเรื่องจริง

10. ประเภทเรื่องผี เป็นเรื่องเกี่ยวกับผีต่าง ๆ ซึ่งไม่ปรากฏชัดว่ามาจากไหน เกิดอย่างไร เช่น ผีบ้าบ้องและผีปุกกะโหล่งของไทยภาคเหนือ หรือผีที่เป็นคนตายแล้วมาหลอกด้วยรูปร่างวิธีการต่าง ๆ มีผีกองกอย ฯลฯ

11. ประเภทเข้าแบบ (Formular tale) เป็นเรื่องที่มีโครงเรื่องสำคัญเล่าเพื่อความสนุกสนานของผู้เล่า และผู้ฟังอาจมีการเล่นเกม แบ่งเป็นนิทานลูกโซ่ เช่น เรื่องตากับยายปลุกถั่วปลุกงาให้หลานเฝ้า นิทาน หลอกผู้ฟัง นิทานไม่รู้จบ เช่น เรื่องการนับจะเล่าเรื่อยไปแต่เปลี่ยนตัวเลข

5. เทคนิคการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

มีผู้กล่าวถึงเทคนิคการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

ฉวีวรรณ กีนาวงศ์ (2533) กล่าวถึงการที่จะทำให้การเล่านิทานประเภทต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ต้องมีเทคนิคดังต่อไปนี้

1. ความเข้าใจกับเนื้อหาเรื่องนิทานที่จะเล่า โดยจินตนาการออกมาเป็นภาพ
2. การเลือกคำควรเป็นคำที่ง่าย ๆ ที่เด็กฟังหรือนึกออกเป็นภาพในจินตนาการได้ ควรใช้คำที่เกี่ยวกับการเปรียบเทียบกับเพื่อเด็กจะได้เข้าใจยิ่งขึ้น เช่น สูง-ต่ำ หนัก-เบา ใหญ่-เล็ก หรือคำที่เกี่ยวกับ รูป รส กลิ่น เสียง ฯลฯ
3. เมื่อในท้องเรื่องมีตัวละครคุยกัน ให้ใช้บทสนทนา เพราะทำให้เด็กตื่นเต้นกว่า
4. เริ่มต้นเรื่องให้ดี เพื่อเรียกร้องความสนใจ พยายามหลีกเลี่ยงการบรรยายและอธิบายที่ไม่จำเป็น
5. การเล่าเรื่องควรใช้เสียงแบบสนทนากัน คือ ช้า ชัดเจนมีหนักเบา แต่ไม่ควรมีเอื้ออ้าที่นี้ ฯลฯ เพราะจะทำให้เสียรสของเรื่อง และเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีของเด็ก

ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชิววัน วิสาสะ (2537) เสนอแนะวิธีการเล่านิทานแบบเล่าปากเปล่า เล่าโดยใช้หนังสือประกอบการเล่า เล่าโดยใช้ภาพประกอบ เล่าโดยใช้สื่อใกล้ตัวและเล่าโดยใช้ศิลปะ ซึ่งวิธีการเล่านิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย สรุปได้ดังนี้

1. เล่าปากเปล่า การเล่าแบบนี้ ผู้เล่าต้องเตรียมตัวเองให้พร้อมพอสมควร เพราะจุดสนใจของเด็กที่กำลังฟังนิทานจะอยู่ที่ผู้เล่าเท่านั้น วิธีเตรียมตัวในการเล่านิทานมีดังนี้

1.1 เตรียมตัวด้านเนื้อหาของนิทาน

- 1.1.1 อ่านนิทานที่จะเล่าและทำความเข้าใจกับนิทานเสียก่อน
- 1.1.2 จับประเด็นสาระในนิทานให้ได้ว่า จะเล่าอะไรให้เด็กฟัง
- 1.1.3 แบ่งขั้นตอนของนิทานให้ดี
- 1.1.4 การนำเสนอขั้นตอนของนิทาน ในขณะที่เล่าไม่จำเป็นต้องเหมือนกับที่อ่านเสมอไป
- 1.1.5 เพิ่มหรือลดตัวละครเพื่อความเหมาะสมในการเล่า
- 1.1.6 กำหนดระยะเวลาในการเล่าให้เหมาะสมกับความสนใจของเด็ก ที่สำคัญ คือ ผู้เล่าต้องสามารถปรับนิทานให้สอดคล้องกับความสนใจของเด็กได้ด้วย เพราะถ้าเห็นว่าเด็กกำลังสนุกสนานก็เพิ่มเนื้อหาเข้าไปได้

- 1.2 น้ำเสียงที่จะเล่า ผู้เล่านิทานให้เด็กจำนวนมากฟัง ไม่จำเป็นต้องทำเสียงเล็ก เสียงน้อยแ่ง แต่ผู้เล่าต้องมีน้ำเสียงที่น่าฟัง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเสียงไพเราะและที่สำคัญที่สุดคือการเว้นจังหวะ การเน้นเสียงให้ดูน่าสนใจ ไม่ควรให้น้ำเสียงราบเรียบเกินไป เสียงเบา-เสียงหนัก พูดเร็ว-พูดช้า ก็เป็นการบ่งบอกอารมณ์ของนิทานได้เช่นกัน

1.3 บุคลิกของผู้เล่านิทานต่อหน้าเด็กจำนวนมาก ต้องมีบุคลิกที่น่าสนใจสำหรับเด็ก คือ

1.3.1 ไม่นิ่งจนเกินไป

1.3.2 ไม่หลุกหลิกจนเกินไป

1.3.3 ต้องมีการเคลื่อนไหวที่เหมาะสมกับเนื้อหาของนิทาน

1.3.4 มีการแสดงท่าทางที่สอดคล้องกับเนื้อหาของนิทานอย่างพอเหมาะ

พอเจาะ

1.3.5 มีท่ายืนที่ผ่อนคลายและดูเป็นกันเองกับเด็ก ๆ

1.4 เสื้อผ้าที่สวมใส่ ต้องเป็นเสื้อผ้าที่ทำให้มั่นใจในการเคลื่อนไหว เช่น แขนเสื้อไม่กว้างจนเกินไป คอเสื้อไม่ลึกจนเกินไป และสีเสื้อผ้าไม่ควรเป็นสีที่ดึงดูดหรือเบนความสนใจไปจากนิทาน

1.5 บรรยากาศในการฟังนิทาน

1.5.1 ต้องไม่รบกวนจนเกินไป ต้องอยู่ในสถานที่ที่สามารถสร้างสมาธิสำหรับคนฟังและคนเล่าได้เป็นอย่างดี

1.5.2 อากาศต้องไม่ร้อนหรือแออัดมากจนเกินไป

1.5.3 ผู้ฟังต้องอยู่ในที่นั่งที่สบายที่สุด เพราะถ้านิทานยาวเกินไป ผู้ฟังจะรู้สึกเบื่อได้เร็ว ถ้าอยู่ในบรรยากาศที่ไม่อึดอัด เมื่อเตรียมทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว ผู้เล่าต้องสะกดคนฟังให้ได้การเว้นจังหวะของการเริ่มต้นนับว่าสำคัญที่สุด เพราะเป็นการเรียกความสนใจจากผู้ฟัง จะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับ การเริ่มต้นนี้ การเว้นจังหวะของการเริ่มต้นยังหมายถึงอารมณ์ ของนิทานอีกด้วย เช่น

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว.....มีคุณยายอยู่คนหนึ่ง...หนึ่ง” ไว้นาน จะทำให้นิทานมีความลึกลับน่าสนใจมากยิ่งขึ้น กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว.....มีคุณยายอยู่คนหนึ่ง...ระยะการเว้นช่องว่างหรือจังหวะสั้น ๆ ระหว่าง “กาลครั้งหนึ่ง” กับ “มีคุณยายคนหนึ่ง” จะทำให้นิทานเป็นเรื่องที่มีอารมณ์สนุกสนาน ถ้าน้ำเสียงที่เล่าเป็นเสียงสูงกระตือรือร้น จะทำให้นิทานมีความสนุกสนานตื่นเต้นมากยิ่งขึ้น

2. เล่าโดยใช้หนังสือประกอบการเล่า หมายถึง การใช้หนังสือที่มีภาพประกอบ ผู้ที่จะใช้หนังสือภาพต้องมีการเตรียมตัวดังนี้

2.1 อ่านนิทานให้ขึ้นใจ เวลาเล่าจะได้เปิดหนังสือภาพให้สัมพันธ์กับเรื่องที่เล่า

2.2 ศึกษาถึงความหมายของสีที่ใช้ในภาพประกอบ เพราะหนังสือภาพสำหรับเด็กมักจะใช้สีเป็นสื่ออารมณ์ของเรื่องด้วย

2.3 ศึกษาภาพประกอบที่เป็นปกหน้าปกหลัง เพราะบางเรื่องตอนเริ่มเรื่อง

อยู่ที่หน้าปก และตอนจบอยู่ที่ปกหลังก็มี

2.4 การถือหนังสือ ต้องอยู่ในตำแหน่งที่ผู้ฟังสามารถมองเห็นภาพประกอบได้อย่างทั่วถึง ถ้าผู้ฟังนั่งฟังเป็นรูปครึ่งวงกลม ต้องมีการยกภาพให้มองเห็นทั่วทั้งหมด การจัดที่นั่งคนฟังเป็นรูปครึ่งวงกลม ผู้เล่าต้องยกหนังสือหรือยกภาพให้ผู้ฟังเห็นโดยทั่วถึง คือ ต้องโยกภาพเป็น 3 มุม หรือ 4 มุมก็ได้ เพื่อให้ผู้ฟังสามารถมองเห็นได้ทุกคน และที่สำคัญต้องยกค้างไว้ไม่เปลี่ยนภาพเร็วเกินไป ควรอยู่ในระยะเวลาที่ผู้ดูหรือผู้ฟังสามารถดูภาพได้ทันและรู้เรื่อง คือประมาณ 5 วินาที จึงจะเปลี่ยนไปมุมอื่นได้ต่อไป

2.5 นิ้วมือต้องสอดเตรียมพร้อมที่จะเปิดหน้าถัดไปการใช้หนังสือ

ประกอบการเล่านิทานไม่จำเป็นต้องถือหนังสือนิ่งอยู่ตลอดเวลาอาจจะโยกหนังสือ หรือขยับหนังสือตามเหตุการณ์ในนิทานก็ได้ ถ้าผู้เล่าจำเนื้อเรื่องจากนิทานได้ไม่หมดหรือนิทานบางเรื่องที่เป็นคำกลอน ผู้เล่าต้องการอ่านกลอนด้วยก็พลิกมาอ่านกลอนในแต่ละหน้าให้เสร็จก่อน แล้วถึงขยายภาพให้เด็ก ๆ ดูหนังสือภาพ สำหรับเด็กแต่ละเล่มที่เรามีอยู่ในมือ หากพิจารณาให้ดี ค้นหาให้ดีจะพบวิธีทำให้การอ่านหนังสือเล่มนั้น มีชีวิตชีวา หรือพบวิธีการนำหนังสือเล่มนั้นมาใช้ประกอบการเล่าอย่างมีชีวิตชีวาได้ด้วยเช่นกัน

3. เล่าโดยใช้ภาพประกอบ ภาพประกอบที่ใช้ในการเล่านิทานนี้ ไม่ใช่

ภาพประกอบจากหนังสือนิทาน เราอาจเปิดภาพจากหนังสือให้เด็กดูพร้อมกับเล่าหรืออ่านได้ ถ้าเด็กที่ฟังนิทานมีจำนวนน้อย แต่ถ้าเด็กมีจำนวนกว่าสิบ สามสิบ สี่สิบคนขึ้นไป ภาพในหนังสือจะเล็กเกินไป เราต้องวาดภาพขึ้นมาใหม่ให้มีขนาดใหญ่ ให้ชัดเจนกว่าในหนังสือ ข้อดีของการใช้ภาพประกอบการเล่านิทาน นอกจากให้เด็กเห็นภาพชัดเจนกว่าในหนังสือ ก็คือ ช่วยให้ผู้เล่าไม่สับสนเวลาเล่าพร้อมกับเปิดภาพในหนังสือ ผู้เล่าอาจเปิดไม่ตรงกับเหตุการณ์ที่เล่าหรืออาจเปิดข้ามหน้า เพราะว่าหนังสือภาพมีจำนวนหน้าหลายหน้า แทนที่จะต้องเปิดภาพสิบภาพสิบสองภาพ เราอาจลดภาพเหลือสามหรือสี่ภาพเท่านั้นความจำเป็นและข้อดีของการสร้างภาพเล่านิทานก็เพื่อให้เด็ก ๆ ได้เห็นภาพนิทานได้ชัดเจนกว่าดูจากหนังสือ ฉะนั้นข้อคำนึงในการสร้างภาพเล่านิทาน ก็คือภาพจะต้องมีขนาดใหญ่พอเหมาะกับเด็กกลุ่มใหญ่ ภาพชัดเจนไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียดของภาพมาก การเขียนเนื้อเรื่องไว้ข้างหลังภาพจะช่วยให้จำเรื่องได้ และถ้าเขียนเรื่องให้มีเว้นวรรคชัดเจน ก็จะช่วยให้ง่ายต่อการจำและน้ำเสียงในการเล่าได้ดียิ่งขึ้น การเขียนเรื่องไว้ข้างหลังภาพนิทานไม่ใช่เขียนคู่กันกับภาพ เช่น หลังภาพที่ 1 ต้องไม่เขียนเรื่องตอนที่ 1 เพราะว่าภาพที่จะถือนิทานนั้นต้องถือพร้อมกันเรียงลำดับจากหน้ามาหลัง 1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 ฉะนั้น การเขียนเรื่องไว้หลังภาพต้องมีการสลับเรื่องกับภาพ ดังนี้

ตอนที่ 1 เขียนหลังภาพ 6 ตอนที่ 2 เขียนหลังภาพ 1

ตอนที่ 3 เขียนหลังภาพ 2 ตอนที่ 4 เขียนหลังภาพ 3

ตอนที่ 5 เขียนหลังภาพ 4 ตอนที่ 6 เขียนหลังภาพ 5

การถือภาพให้ใช้มือข้างที่ไม่ถนัดถือภาพทั้งหมด ให้อวัยวะข้างหลังภาพอยู่ในระดับสายตา ใช้มือข้างที่ถนัดดึงภาพแรกที่อยู่ด้านหน้าสุดมาซ้อนข้างหลังภาพทั้งหมดจนจบเรื่อง (มือที่ดึงภาพต้องเป็นข้างที่ถนัดเพราะต้องเคลื่อนไหว)

4. เล่าโดยใช้สื่อใกล้ตัว หมายถึง สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการเล่านิทาน เมื่อผู้เล่าไม่ได้เตรียมอะไรมาเลย ก็สามารถหยิบฉวยเอาสิ่งที่มีวางอยู่ใกล้ ๆ มาเป็นสื่อประกอบการเล่าได้ เช่น ครูอาจจะหยิบเอาชอล์กหรือแปรงลบกระดานมาประกอบการเล่าก็ได้ โดยไม่ต้องตกแต่งอะไรเพิ่มเติมทั้งสิ้นอย่าลืมนึกว่าเด็ก ๆ มีจินตนาการแบบมิติสัมพันธ์อยู่แล้วง่ายแก่การสมมติซึ่งนำไปสู่จินตนาการที่สอดคล้องกับเนื้อหาของนิทานนั้น ๆ

5. เล่าโดยใช้ศิลปะ การเล่าโดยใช้ศิลปะนี้ ผู้เล่าต้องมีความสามารถในทางศิลปะด้วยแต่ไม่ต้องถึงกับเก่งมากมาย การเล่าโดยใช้ศิลปะพอจะแบ่งได้ดัง

5.1 เล่าไปพับไป การเล่าวิธีนี้ ก็คือ การพับกระดาษเป็นรูปต่าง ๆ แล้วแต่งนิทานใส่เข้าไป ถ้าเรานำขั้นตอนของการพับมาพิจารณาดูว่า ในแต่ละขั้นตอนนั้นกระดาษที่พับมีรูปร่างลักษณะคล้ายกับอะไร ก็สมมติให้รูปนั้น ๆ เป็นสถานที่หรือตัวละครของนิทาน

5.2 เล่าไปตัดไป วิธีการนี้จะง่ายกว่าวิธีเล่าไปพับไป เพราะขั้นตอนการเล่าไม่ซับซ้อนเท่าวิธีเล่าไปพับไป นอกจากนั้นการตัดกระดาษตามนิทานนั้น แล้วแต่ผู้เล่าจะตัดกระดาษให้ออกมาเป็นตัวละครของนิทาน หรือตัดออกมาให้เป็นฉากของนิทาน ระหว่างที่เล่านั้น ผู้เล่าก็ตัดกระดาษออกเป็นรูปต่าง ๆ ได้เลย หรือถ้าผู้เล่าสามารถแต่งนิทานที่มีเหตุการณ์เกี่ยวกับการตัดเข้าไปในนิทานด้วยก็จะเป็นการดี เพราะจะทำให้การเล่าและการตัดกลมกลืนกันได้เป็นอย่างดี ซึ่งการเล่าไปพับไปจะทำให้เด็กได้ฝึกทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กด้วย

5.3 วาดไปเล่าไป วิธีการเล่าแบบวาดภาพประกอบไปด้วยนี้มี 2 แบบ คือ

5.3.1 วาดภาพประกอบการเล่า วิธีการนี้ผู้เล่าต้องมีความสามารถในการวาดรูปที่ฉับไวพอสมควร เพราะภาพที่วาดประกอบการเล่านิทานนั้น นอกจากฉากในนิทานแล้วยังต้องวาดตัวละครในนิทานด้วย และผู้เล่าควรเลือกนิทานที่มีตัวละครน้อย ๆ หรือตัวละครที่ผู้เล่าเองต้องมั่นใจว่าวาดได้ทันทีทันใด ถ้าผู้เล่าฝึกวาดก่อนออกไปเล่าให้เด็ก ๆ ฟังก็ยิ่งดี เช่น วิธีการเล่านิทานแบบวาดไปเล่าไปนี้ จะได้รับความสนใจจากเด็ก ๆ เป็นอย่างมาก เพราะรูปที่ผู้เล่าวาดนั้น นอกจากจะสร้างความตื่นเต้นให้กับเด็ก ๆ แล้ว ยังเสริมสร้างจินตนาการของเด็กได้อีกด้วย เป็นการเสริมสร้างจินตนาการได้ดียิ่งกว่าการใช้รูปวาดหรือภาพประกอบที่มีอยู่แล้ว เพราะการที่ผู้เล่าวาดรูปสด ๆ ให้เด็ก ๆ ดูอย่างทันทีทันควัน หมายถึง การปรากฏตัวของตัวละครในเรื่อง ซึ่งเป็นสิ่งมหัศจรรย์สำหรับเด็ก ๆ ที่ดู ๆ ก็มีตัวละครที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้นพร้อมกับนิทาน จึงทำให้เด็กสนใจที่จะฟังนิทานที่ครูเล่าไปวาดไป

5.3.2 วาดไปด้วยเล่าไปด้วย วิธีการเล่านิทานแล้ววาดรูปประกอบไปด้วย

นี้ นำมาจากวิธีการของเด็ก ๆ นั่นเอง ถ้าสังเกตดี ๆ เวลาเด็กนั่งอยู่คนเดียว เขาจะใช้ดินสอขีดเขียนลงบนกระดาษพร้อมกับเล่าเรื่องอยู่คนเดียว เรื่องที่เล่าส่วนมากจะต้องมีการเดินทางของตัวละครหรือสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น เจ้าลิงเดินทางไปหาเจ้าเสือ เขาก็จะขีดเส้นแสดงการเดินทางของเจ้าลิง และเมื่อเจ้าลิงกลับมาที่บ้านของตัวเอง เขาก็จะขีดเส้นแสดงการเดินทางของเจ้าลิงอีก ยิ่งมีการเดินทางมากเท่าไร ก็ยิ่งจะมีเส้นมากขึ้นเท่านั้น เมื่อเรากลับไปดู จะเห็นว่ามีเส้นยุ่งเหยิงไปหมดดูแทนไม่รู้เรื่อง แต่เด็กคนนั้นกลับเล่าเรื่องให้เราฟังได้เป็นตูเป็นตะ

6. เล่าโดยใช้หุ่นประกอบ การเล่านิทานโดยใช้หุ่นประกอบเป็นกิจกรรมที่นิยมใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากสามารถสร้างความสนใจของเด็กได้ดีกว่าสื่อชนิดต่าง ๆ แต่ผู้เล่าจำเป็นต้องมีการเตรียมตัวและฝึกฝนทักษะในการใช้หุ่นประกอบซึ่งหมายถึงการขยับปาก หรือการแสดงท่าทาง ให้มีชีวิตชีวาและสอดคล้องกับเนื้อหาของนิทาน โดยอาจนำหุ่นมาเป็นผู้ร่วมรายการ หรือใช้หุ่นเป็นผู้เล่าเรื่องโดยตรงก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้เล่าว่าจะเลือกใช้หุ่นแบบใด หรือจะพิจารณาตามบทบาทของหุ่น เช่น กรณีที่หุ่นต้องแสดงท่าทางซึ่งใช้แขนขา หรือทุกส่วนของร่างกายก็ควรเลือกใช้หุ่นชักใย เพราะหุ่นประเภทนี้สามารถแสดงออกได้ทุกส่วน การแสดงก็น่าดูและรวดเร็ว แต่มีข้อเสียที่เชือกอาจพันกันยุ่ง ผู้เชิดต้องมีความชำนาญ และฝึกซ้อมการเชิดอย่างดี สำหรับวิชาการเชิดหุ่นประกอบนิทานหรือเรื่องราวต่าง ๆ นั้น ศึกษาได้จากหัวข้อวิธีการเชิดหุ่น

พรทิพย์ วินโกมินทร์ (2542) กล่าวว่า การเล่านิทานประเภทต่าง ๆ ให้ได้ดีขึ้นผู้เล่าต้องมีเทคนิคในการเล่านิทานเพื่อให้เด็กสนใจได้ตลอดเวลา ครูผู้เล่าต้องมีศิลปะในการเล่าดังนี้

1. ให้นักเรียนนั่งเรียบร้อยและสบายเป็นกลุ่มหรือวงกลม บนเก้าอี้ หรือบนพนักก็ได้
2. ผู้เล่าควรนั่งบนเก้าอี้เตี้ย ๆ เพื่อให้ผู้ฟังมองเห็นได้อย่างทั่วถึงและได้ยินเสียงชัดเจน
3. ผู้เล่าต้องใช้เสียงดังพอที่จะได้ยินทั่วถึงกันด้วย เสียงธรรมชาติของตัวเอง ออกเสียงชัดเจน จังหวะการพูดให้พอเหมาะ ไม่เร็วหรือช้าเกินไป ใช้น้ำเสียงเหมาะกับตัวละครอาจใช้เสียงตามธรรมชาติมาประกอบการเล่าด้วยก็ได้
4. ขณะเล่า อาจทำท่าทางประกอบด้วยก็ได้ แต่ต้องเป็นท่าทางที่น่าดู ไม่ได้แกล้งทำจนผิดธรรมชาติ
5. ผู้เล่าต้องไม่ออกนอกเรื่องหรือเล่าเรื่องอื่นแทรก จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจไขว้เขว และอย่าสอดแทรกเรื่องของศีลธรรมมากเกินไป จะทำให้เด็กเบื่อ
6. ผู้เล่าต้องทำให้สนุกไปตามเนื้อเรื่องด้วยต้องไม่ฝืนใจเล่า

7. พยายามถ่ายทอดเรื่องที่เล่าให้เป็นภาพที่มีชีวิตจิตใจ โดยบรรยาย

บุคลิกลักษณะของตัวละครให้ชัดเจน บรรยายสถานที่ที่เกิดขึ้นให้มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด และทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกว่า ตนเองได้เข้าไปนั่งอยู่ ณ ที่นั้นด้วย

8. เลือกถ้อยคำหรือสำนวนให้เหมาะสมกับระดับของผู้ฟัง

9. ขณะเล่านิทาน ผู้เล่าทำให้สบาย ๆ และมองผู้ฟังอย่างทั่วถึงทุกคน ควรสังเกตพฤติกรรมของผู้ฟังด้วย หากผู้ฟังไม่สนใจผู้เล่าควรใช้ไหวพริบแก้ไขวิธีการเล่าให้ตื่นเต้นเร้าใจยิ่งขึ้น

10. ควรคำนึงถึงระยะเวลาในการเล่าให้พอเหมาะกับความสนใจของผู้ฟังแต่ละวัยด้วย

11. ควรกำหนดเวลาเพื่อไว้สำหรับคำถาม หรือข้อวิจารณ์ของเด็ก ถ้าในระหว่างการเล่านิทานเด็กขัดจังหวะหรือซักถาม ครูควรบอกให้รอจนเล่าเรื่องจบก่อน จากการศึกษาเทคนิคการจัดกิจกรรมนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

สรุปได้ว่า การเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย มีเทคนิคดังนี้คือ ครูเลือกนิทานที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของเด็ก จัดทำคลิป์วิดีโอการเล่านิทาน โดยใช้สื่อประกอบการเล่านิทาน ใช้การจัดบรรยากาศ และที่นั่งในห้องให้เหมาะสม เรียบร้อย ใช้น้ำเสียงดังพอที่จะได้ยินทั่วถึงกัน มีการใช้เสียงสูง-ต่ำ และใช้ขั้นตอนการสอนประกอบด้วย 1) การเคลื่อนไหวและจังหวะ 2) ขึ้นเสริมประสบการณ์ และ 3) ขึ้นสร้างสรรค์

7. เด็กจะได้รับประโยชน์อะไรจากการฟังนิทาน

นิทานเป็นสื่อที่มีคุณค่าต่อเด็ก การเล่านิทานเป็นการสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับเด็ก สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ทั้งการกล้าแสดงออกความเชื่อมั่นในตนเอง การคิดและจินตนาการ อีกทั้งยังช่วยสร้างแรงจูงใจให้เด็กเปิดรับพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้ สำหรับประโยชน์ที่เด็กได้รับจากการเล่านิทานสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย การเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่านิทาน จะช่วยให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งเป็นการพัฒนาทางด้านกล้ามเนื้อใหญ่ เช่น การเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง ลูกหมูสามตัว หนูน้อยหมวกแดง นอกจากนี้ ขณะที่เล่านิทานด้วยการใช้หนังสือภาพประกอบ การที่พ่อแม่ใช้นิ้วชี้ไปที่ภาพหรือตัวหนังสือในนิทานทำให้เด็กได้มองตาม เป็นการฝึกฝนการใช้ประสาทสัมผัสทางด้านสายตาของเด็กได้อีกด้วย

2. การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์จิตใจ ในขณะที่เด็กฟังนิทานเด็กจะมีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้เด็กมีความสุข สุขุม และเยือกเย็น ทำให้มีสมาธิหรือขยายช่วงความสนใจได้ยาวนานขึ้น จากความตั้งใจในกิจกรรมการเล่านิทานทำให้เกิดการคิดจินตนาการ มีความกล้า

แสดงออก ส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านอารมณ์

3. การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม รูปแบบการเล่านิทานที่เด็กมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กและเด็กกับเด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นได้มากขึ้น เช่น การเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ที่ครูให้เด็กได้แสดงบทบาทสมมติเป็นกลุ่มการเล่านิทานประกอบการเชิดหุ่น หรือการเล่านิทานประกอบการแสดงท่าทางประกอบเทคนิคการเล่านิทานดังกล่าวส่งผลต่อการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งลักษณะของกิจกรรมแบบกลุ่มนำไปสู่ การพัฒนาทางด้านสังคม นอกจากนี้สาระเนื้อหาในนิทานบางเรื่องยังส่งเสริมคุณธรรมทางสังคม เช่น การส่งเสริมความมีระเบียบวินัยจากการเล่านิทานเรื่องลูกหมี่วินัย เป็นต้น

4. การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา นิทานช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กได้อย่างชัดเจน เช่น การฟังนิทานจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะทางด้านภาษา การฟังการพูด การอ่านและการเขียน การจดจำคำศัพท์ที่มีในนิทานเป็นการขยายประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขวางมากขึ้น

สรุปได้ว่า นิทานเป็นสื่อที่มีคุณค่าต่อเด็ก โดยประโยชน์ที่เด็กได้รับจากการเล่านิทาน คือ การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ช่วยให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ จะทำให้เด็กฟังนิทานเด็กจะมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้เด็กมีความสุข สงบ สุขุม และเยือกเย็น ทำให้มีสมาธิ ด้านสังคม ทำให้เด็กมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กและเด็กกับเด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นได้มากขึ้น และด้านสติปัญญา โดยการฟังนิทานจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะทางด้านภาษา การฟังการพูด การอ่านและการเขียน การจดจำคำศัพท์

การสร้างสรรค์ศิลปะ

1. ความหมายของการสร้างสรรค์ศิลปะ

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการสร้างสรรค์ศิลปะ ไว้ดังนี้

Tolstoy (1967) ได้ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า ศิลปะ หมายถึง เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกระหว่างมนุษย์ด้วยกัน โดยเกิดจากความเมาหรือความเพลิดเพลิน ช่วยให้เราได้รับความเพลิดเพลินในชีวิต

กาญจนา ภาคสุวรรณ (2541) ได้ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า ศิลปะ หมายถึง ผลแห่งความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออกมาในรูปลักษณะต่าง ๆ ให้ปรากฏซึ่งสุนทรียภาพ

ความประทับใจ หรือความสะเทือนอารมณ์ ตามประสบการณ์ รสนิยม และทักษะของบุคคลแต่ละคน

จิรพันธ์ สมประสงค์ (2546) ได้ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า การเลียนแบบธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจ ให้แก่ศิลปินในการสร้างงาน โดยการถ่ายทอดความรู้สึกหรือแสดง ความรู้สึก เป็นรูปทรง

คณะ ศิลลัตย์ (2557) ได้ให้ความหมายของการสร้างสรรค์ศิลปะ ไว้ว่า การสร้างสรรค์ศิลปะ หมายถึง การนำเสนอสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ในทางศิลปะสามารถกระทำโดยการนำวิธีจัดรูปแบบองค์ประกอบศิลปะโดยใช้ทัศนธาตุ เช่น เส้น สี น้ำหนัก พื้นผิว รูปร่าง รูปทรง เป็นสื่อในการถ่ายทอด และผ่านเทคนิคต่าง ๆ ในทางจิตรกรรมอาจใช้ ดินสอสี สีน้ำมัน สีน้ำ สีอะครายลิก สีฝุ่น หรือเทคนิคผสม เป็นต้น

สรุปได้ว่า การสร้างสรรค์ศิลปะ หมายถึง เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยการเลียนแบบธรรมชาติ อันเป็นผลแห่งความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่นำเสนอสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ในทางศิลปะสามารถกระทำโดยการนำวิธีจัดรูปแบบองค์ประกอบศิลปะโดยใช้ทัศนธาตุ เช่น เส้น สี น้ำหนัก พื้นผิว รูปร่าง รูปทรง เป็นสื่อในการถ่ายทอด และผ่านเทคนิคต่าง ๆ ในทางจิตรกรรมอาจใช้ ดินสอสี สีน้ำมัน สีน้ำ สีอะครายลิก สีฝุ่น หรือเทคนิคผสม เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกระหว่างมนุษย์ด้วยกัน

2. กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ

คณะ ศิลลัตย์ (2557) ได้กล่าวถึงการสร้างสรรค์งานศิลปะมีกระบวนการหรือขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. การรับรู้ (Perception) คือ การที่มนุษย์ใช้ประสาทสัมผัสด้านต่างๆ รับรู้และชื่นชมในธรรมชาติและสภาพแวดล้อมรอบตัว ได้แก่ การสัมผัสรับรู้ด้วยประสาทตาในการมองเห็นความงามของธรรมชาติ เช่น ภาพดอกบัวที่ชูช่ออยู่เหนือน้ำ ภาพดวงอาทิตย์ยามลับขอบฟ้า และการสัมผัสด้วยประสาทหูในการได้ยินเสียงจากธรรมชาติหรือจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เสียงนกร้องอันไพเราะและบริสุทธิ์ เสียงน้ำตกกระทบโขดหิน ภาพและเสียงเหล่านี้เป็นแรงบันดาลใจให้มนุษย์สร้างสรรค์งานศิลปะ เช่น วาดภาพบันทึกความงามและความรู้สึกจากธรรมชาติ แต่งเพลงหรือบรรเลงดนตรีบรรยายความงามของธรรมชาติหรือเลียนเสียงธรรมชาติ

2. ประสบการณ์ (Experience) คือ การที่มนุษย์ผ่านภาวะการรับรู้ ได้เห็น ได้ฟัง และได้ปฏิบัติด้วยตนเองมาแล้วบ่อยครั้งจนสั่งสมเป็นประสบการณ์และความชำนาญ เช่น ศิลปินมีใจรักและชื่นชมความงามของธรรมชาติ โดยเฉพาะดอกไม้ นานาพรรณ จึงมักจะเข้าไปสัมผัสชื่นชมกับความงามของธรรมชาติเหล่านั้น และนิยมถ่ายทอดความงามด้วยการวาดภาพ จึงเกิดประสบการณ์

และความชำนาญในการวาดภาพธรรมชาติเป็นพิเศษ ศิลปินบางคนมีความเจนจัดในการวาดภาพสีน้ำ นักเรียนอาจวาดภาพจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

3. จินตนาการ (Imagination) คือ การคิดสร้างภาพในจิตใจก่อนที่จะสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานศิลปะโดยมีพื้นฐานมาจากการได้สัมผัส รับรู้ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมจนเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ สังคมเป็นประสบการณ์และความชำนาญ ขยายผลเป็นการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยจินตนาการ มิใช่เพียงการถ่ายทอดจากประสบการณ์และจากสิ่งที่ตามองเห็นเท่านั้น แต่เป็นการแสดงออกจากภายในสู่ภายนอก สะท้อนความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระและหลากหลาย ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพการรับรู้ แรงบันดาลใจ และประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์งานที่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะ มี 3 กระบวนการ คือ 1. การรับรู้ 2. ประสบการณ์ และ 3. จินตนาการ

3. รูปแบบการสร้างสรรค์งานศิลปะ

คณะ ศิลป์ (2557) ได้กำหนดแนวทางในกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ ไว้ว่า

1. การสร้างสรรค์แบบรูปธรรม (Realistic) เป็นศิลปะที่ไม่ต้องใช้ความคิดที่สลับซับซ้อนในการดูภาพ เนื่องจากมีเนื้อหาสาระที่ปรากฏชัดเจน แต่ศิลปินและผู้ชมต้องมีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ด้วย การพิจารณาที่ดูที่ความงามที่เหมือนจริง ความถูกต้องตามหลักการเหมือนจริง เนื้อหาสาระที่เป็นความจริง มีอารมณ์และให้ความรู้สึก เช่น การแสดงออกถึงความสุข ความทุกข์ ความกังวล ความสดชื่น ฯลฯ เป็นต้น

2. การสร้างสรรค์กึ่งนามธรรม (Semi Abstract) เป็นศิลปะที่เริ่มบิดเบือนไปจากศิลปะแบบเหมือนจริง ด้วยการตัดทอน รูปทรงของจริงให้อยู่ในรูปแบบเรียบง่าย แต่ยังมีเค้าโครงที่เหมือนจริงหลงเหลืออยู่ให้รู้ว่าเป็นรูปอะไร การสร้างศิลปะกึ่งนามธรรมนี้จะต้องมีจินตนาการในการสร้างสรรค์งาน เพื่อให้ผลงานมีรูปแบบที่แปลกแปลก น่าสนใจ รวมทั้งให้อารมณ์และความรู้สึกไม่จำเจ ทั้งเนื้อเรื่องและรูปแบบจะไม่ชัดเจนเหมือนศิลปะแบบเหมือนจริง ดังนั้น ผู้ชมงานศิลปะประเภทนี้ จำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในลักษณะงานแบบกึ่งนามธรรมด้วยคุณค่าของงานจะเน้นโครงสร้างองค์ประกอบสีที่แปลกน่าสนใจ ตื่นเต้น และแนวความคิดหลายด้าน หลายทางที่ผู้ชมต้องจินตนาการด้วย

3. การสร้างสรรค์นามธรรม (Abstract) เป็นศิลปะที่ไม่มีรูปของความจริงเหลืออยู่ เพราะถูกตัดทอนให้เหลือแต่เส้น-แสงที่ก่อให้เกิดความงาม อารมณ์และความรู้สึก ศิลปินต้องใช้จินตนาการสูง คือ จินตนาการให้เป็นภาพหรือรูปทรงที่ประหลาด ที่คนทั่วไปคาดไม่ถึง เป็นความคิดเพื่อฝัน รูปแบบของงานจะถูกตัดทอนจากภาพเหมือนจริงจนดูเรียบง่าย หรือบางครั้งดูสับสนจนยากที่จะเข้าใจ ศิลปะนามธรรมไม่ใช่ศิลปะที่ไม่มีเนื้อหา แต่เนื้อหาสาระได้แสดงออกในรูปแบบ

นามธรรม คือ รูปร่าง รูปทรง เส้น แสง สี จึงยากที่จะเข้าใจ ศิลปินต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงจะสามารถสร้างผลงานออกมาได้ โดยเฉพาะ เส้น แสง สี ที่สร้างความรู้สึกได้หลายรูปแบบ เช่น ความหนาว ความร้อน ความสดชื่น ความน่ากลัว ฯลฯ

สรุปได้ว่า รูปแบบการสร้างสรรคงานศิลปะ มีรูปแบบ 3 รูปแบบ คือ 1. การสร้างสรรค์แบบรูปธรรม 2. การสร้างสรรค์กึ่งนามธรรม และ 3. การสร้างสรรค์นามธรรม

4. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

คณะ ศิลป์ (2557) โดยปกติกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะนั้น ส่วนใหญ่ศิลปินจะเริ่มจากกระบวนการคิดและปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. วางกรอบแนวทางจากความคิดรวบยอด (Concept) ในการสร้างสรรค์จากสิ่งที่ประทับใจ แรงบันดาลใจ (Inspiration) จากเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น เพียง 1 ประเด็น (จากแหล่งที่มาของความคิดสร้างสรรค์)

2. ศึกษา ค้นคว้า ทำวิจัย (Research) หรือจากผลงานของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะ

3. พยายามสรุปประเด็นทำงานออกมาเป็นลักษณะตัวเองโดยการทดลองเทคนิคที่จะใช้ในการสร้างสรรค์โดย ทำซ้ำ เปลี่ยนแปลงรูปแบบ อาจนำกล้องดิจิทัล คอมพิวเตอร์ มาช่วยในการสะกิด (Sketch) จนได้ผลเป็นที่พอใจ แล้วนำไปเป็นกลวิธี (Technique) ที่พึงพอใจที่สุดไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ

4. คัดเลือกและสร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะ เฉพาะตน ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ เช่น ชุด (Series) ละ 10 ชิ้น 20 ชิ้น

5. เริ่มโครงการใหม่ (New Project) ใหม่ โดยนำวิธีการสร้างสรรค์จากข้อ 1-4 มาปฏิบัติและต้องสำนึกอยู่เสมอว่าผลงานที่เกิดจากกระบวนการสร้างสรรค์นั้น จะต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในรูปแบบที่นำไปสู่สิ่งแปลกใหม่อยู่เสมอ

สรุปได้ว่า กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เริ่มจากการวางกรอบแนวทางจากความคิดรวบยอด แล้วจึงศึกษา ค้นคว้า พยายามสรุปประเด็นทำงานออกมาเป็นลักษณะตัวเอง แล้วสะกิดภาพออกมา ทำการคัดเลือกและสร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะ เฉพาะตน ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ แล้วเริ่มโครงการใหม่ และจะต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในรูปแบบที่นำไปสู่สิ่งแปลกใหม่อยู่เสมอ

ความคิดสร้างสรรค์

1. ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ไดมินักวิชาการได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

Guilford (1959) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองในการคิดหลายทิศทาง ซึ่งมีองค์ประกอบความสามารถในการริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด และความสามารถในการแต่งเติมและให้คำอธิบายใหม่ที่เป็นการติดตามหลักเหตุผลเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว แต่องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของความคิดสร้างสรรค์คือความคิดริเริ่ม นอกจากนี้ กิลฟอร์ดเชื่อว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่พรสวรรค์ที่บุคคลมี แต่เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งมีมากน้อยไม่เท่ากัน และบุคคลแสดงออกมาในระดับต่างกัน

Torrance (1962) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลไวต่อปัญหา ข้อบกพร่อง ช่องว่างในด้านความรู้ สิ่งที่ขาดหายไป หรือสิ่งที่ไม่ประสานกันและไวต่อการแยกแยะ สิ่งต่าง ๆ ไวต่อการค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหา ไวต่อการเดาหรือการตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับข้อบกพร่อง ทดสอบและทดสอบอีกครั้งเกี่ยวกับสมมติฐาน จนในที่สุดสามารถนำเอาผลที่ได้ไปแสดงให้เห็นปรากฏแก่ผู้อื่นได้

Osborn (1963) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นจินตนาการประยุกต์ (Applied Imagination) คือเป็นจินตนาการที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่ยากที่มนุษย์ประสออยู่มิใช่เป็นจินตนาการที่ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอยโดยทั่วไป ความคิดจินตนาการจึงเป็นลักษณะสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ ในการนำไปสู่ผลผลิตที่แปลกใหม่และเป็นประโยชน์

Wallach and Kogan (1965) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดโยงสัมพันธ์ได้ คนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือคนที่สามารถคิดอะไรได้สัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ ยิ่งคิดได้มากเท่าไร ยิ่งแสดงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้นจากการให้ความหมายของนักการศึกษา

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2546) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เกิดจากการประสานความสามารถตามธรรมชาติของมนุษย์ จากส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ “ความสามารถในการคิด” และ “ความสามารถในการสร้างสรรค์” ซึ่งอาจอยู่ในบุคคลเดียวกัน หรือบางคนมีความสามารถเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง ความคิด เป็นผลผลิตจากกระบวนการทำงานของสมอง โดยมนุษย์คิดอยู่ตลอดเวลา โดยมีการคิดแบบไม่มีจุดมุ่งหมาย และการคิดแบบมีจุดมุ่งหมาย ความสามารถในการสร้างสรรค์ หมายถึง การสร้างการกระทำให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นได้ทั้งกระบวนการ วิธีการ รวมถึงลักษณะทางผลผลิตหรือชิ้นงาน

อุดม หอมคำ (2546) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการทางความคิด อเนกนัย คิดคล่อง คิดเชื่อมโยงมวลประสบการณ์ทั้งหลาย (คิดยืดหยุ่น) และคิดให้แตกต่างจากแนวคิดเดิม (คิดริเริ่ม) เพื่อให้ได้แนวคิด วิธีการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่จากอันเดิม และมีคุณค่า

ศศิธร เวียงอินทร์ (2547) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึง ความสามารถทางสมองในการแสดงของความคิดหลายแง่หลายมุมและหลายทิศทาง คิดได้

กว้างไกลมันจะนำไปสู่สิ่งประดิษฐ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ หรือคิดปรับปรุง ดัดแปลงสิ่งของที่มีอยู่เดิมให้มีรูปแบบใหม่ไม่ซ้ำผู้อื่น

อารี พันธมณี (2546) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นลักษณะความคิดที่แปลกใหม่ซึ่งอาจเกิดจากการคิดปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจาก ความคิดเดิม ให้เป็นความคิดที่แปลกใหม่และแตกต่างจากความคิดเดิม เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะเอนกอนันต์นำไปสู่การคิดค้นสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดดัดแปลง ปรับแต่งจากความคิดเดิมผสมผสานกันเกิดสิ่งใหม่ ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการคิดทฤษฎีหลักการได้สำเร็จ

ทศพล ศิลลา (2553) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสรุปความคิดสร้างสรรค์เป็นสองคุณลักษณะคือ มีความคิดริเริ่ม (Originality) และมีคุณค่า (Valuable)

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2555) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของบุคคลที่แสดงความคิดหลากหลายทิศทาง หลายแง่มุม โดยนำประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานทำให้เกิดความคิดใหม่ อันนำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้นต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทำให้มีความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมมีความเจริญก้าวหน้า ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์จึงมีผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น เด็กและเยาวชนของชาติจึงควรได้รับการฝึกทักษะการคิดให้มีความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่เยาว์วัย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน เพราะความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้แก้ปัญหาเดิมด้วยวิธีการใหม่ ช่วยให้เห็นโอกาสใหม่ ๆ ความเป็นไปได้ใหม่ ๆ ทำให้ได้สิ่งที่ดีกว่า ช่วยให้คิดได้อย่างเหมาะสม สำหรับเรื่องนั้น ในเวลานั้น เพิ่มโอกาสความสำเร็จในการแก้ปัญหาและการทำสิ่งต่าง ๆ แทนการติดยึดรูปแบบเดิม ๆ ซึ่งไม่ได้ช่วยให้ก้าวไปข้างหน้าแต่อย่างใด

สำนักงานข้าราชการพลเรือน (2559) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถทางสมองที่คิดในลักษณะเอนกอนันต์ นำไปสู่การคิดค้นพบสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดดัดแปลง ปรับแต่ง ผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ รวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นทฤษฎีหลักการได้สำเร็จ ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้มีไม่เพียงแต่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้ หรือสิ่งที่เป็เหตุเป็นผลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ความคิดจินตนาการก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดความแปลกใหม่ แต่ต้องควบคู่กันไปกับความพยายามที่จะสร้างความคิดฝันหรือจินตนาการให้เป็นไปได้ จึงทำให้เกิดผลผลิตที่ยังประโยชน์ต่อสังคม

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมที่ครูกำหนดให้นักเรียนสร้างสิ่งของที่หลากหลาย โดยเป็นสิ่งที่แปลกใหม่และมีการถ่ายทอดแนวความคิดหรือความรู้สึกให้ผู้รับชมได้รับทราบได้ โดยผลงานที่กำหนดให้นักเรียนสร้างประกอบด้วย การสร้างสิ่งของเลียนแบบธรรมชาติ การ

สร้างสิ่งของเลียนแบบสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และการสร้างภาพตามจินตนาการด้วยวัสดุที่หลากหลาย โดยประเมินด้วยแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

2. องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้
Guilford and Hoepfner (1971) ได้กำหนดองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดา หรือความคิดง่าย ๆ ที่ เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

2. ความคิดคล่องตัว (Fluency) หมายถึง เป็นความคิดในเรื่องเดียวกันที่ไม่ซ้ำกัน ในองค์ประกอบนี้ความคิดจะไหลลื่นออกมามากมาย

3. ความยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของความคิดที่พยายามคิดได้หลายอย่างต่าง ๆ กัน เช่น ประโยชน์ของก้อนหินมีอะไรบ้าง หรือความยืดหยุ่นด้านการดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) เป็นความคิดที่ต้องทำด้วยความระมัดระวังและมีรายละเอียดที่สามารถทำให้ความคิดสร้างสรรค์นั้นสมบูรณ์ขึ้นได้

Dalton (1988) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์มีองค์ประกอบ 8 ประการ โดย 4 องค์ประกอบแรกเป็นความสามารถทางสติปัญญาและ 4 องค์ประกอบหลังเป็นความสามารถทางด้านจิตใจและความรู้สึก ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality)
2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency)
3. ความยืดหยุ่น (Flexibility)
4. ความประณีตหรือความละเอียดลออ (Elaboration)
5. ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)
6. ความสลับซับซ้อน (Complexity)
7. ความกล้าเสี่ยง (Risk -taking)
8. ความคิดคำนึงหรือจินตนาการ (Imagination)

อารี พันธุ์ณี (2543) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่าลักษณะการคิดแบบอนกนัยหรือการคิดแบบกระจาย (Divergent Thinking) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดาหรือที่เรียกว่า Wild Idea เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง และประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็วและมีปริมาณที่มากในเวลาที่กำหนด แบ่งออกเป็น

2.1 ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่วนั่นเอง

2.2 ความคิดคล่องแคล่วทางการโยงสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่หาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด

2.3 ความคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ลีหรือประโยค กล่าวคือ สามารถที่จะนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

2.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด ความคล่องในการคิดมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาเพราะในการแก้ปัญหามันจะต้องแสวงหาคำตอบหรือวิธีแก้ไขหลายวิธี และต้องนำวิธีการเหล่านั้นมาทดลองจนกว่าจะพบวิธีการที่ถูกต้องตามที่ต้องการ

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภทและหลายทิศทางซึ่งแบ่งออกเป็น

3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลากหลายอย่างอิสระ

3.2 ความคิดยืดหยุ่นด้านการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลากหลายและสามารถคิดดัดแปลงจากสิ่งหนึ่งไปเป็นหลายสิ่งได้

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเพื่อตกแต่งหรือขยายความคิดหลักให้ได้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวในเบื้องต้น

สำนักงานข้าราชการพลเรือน (2559) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม เป็นความคิดที่มักไม่ชอบความจำเจ ซ้ำซาก แต่จะชอบปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้มีชีวิตชีวาและมีความแปลกใหม่กว่าเดิม

2. ความคิดคล่องตัว เป็นปริมาณความคิดมากไม่ซ้ำกันเรื่องเดียวกัน โดยแบ่งเป็น ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ ความคิดคล่องแคล่วทางการโยงสัมพันธ์ ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก และความคิดคล่องแคล่วในการคิด

3. ความคิดยืดหยุ่น เป็นตัวเสริมให้ความคิดคล่องแคล่วมีความแปลกแตกต่างออกไป หลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อน หรือเพิ่มคุณภาพความคิดให้มากขึ้น ได้แก่ ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที และความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง

4. ความคิดละเอียดลออ เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นในการสร้างผลงานที่มีความแปลกใหม่เป็นพิเศษให้สำเร็จ

สรุปได้ว่าพฤติกรรมที่เป็นความคิดสร้างสรรค์นี้เป็นความสามารถทางการคิดหลายทิศทาง (Divergent Thinking) ที่ควรประกอบด้วยความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ

3. ทฤษฎีของความคิดสร้างสรรค์

3.1 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ Guilford

Guilford and Hoepfner (1971) เป็นนักจิตวิทยาคนแรกที่ได้รับเริ่มการให้นิยามปฏิบัติการและการวัดความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ทฤษฎีเกี่ยวกับการวัดความคิดสร้างสรรค์ของเขาเป็นแนวทางให้นักจิตวิทยาคนอื่น ๆ เป็นความสามารถในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้หลายรูปแบบหลายแง่มุม เช่น ของสิ่งหนึ่งใช้ทำอะไรได้บ้างให้บอกมาให้มากที่สุด ผู้ที่คิดได้มาก แปลกแตกต่างจากคนทั่วไป คือ ผู้ที่มีความคิดคอนนิกัลฟอร์ดได้เสนอแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้ 2 ข้อ ได้แก่

1. ความคล่องแคล่วของความคิด เป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความพร้อมที่จะคิดในแนวทางใหม่ ๆ ทำให้ค้นพบคำตอบที่ต้องการ

2. ความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดที่ยืดหยุ่น หมายถึง มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแนวทางของการรับรู้หรือการคิดได้เสมอ

นอกจากนี้กิลฟอร์ดได้เสนอทฤษฎีแบบจำลองโครงสร้างทางปัญญา (The Structure of Intellect Model) โดยได้จัดกลุ่มความสามารถทางสติปัญญาเป็นลักษณะของมิติ 3 มิติ

1. มิติของวิธีการคิด (Operation) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่

1.1 คิดแบบรู้และเข้าใจ (Cognition) คือ การค้นพบ ความเข้าใจ และการสรุปความในสิ่งต่าง ๆ ของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ

1.2 คิดแบบจำระยะยาว (Memory Retention) คือ ความสามารถในการเก็บข้อมูลที่สามารถใช้การระลึกคืนกลับได้

1.3 คิดแบบจำระยะสั้น (Memory Recording) คือ ความสามารถในการเก็บข้อมูลในระยะเวลานั้น ๆ

1.4 คิดแบบอเนกนัย (Divergent Production) คือ ความสามารถในการคิดแตกต่างหลากหลาย โดยข้อมูลที่ตั้งได้จากหน่วยความจำ

1.5 คิดแบบเอกนัย (Convergent Production) คือ ความสามารถในการหาคำตอบที่เฉพาะเจาะจงของการแก้ปัญหาเพียงคำตอบเดียว

1.6 คิดแบบประเมิน (Evaluation) คือ ความสามารถในการตัดสินใจว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร ด้วยเหตุผลอะไร

2. มิติด้านเนื้อหา (Content) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

2.1 ภาพที่รับรู้ทางตา (Visual) คือ ข้อมูลที่ปรากฏขึ้นโดยตรงจากการรับทางเรตินาหรือทางอ้อมจากภาพในใจ

2.2 เสียงที่รับรู้ทางหู (Auditory) คือ ข้อมูลที่ปรากฏขึ้นโดยตรงจากการรับรู้ในคอเคลียของหูชั้นใน หรือทางอ้อมจากเสียงในใจ

2.3 สัญลักษณ์ (Symbolic) คือ ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะเครื่องหมายต่าง ๆ เช่น ตัวเลขหรือตัวอักษร และรวมไปถึงเครื่องหมายทางภาษาและทางคณิตศาสตร์

2.4 ความหมาย (Semantic) คือ ข้อมูลที่มีความหมายในการสื่อสาร ซึ่งอาจไม่ได้อยู่ในรูปของคำ หรือภาษาเขียนก็ได้

2.5 พฤติกรรม (Behavioral) คือ ข้อมูลที่เป็นการแสดงออกทางภาษากาย เป็นการแสดงถึงสภาพทางอารมณ์

3. มิติด้านผลของการคิด ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ

3.1 หน่วย (Unit) คือ สิ่งที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัวและแตกต่างกันไป

3.2 จำพวก (Class) คือ ประเภท หรือกลุ่มลักษณะร่วมกัน

3.3 ความสัมพันธ์ (Relation) คือ ผลของการเชื่อมโยงของข้อมูลประเภทเดียวกันหรือหลายประเภทเข้าด้วยกัน

3.4 ระบบ (System) คือ การเชื่อมโยงกลุ่มของสิ่งเร้าโดยอาศัยกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผน

3.5 การแปรรูป (Transformation) คือ การปรับปรุง ดัดแปลง ดีความ ขยายความ

3.6 การประยุกต์ (Implication) คือ การคาดคะเนหรือทำนายจากข้อมูล

3.2 ทฤษฎีของ Torrance

Torrance (1962) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เป็นผู้ศึกษาค้นคว้าด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้ซึ่งได้พัฒนาแนวคิดจากทฤษฎีของกิลฟอร์ด มาใช้ในการวิจัยในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ โดยให้คำนิยามความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นกระบวนการของความรู้สึกไวต่อปัญหา หรือสิ่งที่บกพร่อง ขาดหายไป แล้วจึงรวบรวมความคิดตั้งเป็นสมมติฐานขึ้น ต่อจากนั้นก็ทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทดสอบสมมติฐานนั้น ทอแรนซ์จำแนกกระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การค้นหาข้อเท็จจริง (Fact-Finding) เริ่มจากความรู้สึกกังวล สับสน วุ่นวาย แต่ยังไม่สามารถหาปัญหาได้ว่าเกิดจากอะไร ต้องคิดว่าสิ่งทำให้เกิดความเครียดคืออะไร
2. การค้นพบปัญหา (Problem-Finding) เมื่อคิดจนเข้าใจจะสามารถบอกได้ว่า ปัญหาต้นตอคืออะไร
3. การค้นพบแนวคิด (Idea-Finding) คิดและตั้งสมมติฐาน ตลอดจนรวบรวม ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทดสอบความคิด
4. การค้นพบคำตอบ (Solution-Finding) ทดสอบสมมติฐานจนพบคำตอบ
5. การยอมรับผลจากการค้นพบ (Acceptance-Finding) ยอมรับคำตอบที่ค้นพบและคิดต่อไปว่า การค้นพบจะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่ต่อไปที่เรียกว่า การท้าทายในทิศทางใหม่ (New Challenge)

3.3 ทฤษฎีของ Wallach and Kogan

Wallach and Kogan (1965) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์ คือความสามารถ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ กล่าวคือ เมื่อระลึกถึงสิ่งหนึ่งได้ก็จะเป็นสะพานช่วยให้ระลึกถึงสิ่งอื่นที่มีความสัมพันธ์กันได้อีกตามทฤษฎีของ Wallach and Kogan ได้อธิบายกระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ว่าเกิดจากความคิดสิ่งใหม่ ๆ โดยการลองผิดลองถูก (Trial and error) แบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นเตรียม (Preparation) การเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา
2. ขั้นฟักตัว (Incubation) เป็นขั้นที่อยู่ในความวุ่นวายของข้อมูลต่าง ๆ ทั้งใหม่และเก่าสะเปะสะปะ ปราศจากความเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่สามารถจะขมวดความคิด จึงปล่อยความคิดไว้เฉย ๆ
3. ขั้นความคิดกระจ่าง (Illumination) เป็นขั้นที่ความคิดสับสนนั้นผ่านการเรียบเรียงและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันให้ความกระจ่างชัด และจะมองเห็นภาพพจน์ มโนทัศน์ของความคิด
4. ขั้นทดสอบความคิดและพิสูจน์ให้เห็นจริง (Verification) เป็นขั้นที่ได้รับความคิด 3 ขั้นข้างต้น เพื่อพิสูจน์ว่าความคิดนี้เป็นจริงและถูกต้อง

4. ระดับของความคิดสร้างสรรค์

ประพนธ์ศิริ สุเสาร์จ (2556) กล่าวว่า ระดับความคิดสร้างมี 3 ระดับ ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ระดับต้น เป็นความคิดที่มีอิสระ แปลกใหม่ ยังไม่คำนึงถึงคุณภาพและการนำไปประยุกต์ใช้
2. ความคิดสร้างสรรค์ระดับกลาง คำนึงถึงผลผลิตทางคุณภาพนำไปประยุกต์ใช้งานได้
3. ความคิดสร้างสรรค์ระดับสูง สรุปสิ่งที่ค้นพบเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการสร้างหลักการ ทฤษฎีที่เป็นสากลยอมรับโดยทั่วไป

5. การวัดความคิดสร้างสรรค์

การวัดความคิดสร้างสรรค์ ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึง การวัดความคิดสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

5.1 การสังเกต

ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานได้อธิบายถึงการวัดความคิดสร้างสรรค์ ด้วยวิธีการสังเกต ดังนี้

Abraham (1927) และ Andrew (1930) ได้ศึกษาจินตนาการโดยวิธีการสังเกต พฤติกรรมการเล่นและการทำกิจกรรมต่าง ๆ การแสดงละคร การใช้คำอธิบายและบรรยายให้เกิดภาพพจน์ชัดเจน

Markey (1935) ได้ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมการเล่นที่บ้าน การตั้งชื่อแปลก ๆ ลักษณะความเป็นผู้นำ การสร้างหรือการต่อไม้บล็อก เป็นต้น

Torrance (1962) ได้ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม ความสามารถในการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ความสามารถในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากกว่าที่ได้รับมอบหมาย ความสามารถในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ จากผู้อื่น ชอบทดลองและประดิษฐ์สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ มักใช้คำถามบ่อย ๆ ว่า “ทำไม” และ “อย่างไร” เป็นคนที่ช่างสังเกต วิเคราะห์ และวิจารณ์ และพบคำตอบที่แสดงวิธีการแปลกใหม่ และแสดงลักษณะกล้าทดลอง กล้าเสี่ยง

สำนักงานข้าราชการพลเรือน (2559) เป็นการสังเกตพฤติกรรมการเล่นและการทำกิจกรรม การเลียนแบบ การทดลอง การปรับปรุงและตกแต่งสิ่งต่าง ๆ การแสดงละคร การใช้คำอธิบายและบรรยายให้เกิดภาพพจน์ชัดเจน การเล่านิทาน การแต่งเรื่องใหม่ การเล่นเกมใหม่ ๆ ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงความรู้สึกรับซึ่งต่อความงาม เป็นต้น

สรุปได้ว่า การวัดความคิดสร้างสรรค์ด้วยวิธีการสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมการเล่นและการทำกิจกรรมของนักเรียน

5.2 การวาดภาพ

ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึง การวัดความคิดสร้างสรรค์ ด้วยวิธีการวาดภาพ ดังนี้

Grippen (1933) ได้ใช้วิธีการให้วาดภาพพร้อมกับได้อธิบายประกอบภาพที่กำลังวาด

Simpson (1972) ได้ใช้วิธีการใช้จุดวงกลมเล็ก ๆ 40 จุด จำนวน 50 ชุด เป็นสิ่งเร้าและให้วาดจากสิ่งเร้าที่กำหนด ซึ่งคะแนนความคิดสร้างสรรค์ และพิจารณาจากความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดยืดหยุ่นจากภาพที่วาด

สรุปได้ว่า การวัดความคิดสร้างสรรค์ ด้วยวิธีการวาดภาพ เป็นการให้นักเรียนวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด พร้อมกับให้อธิบายประกอบภาพที่วาด

5.3 รอยหยดหมึก

ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึง การวัดความคิดสร้างสรรค์ด้วยวิธีการรอยหยดหมึก ดังนี้

Abraham (1927) และ Andrew (1930) การเฝ้าดูพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกเชิงสร้างสรรค์ โดยการสังเกตรอยหยดหมึกจากการทำกิจกรรมของนักเรียน ตามความคิดจินตนาการ การใช้คำอธิบายและบรรยายให้เกิดภาพพจน์ชัดเจน

5.4 การเขียนเรียงความและงานศิลปะ

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้อธิบายถึง การวัดความคิดสร้างสรรค์ด้วยวิธีการเขียนเรียงความและงานศิลปะ ดังนี้

Torrance (1962) เป็นวิธีการให้นักเรียนได้เขียนเรียงความโดยกำหนดหัวข้อที่คาดคิดไม่ถึง เช่น “ผู้ชายที่ร้องไห้” “ครูที่ไม่พูด” “สุนัขที่ไม่เห่า” เป็นต้น ซึ่งพบความคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ และน่าสนใจจากความคิดจินตนาการ

Taylor (1964) เป็นวิธีการให้เขียนเรียงความวัดความคิดแปลกใหม่ ความคิดจินตนาการ ความมีอารมณ์ขันจากสิ่งที่ได้เขียนออกมา

สำนักงานข้าราชการพลเรือน (2559) การเขียนเรียงความจากหัวข้อที่กำหนดและการประเมินจากงานศิลปะ โดยนักจิตวิทยามีความเห็นสอดคล้องกันว่า วัยประถมศึกษาจัดเป็นช่วงวิกฤติของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ความสนใจในการเขียนสร้างสรรค์ และแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ในงานศิลปะ

สรุปได้ว่า ไม่มีวิธีการทดสอบวิธีการใดเพียงวิธีการเดียวที่จะวัดความคิดสร้างสรรค์ได้ครอบคลุมทุกด้านและวิธีทดสอบหนึ่ง ๆ จะไม่สามารถวัดความคิดสร้างสรรค์ของคนทุกวัย โดยในงานวิจัยนี้ใช้วิธีการให้นักเรียนวาดภาพ โดยแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ในงานศิลปะ พร้อมกับอธิบายประกอบภาพที่กำลังวาด

6. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

การวัดความคิดสร้างสรรค์โดยแบบวัดของ Torrance เป็นแบบวัดที่ได้รับความนิยมสูงมาก Torrance ได้เสนอหลักการหาคุณภาพของแบบวัดจากงานวิจัยของเขาเอง โดยวัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมปลาย ในระหว่างปี ค.ศ.1956–1960 และติดตามผลงานที่นักเรียนได้แสดง “กิจกรรมที่แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์” (Creative Activity) เป็นเวลา 6–7 ปี ได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์พอที่จะนำมาวิเคราะห์ 44 คน ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 66 คน ค่าของสหสัมพันธ์ของแต่ละด้านเป็นดังนี้ ความคิดคล่องตัว .27 ($p < .05$) ความคิดยืดหยุ่น .24 ($p < .01$) ความคิดริเริ่ม .17 (ไม่มีนัยสำคัญ) ความคิดละเอียดลออ (ไม่มีนัยสำคัญ) จากข้อมูลดังกล่าว ค่าสหสัมพันธ์ต่างจากการค้นคว้าเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่ได้ยืนยันถึงความตรงเชิงทำนายของ แบบวัดพบว่า ข้อมูลจากงานวิจัยส่วนใหญ่ได้อ้างข้อมูล

จากงานวิจัยของ Cropley (1971) ที่วิจัยกับนักเรียนชาวแคนาดาเกรด 7 จำนวน 110 คน วัดความคิดสร้างสรรค์จากแบบวัดทอแรนซ์ หาความเที่ยงโดยวัดในปี ค.ศ.1964 และในปี 1969 ได้ค่าความเที่ยง จากการทดสอบก่อนและหลังอยู่ระหว่าง .4 - .5 และค่าความเที่ยงในกลุ่มเพศชายสูงถึง .58 จากข้อมูลดังกล่าว Cropley อ้างว่าแบบวัดของ Torrance มีความเที่ยงเป็นที่ยอมรับได้ การหาความตรงวัดคะแนนความคิดสร้างสรรค์จากแบบวัดของ Torrance ในปี 1964 แล้วนำไปหาค่าสหสัมพันธ์ แคนโนนิคอล กับคะแนนเกณฑ์ทางผลสัมฤทธิ์ทางด้านศิลปะในปี 1969 พบว่ามีค่า .5 ซึ่งเขาสรุปว่าแบบวัดของ Torrance มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการสร้างสรรค์ข้อมูล จากงานวิจัยของ Cropley มีความน่าเชื่อถือและมีน้ำหนักมาก นักวิจัยส่วนใหญ่ จะใช้ข้อมูลของ Cropley ในการอ้างอิงถึงความเที่ยง และความตรงของแบบวัด (Khatena, 1976; Cropley, 1971)

6.1 ลักษณะแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของ Torrance

6.1.1 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อแบบ ก

(Thinking Creatively with Picture Figural Form A) ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย 3 ชุด ซึ่งทอแรนซ์เรียกแบบทดสอบย่อยนี้ว่า กิจกรรม 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ (Picture Construction) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นกระดาดสี่เหลี่ยมรูปไข่ ให้เด็กต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าตื่นเต้น และน่าสนใจที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วให้ตั้งชื่อภาพที่วาดแล้วให้แปลกที่สุด

กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture Completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นรูปเส้นในลักษณะต่าง ๆ มีจำนวน 10 ภาพ เป็นการต่อเติมภาพให้แปลก น่าสนใจ และน่าตื่นเต้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมเสร็จแล้วให้แปลกและน่าสนใจด้วย

กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel Line) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนาน จำนวน 30 คู่ เน้นการประกอบภาพโดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพและต่อเติมภาพให้แปลก แตกต่างไม่ซ้ำกัน แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมแล้วด้วย

6.1.2 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อแบบ ข (Thinking Creatively with Picture Figural Form B) ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย 3 ชุด ซึ่งทอแรนซ์เรียกแบบทดสอบย่อยนี้ว่า กิจกรรม 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมชุดที่ 1 การสร้างรูปภาพ (Picture Construction) มีรูปเส้นโค้งให้รูปร่างคล้ายรูปถั่ว ซึ่งแตกต่างจากรูปภาพแบบ ก ใช้เวลา 10 นาที ให้คิดถึงรูปภาพหรือสิ่งของที่นักเรียนสามารถวาดได้ จากเส้นโค้งที่ให้ โดยมีเส้นโค้งเป็นส่วนหนึ่งของภาพที่วาด เมื่อวาดเสร็จแล้วให้คิดชื่อเรื่องแล้วเขียนไว้ที่ใต้ภาพ

กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture Completion) โดยให้เด็กเติมเส้นเข้าไปในภาพ (ต่างจากแบบรูปภาพ ก) ที่ยังไม่สมบูรณ์ นักเรียนสามารถที่จะวาดเป็นภาพหรือวัตถุสิ่งของที่น่าสนใจ มีจำนวน 10 ภาพ เสร็จแล้วตั้งชื่อเรื่องที่น่าสนใจไว้ใต้ภาพ ใช้เวลา 10 นาที

กิจกรรมชุดที่ 3 วงกลม (Circles) นักเรียนสามารถวาดรูปภาพจากวงกลมที่ให้ไว้ โดยให้วงกลมเป็นส่วนประกอบหลักของภาพ วาดให้ได้มากที่สุด ใช้เวลา 10 นาที

การทำแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับ คำตอบที่ได้ในแต่ละกิจกรรมเน้นความแปลกใหม่ น่าตื่นเต้น น่าสนใจ และเกิดจากความคิดของเด็กเอง หรือแสดงเอกลักษณ์ของความคิด กิจกรรมทั้งหมดใช้เวลาทำแบบทดสอบกิจกรรมละ 10 นาที เมื่อหมดเวลากิจกรรมหนึ่งก็ต้องเริ่มทำกิจกรรมชุดถัดไปทันทีที่การทดสอบ ผู้ทำการทดสอบควรสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองกับเด็กไม่ให้เด็กเกิดความหวาดกลัว ตื่นเต้น และคำนึงถึงคะแนนได้ –ตก การใช้คำพูดกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้เด็กเห็นความจำเป็นในการทดสอบในทำนองที่ว่า ในวันนี้ครูมีเกมสนุก ๆ มาให้นักเรียนเล่น โดยจะให้นักเรียนวาดภาพตามที่นักเรียนคิดว่าแปลกใหม่ที่สุด ซึ่งไม่เคยมีใครวาดมาก่อน พยายามวาดภาพให้แตกต่างจากสิ่งเดิม ๆ ที่เคยวาดมา และวาดให้ต่างจากคนอื่น ๆ และขอให้นักเรียนสนุกสนานกับการวาดภาพในครั้งนี้

6.2 การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์

การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ โดยอาศัยรูปภาพทั้งชนิด ก และ ข สามารถวัดได้ตั้งแต่เด็กอนุบาลจนถึงขั้นสูงสุดของการศึกษา การให้คะแนนมี 5 ข้อ ดังนี้

6.2.1 ความคิดคล่องตัว (Fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบให้ได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และมีปริมาณการตอบสนองได้มากในเวลาจำกัดคะแนน

ความคิดคล่องตัว คือ คะแนนที่ได้จากการวาดภาพได้มาก ชัดเจน สื่อความหมายได้ในแต่ละกิจกรรม คิดเฉพาะกิจกรรมที่ 2 และ 3

6.2.1.1 ในกิจกรรมที่ 2 นับจำนวนส่วนที่สัมพันธ์กัน ถ้าไม่มีการตั้งชื่อ เรื่องของภาพ ไม่ให้คะแนน การให้คะแนนคิดตามจำนวนปริมาณของภาพที่เกิดขึ้น

6.2.1.2 ในกิจกรรมที่ 3 นับจำนวนภาพที่วาด 1 คะแนนสำหรับการใช้ เส้นขนาน

6.2.1.3 ภาพที่ไม่ได้คะแนนความคล่องตัวคือภาพที่นอกเหนือจากการให้ คะแนนข้างต้น

6.2.2 ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการ คิดสิ่งแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับผู้อื่น คะแนนสำหรับรูปภาพที่ดูธรรมดามากที่สุด ให้ 0 คะแนน ส่วนรูปภาพ ที่แสดงความคิดสร้างสรรค์ให้ 1 คะแนน

6.2.2.1 กิจกรรมที่ 1 (รูปภาพชนิด ก) ภาพที่ได้คะแนนเป็น 0 คือ การ วาดเป็นภาพวงกลมเฉย ๆ เป็นรูปไข่ เป็นรูปหน้าคนและรูปหยดน้ำ

6.2.2.2 กิจกรรมที่ 1 (รูปภาพชนิด ข) ภาพที่ได้คะแนนเป็น 0 คือ การ วาดเป็นรูปสัตว์ รูปไข่ รูปเรือ รูปไข่ รูปหมวก รูปใส่กรอก รูปหน้าคน

6.2.2.3 กิจกรรมที่ 2 (รูปภาพชนิด ก) ภาพที่ได้คะแนนเป็น 0 คือ การ วาดภาพวาดที่เป็นรูปนก รูปหัวใจ (รวมทั้งที่เกี่ยวข้องกับวาเรนไทน์) รูปหน้าคน ตัวอักษร ตัวเลข ต้นไม้ คบเพลิงรูปกระเป๋ายกมือทัก รูปเครื่องหมายคำถาม รูปงู รูปคนตัวสูงโย่ง รูปกระต่าย รูปแม่ชี รูปนก ฮูก รูปจรวด รูปทรงเลขาคณิตต่าง ๆ

6.2.2.4 กิจกรรมที่ 2 (รูปภาพชนิด ข) ภาพที่ได้คะแนนเป็น 0 คือ ภาพวาดกล้วย เรือ ชาม จาน มีด ตัวอักษร ดวงจันทร์ ปาก ตัวเลข บ้าน รองเท้า ส่วนต่าง ๆ ของ ร่างกาย บันได รถไฟ สีเหลี่ยม ถนน ว่า ตัวคุณ หอยทาก รูปเกลียว งู ธงชาติ ใบไม้ หนังสือ

6.2.3 ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) คะแนนที่ให้เป็นปริมาณ รายละเอียดของการสร้างเป็นเรื่องราว มี 2 หลักการในการให้คะแนนความละเอียดลออ คือ หลักการ ที่ 1 เป็นเรื่องปริมาณรายละเอียดของภาพพื้นฐาน ต้องมีความหมาย หลักการที่ 2 เป็นการ จินตนาการในส่วนประกอบของรายละเอียด

สรุปได้ว่า การทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ 1. การ สร้างภาพ 2. การเติมภาพให้สมบูรณ์ 3. เส้นตรง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ คือ 1. ความคิดคล่องตัว (Fluency) พิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการวาดภาพได้มาก ชัดเจน สื่อ ความหมายได้ในแต่ละกิจกรรม โดยนับจำนวนส่วนที่สัมพันธ์กัน ถ้าไม่มีการตั้งชื่อเรื่องของภาพ ไม่ให้ คะแนน การให้คะแนนคิดตามจำนวนปริมาณของภาพที่เกิดขึ้น นับจำนวนภาพที่วาด 1 คะแนน

สำหรับการใช้เส้นขนาน นอกนั้น 0 คะแนน 2. ความคิดริเริ่ม (Originality) พิจารณาให้คะแนน สำหรับรูปภาพที่ดูธรรมดามากที่สุด 0 คะแนน ส่วนรูปภาพที่แสดงความคิดสร้างสรรค์ 1 คะแนน และ 3. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) คะแนนที่ให้เป็นปริมาณรายละเอียดของการสร้างเป็นเรื่องราว มี 2 หลักการในการให้คะแนนความละเอียดลออ คือ หลักการที่ 1 เป็นเรื่องปริมาณ รายละเอียดของภาพพื้นฐาน ต้องมีความหมาย หลักการที่ 2 เป็นการจินตนาการในส่วนประกอบของ รายละเอียด

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

กาญจนา อรุณสุขขุจิ (2546) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจของมนุษย์เป็นการ แสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคล มีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน และต้องมีสิ่งเร้าที่ ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็น แรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

สมพงศ์ เกษมสิน (2550) ให้ความหมายว่า บุคคลจะเกิดความพึงพอใจจะต้องมีการจูงใจและได้กล่าวถึงการจูงใจว่า การจูงใจเป็นการชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม โดยมีมูลเหตุ 2 ประการ คือ ความต้องการทางร่างกาย และความต้องการทางจิตใจ

กรรณิกา โสมชัย (2551) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวกเป็นความสุขของคนที่ได้ปฏิบัติงานและได้รับผลตอบแทน คือ ผลที่เป็น ความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นมีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญกำลังใจ สิ่ง เหล่านี้จะมีผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

จงดี กากแก้ว (2551) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ผลรวมของความรู้สึก ชอบของบุคลากรอันเกิดจากทัศนคติที่มีต่อคุณภาพและสภาพของหน่วยงาน ได้แก่ การจัดองค์กร การจัดระบบงาน การดำเนินงานสภาพแวดล้อมของการทำงาน ประสิทธิภาพของหน่วยงาน ตลอดจน การบริหารงานบุคคล ซึ่งคุณภาพและสภาพของหน่วยงานดังกล่าวมีผลกระทบต่อความต้องการของ บุคคลและผลต่อความพึงพอใจของบุคคลนั้น เป็นความรู้สึกเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ความต้องการ หรือแรงจูงใจ

รุ่งทิwa แคว้งอิมทร์ (2551) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกยินดี ความชอบใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งในทางบวก หรือต่อการปฏิบัติกิจกรรมเมื่อได้ผลสำเร็จ

กาญจนา กาบทอง (2552) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกชอบไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ความรู้สึกของแต่ละคนจะแตกต่างกัน ถ้าบุคคลนั้นมีความชอบและเต็มใจร่วมกิจกรรม กิจกรรมนั้นจะประสบผลสำเร็จตามที่หวังไว้

ชวลิต ชูกำแพง (2553) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกในชั้นลึกลงไป เป็นการยินยอมแบบเต็มใจและพึงพอใจจนเกิดความสุขสนทนและเพลิดเพลิน เช่น สนุกกับบทละคร วิทยุ โทรทัศน์ สนุกกับการสนทนาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ หรือความรู้สึกเป็นสุขของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความพึงพอใจ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ ได้มีผู้ให้แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจไว้ ดังนี้

สุเทพ พานิชพันธุ์ (2541) ได้สรุปถึงสิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นบุคคลให้เกิดความพึงพอใจไว้ ดังนี้

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุได้แก่เงินสิ่งของ เป็นต้น
2. สภาพทางกายที่ปรารถนาคือสิ่งแวดล้อมในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งอันก่อให้เกิดความสุขทางกาย
3. ผลประโยชน์ทางอุดมคติหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่สนองความต้องการของบุคคล
4. ผลประโยชน์ทางสังคม คือความสัมพันธ์อันมิตรกับผู้ร่วมกิจกรรมอันจะทำให้เกิดความผูกพันความพึงพอใจและสภาพการอยู่ร่วมกันอันเป็นความพึงพอใจของบุคคลในด้านสังคมหรือความมั่นคงในสังคมซึ่งทำให้อุบัติมีหลักประกันและความมั่นคงในการประกอบกิจกรรม

อุกฤษฏ์ ทรงชัยสงวน (2541) ได้รวบรวมกลุ่มแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในรูปแบบของแรงจูงใจไว้ 4 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow, 1954) ทฤษฎีนี้เขาได้เสนอความต้องการในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์เรียงลำดับจากความต้องการทางสังคม และความต้องการการยอมรับนับถือจากกลุ่มว่าตนมีคุณค่าและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ถือว่าการเรียงลำดับความต้องการนี้มีความสำคัญโดยมนุษย์จะมีความต้องการระดับสูง ๆ ได้ก็ต่อเมื่อความต้องการขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองแล้ว เป็นทฤษฎีลำดับขั้นซึ่งกล่าวไว้ว่ามนุษย์ทุกคนล้วนแล้วแต่มีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น และความต้องการของมนุษย์นี้มากมายหลายอย่างด้วยกัน โดยที่มนุษย์จะต้องมีความต้องการในขั้นสูง ๆ ถ้าความต้องการในขั้นได้รับการตอบสนองอย่างพึงพอใจเสียก่อน ทฤษฎีตามลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ในการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีการสร้างเสริมความพึงพอใจมาอธิบาย แม้ว่าทฤษฎีการสร้างเสริมความพึงพอใจมีหลาย

ทฤษฎีแต่ละทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับในวงกว้าง คือ ทฤษฎีตามลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1964) โดยเชื่อว่ามนุษย์เป็น “สัตว์ที่มีความต้องการ” (Wanting animal) และเป็น การยากที่มนุษย์จะก้าวไปถึงลำดับขั้นของความต้องการอย่างสมบูรณ์ เมื่อบุคคลปรารถนาที่จะได้รับความพึงพอใจและได้รับความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งแล้วก็จะยังคงเรียกร้องความพึงพอใจสิ่งอื่น ๆ ต่อไป ถือเป็นคุณลักษณะของมนุษย์คือเป็นผู้ที่มีความต้องการจะได้รับสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ ซึ่งมาสโลว์ (Maslow, 1970) ได้เรียงลำดับความต้องการของมนุษย์จากขั้นต้นไปสู่ความต้องการขั้นต่อไปไว้ลำดับ ดังนี้

1.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่มีอำนาจมากที่สุดและสังเกตเห็นได้ชัดที่สุดจากความต้องการทั้งหมดเป็นความต้องการที่ช่วยดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม ออกซิเจน การพักผ่อนนอนหลับ ความต้องการทางเพศ ความต้องการความอบอุ่น ตลอดจนความต้องการที่จะถูกกระตุ้นอวัยวะรับสัมผัส

1.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เกิดขึ้นเมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับความพึงพอใจแล้ว ซึ่งจะสังเกตได้ง่ายในทารกและเด็กเล็ก ๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือและต้องพึ่งพาอาศัยจากผู้อื่น

1.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and love needs) เป็นความต้องการขั้นที่ 3 ที่บุคคลต้องการได้รับความรักและความเป็นเจ้าของโดยการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวหรือกับผู้อื่น ดังนั้น บุคคลจะรู้สึกเจ็บปวดเมื่อถูกทอดทิ้ง ไม่มีใครยอมรับ ถูกตัดขาดจากสังคมหรือการไม่มีเพื่อน เมื่อบุคคลได้รับความรักและการให้ความรักแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผลจนทำให้เกิดความพึงพอใจ

1.4 ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Esteem needs) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะแรกเป็นความต้องการนับถือตนเอง (Self-respect) คือ ความต้องการมีอำนาจมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความแข็งแรง มีความสามารถในตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นและมีความเป็นอิสระ ทุกคนต้องการที่จะรู้สึกว่ามีคุณค่าและมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการกิจต่าง ๆ และลักษณะที่สองเป็นความต้องการที่ได้รับความยกย่องนับถือจากผู้อื่น (Esteem from others) คือความต้องการมีเกียรติยศ การได้รับยกย่อง การยอมรับและความต้องการที่จะได้รับความยกย่องชมเชยในสิ่งที่เขากระทำซึ่งทำให้รู้สึกว่าคุณค่าความสามารถของเขาได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

1.5 ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-actualization needs) เป็นความต้องการอย่างหนึ่งของบุคคลที่จะบรรลุถึงจุดสูงสุดของศักยภาพ โดยบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในขั้นสูงสุดนี้จะใช้พลังอย่างเต็มที่ในสิ่งที่ท้าทายความสามารถและศักยภาพของเขา

อีกทั้งมีความปรารถนาที่จะพัฒนาตนเองทำให้มีพลังและแรงขับเคลื่อนที่จะกระทำพฤติกรรมตรงกับความสามารถของตน

2. ทฤษฎีการจูงใจการบำรุงรักษาของ เฮิร์เบิร์ตและคณะ (Herzberg et al., 1959) ได้กล่าวถึงปัจจัยการจูงใจซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจ ได้แก่ โอกาสความสำเร็จ การยอมรับ ความรับผิดชอบความเจริญก้าวหน้าและปัจจัยบำรุงรักษา ซึ่งเป็นตัวขัดขวางความพึงพอใจ ได้แก่ นโยบายขององค์กร สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3. ทฤษฎีแรงจูงใจของ แมคเคลลแลนด์ (McClelland, 1961) ซึ่งแบ่งความต้องการของมนุษย์เป็น 3 ประเภท คือ ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการมีอำนาจ และความต้องการความสัมพันธ์ โดยความต้องการความสำเร็จหรือเรียกว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น ถ้าบุคคลใดมีสูงจะมีความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งให้ลุล่วงไปด้วยดี

4. ทฤษฎีการคาดหวังของวรูม (Vroom, 1970) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของบุคคล จะประเมินความเป็นไปได้ของผลที่จะบังเอิญเกิดขึ้นแล้วจึงดำเนินการปฏิบัติที่ตนคาดหวังไว้ การจูงใจขึ้นอยู่กับความคิดหวังของมนุษย์ต่อผลที่เกิดขึ้น ทฤษฎีการคาดหวังนี้ทำนายว่าบุคคลจะร่วมกิจกรรมที่เขาคาดหวังว่าจะได้รับรางวัลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เขาปรารถนา

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

3. การวัดความพึงพอใจ

ศุภวรรณ ทับทิมจรรยา (2548) กล่าวว่า วิธีที่สามารถวัดความพึงพอใจ มีดังนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถามจัดทำแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น สามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ ซึ่งคำถามดังกล่าวอาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยตรงซึ่งต้องอาศัยเทคนิค และวิธีการที่ดีจึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง
3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจโดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

ชวลิต ชูกำแหง (2553) กล่าวว่า จากการศึกษาคุณลักษณะจิตพิสัย ซึ่งได้แก่ ความพึงพอใจ ความสนใจ เจตคติ พบว่า การวัดความรู้สึกเหล่านี้ นิยมวัดด้วยแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า เนื่องจากมีความเป็นปรนัยสูง และสามารถวัดได้กับหลายคนในเวลาอันสั้น

สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจมีเครื่องมือวัดได้หลายวิธี ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ หรือความรู้สึกเป็นสุขของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการจัดประสบการณ์ การฟังและการพูดภาษาไทยด้วยการเล่านิทาน ซึ่งวัดพฤติกรรมการชอบหรือไม่ชอบด้วยแบบสอบถามชนิดตัวเลือก 3 ตัวเลือกแบบรูปภาพ กำหนดภาพ 😊 พึงพอใจมากเป็น 2 คะแนน ภาพ 😐 พึงพอใจปานกลางเป็น 1 คะแนน และภาพ ☹ ไม่พึงพอใจ เป็น 0 คะแนน โดยผู้วิจัยอ่านข้อคำถามให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนระบายสีภาพตัวเลือกที่ตรงกับความพึงพอใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

จินตนา กรุพินาย (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน พบว่า 1. การจัดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.34/84.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 2. ดัชนีประสิทธิผลความสามารถทางภาษาด้านการฟังมีค่าเท่ากับ 0.7727 และด้านการพูดมีค่าเท่ากับ 0.7358 3. เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการฟัง หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการพูด หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลาวัลย์ ตนะสอน (2559) ได้ศึกษาการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า 1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบกิจกรรมศิลปะ สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบกิจกรรมศิลปะ โดยภาพรวม พบว่า เด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานโดยใช้กิจกรรมศิลปะมีความพึงพอใจในระดับชอบมาก คิดเป็นร้อยละ 98.00

จรรยา รอดสิน (2560) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยใช้ภาพประกอบสามมิติที่มีต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลศรอารีย์ จังหวัดระยอง พบว่า ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน โดยใช้

ภาพประกอบสามมิติ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน โดยใช้ภาพประกอบสามมิติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศันสนีย์ สุขสมใจภักดิ์ (2560) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนจากรูวัฒนากุล พบว่า 1. พฤติกรรมด้านระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 หลัง การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพสูงกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. พฤติกรรมระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 หลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปากเปล่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3. พฤติกรรมระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพสูงกว่าของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบปากเปล่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาวิกาพร แสนศึก (2560) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานที่มีต่อการพัฒนาการความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัย พบว่า การใช้กิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน ที่มีต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ 3 ด้านดังนี้ 1. ด้านความคิดคล่องแคล่ว มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการเพิ่มขึ้นเป็น 1.72, 1.88, 2.00, 2.24, 2.32, 2.68, 3.00 และ 3.00 2) ด้านความคิดริเริ่ม มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการเพิ่มขึ้นเป็น 1.84, 1.88, 2.00, 2.12, 2.32, 2.72, 2.96 และ 3.00 และ 3) ด้านความคิดละเอียดลออ มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการเพิ่มขึ้นเป็น 1.76, 2.00, 2.84, 2.12, 2.36, 2.96, 3.00 และ 3.00 สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมี พัฒนาการความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออสูงขึ้น

สยมพู่ สัตย์ซื่อ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาการคิดเชิงเหตุผลโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดสำหรับเด็กปฐมวัยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ พบว่า 1. เด็กปฐมวัยมีการคิดเชิงเหตุผลหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. เด็กปฐมวัยมีการคิดเชิงเหตุผลหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดมีการคิดเชิงเหตุผลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กมลวรรณ สุขะโต (2561) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสติปัญญาด้านการฟังและการพูดภาษาไทย ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้วยการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน พบว่า 1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์พัฒนาสติปัญญาด้านการฟังและการพูดภาษาไทยของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้วยการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน (E_1/E_2) เท่ากับ 88.52/86.79 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2. ความสามารถในการฟังและการพูดภาษาไทยของ

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 หลังการจัดประสบการณ์ ระยะที่ 2 และ 3 สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีต่อการจัด ประสบการณ์พัฒนาสติปัญญาด้านการฟังและการพูดภาษาไทย โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมาก

เกตนันนิภา ฮาดคันทุง (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดประสบการณ์โดยการเล่านิทาน ด้วยเทคนิคที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยที่ไม่ได้ใช้ ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ พบว่า 1. การจัดประสบการณ์โดยการเล่านิทานด้วยเทคนิคที่หลากหลาย ประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 19 แผน การตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า การจัดประสบการณ์มีคุณภาพในระดับมากที่สุด ดัชนีประสิทธิผล พบว่า มีค่า ดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6468 2. ผลการทดลองใช้การจัดประสบการณ์ พบว่า ทักษะทางด้านการ ฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยการเล่านิทานด้วยเทคนิคที่หลากหลาย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. การศึกษาความพึงพอใจของเด็ก ปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์จากการสัมภาษณ์ พบว่า เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการเรียน มีความสุข สนุกสนานที่ได้ฟังนิทาน ชอบใช้สื่อที่หลากหลาย ชอบเล่านิทานหรือเรื่องราวต่าง ๆ ให้ เพื่อนและครูฟัง

ศิริพร หลิวประเสริฐ (2561) ได้ศึกษาการศึกษาความสามารถในการฟัง - การพูด ภาษาไทยและความสนใจต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านจอมบึง (วาปีพร้อมประชาศึกษา) โดยวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่านิทานประกอบภาพ พบว่า 1. ผลการศึกษาความสามารถในการฟัง - การพูดภาษาไทยของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้าน จอมบึง (วาปีพร้อมประชาศึกษา) โดยวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่านิทานประกอบภาพ หลังการทดลองอยู่ในระดับดีมาก 2. ความสนใจต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปี ที่ 2 โรงเรียนบ้านจอมบึง (วาปีพร้อมประชาศึกษา) โดยวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่า นิทานประกอบภาพ หลังการทดลองอยู่ในระดับมาก

สุพัต สุกุลติ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับอนุบาล 1 โดยผ่านการเล่านิทาน พบว่า 1. การพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ระดับอนุบาล 1 โดยผ่านการเล่านิทาน นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จากกิจกรรม การเล่านิทานด้วยปากเปล่า 22 คน คิดเป็นร้อยละ 78.57 การเล่านิทานโดยใช้หนังสือประกอบ จำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 85.71 การเล่านิทานโดยใช้ภาพประกอบ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อย ละ 82.14 และการเล่านิทานโดยใช้สื่อประกอบ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 89.29 และนักเรียนมี ความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ คือ คิดริเริ่ม จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 67.86 ความคิด คล่องแคล่ว จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 78.57 ความคิดยืดหยุ่น จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ

64.29 และความคิดละเอียดลออ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 92.86 มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดยืดหยุ่น ตามลำดับ

พิกุล พูลสวัสดิ์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานอิสปพร้อมกับกิจกรรมเกมการศึกษา พบว่า 1. ความสามารถทางด้านการฟังของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานอิสปพร้อมกับกิจกรรมเกมการศึกษา สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ความสามารถทางด้านการพูดของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานอิสปพร้อมกับกิจกรรมเกมการศึกษา สูงกว่าการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ความพึงพอใจของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานอิสปพร้อมกับกิจกรรมเกมการศึกษาอยู่ในระดับมาก

พิมพ์พันธุ์ ชุมภูชัย (2562) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานประกอบการวาดและพับที่มีต่อความเข้าใจในเรื่องรูปเรขาคณิตของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดสันกลางเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1. ความเข้าใจในเรื่องรูปเรขาคณิตของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.71 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.98 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงขึ้น 12.85 และ 2. ดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเล่นนิทานประกอบการวาดและการพับของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 0.77

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Brigman (1992) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จของโรงเรียนจากการเตรียมความพร้อมของนักเรียนโรงเรียนอนุบาล โดยศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านการฟัง การปรับตัวเข้ากับเพื่อนหรือสังคมของเด็ก การเรียนรู้ในสิ่งที่ยากครูควรสาธิตหรือแสดงให้เห็นจุดประสงค์ เพื่อประเมินความพร้อมนักเรียนทั้งหมด 12 ห้องเรียน จำนวน 260 คน ในสามห้องเรียนเบื้องต้นซึ่งได้ฝึกฝนเกี่ยวกับหลักสูตรการเตรียมความพร้อม (RTL) ซึ่งในหนึ่งวันจะสอน 5 กิจกรรม มีพฤติกรรมประสพผลสำเร็จด้านการเรียนด้านสติปัญญาดีขึ้น ส่งผลถึงการประสบความสำเร็จของโรงเรียนด้วย

Cowens and Earle (1999) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นอนุบาลโดยใช้กิจกรรมการฟังแบบเลือกฟัง เพื่อหาความสัมพันธ์ กันระหว่างความสามารถทางการฟังกับความสามารถในการอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มนักเรียนอายุ 5-6 ปี โดยให้นักเรียนเหล่านี้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการฟังในเชิงลึกโดยตรง 5 กิจกรรม โดยใช้ทักษะการฟังที่มีประสิทธิภาพ 24 ทักษะ เป็นกลยุทธ์ที่รองรับการอ่านที่มีประสิทธิผล ใช้แบบทดสอบการจำแนกการฟังของ Wepman และแบบทดสอบความพร้อมของเทศบาลมหานคร เป็นเครื่องมือวัดก่อนและหลังการ

ทดลอง เพื่อวัดการปรับปรุงทักษะการฟัง ผลการศึกษาพบว่า ข้อค้นพบที่มีนัยสำคัญแบบวัดการ
จำแนกการฟังของ Wepman โดยใช้คะแนนครั้งแรกกับคะแนนทักษะการฟังเพื่อทำให้ทั้งสองกลุ่ม
เท่ากัน การปฏิบัติเชิงทดลองพบว่า การปรับปรุงความสามารถจากการวัดของ Wepman มีนัยสำคัญ
เหนือกว่าความสามารถของกลุ่มที่ไม่มีการทดลองปฏิบัติ

Alac (2006) ได้ศึกษาธรรมชาติของการติดต่อสื่อสาร มีหลายวิธีที่จะสื่อสารกัน แล้วแต่
สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มสังคม แล้วแต่วัฒนธรรมของแต่ละคน ซึ่งระบบประสาทการรับรู้เป็นส่วน
สำคัญในการรับรู้คือการมองเห็น ซึ่งผู้วิจัยได้หาข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลระบบประสาทมองเห็นได้อย่างไร
โดยได้ศึกษาข้อมูลหลายด้าน เช่น การแสดงออกถึงท่าทางการพูดคุย การจ้องมองและการปรับสภาพ
ของร่างกาย ได้เก็บรวบรวมทั้งการบันทึกลงในวิดีโอ การบันทึกเสียงเพื่อบันทึกงานต่อศูนย์วิทยาศาสตร์
ที่ UCSD และสถาบันวิทยาศาสตร์ SALK โดยได้รับการยืนยันจากทั้งสองสถาบันว่าสมองมี
ความสำคัญกับการรับรู้ของร่างกาย

Hui et al. (2015) ได้ทำการศึกษาการศึกษาศิลปะและการเสริมสร้างความคิด
สร้างสรรค์ในเด็กเล็กในฮ่องกง การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเล็ก
ในฮ่องกงและการประยุกต์ใช้การศึกษาศิลปะของครูหลังจากโครงการการศึกษาศิลปะร่วมกันระหว่าง
ศิลปินและครูเป็นเวลาหนึ่งปีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบศิลปะต่าง ๆ (เช่น ละคร ทัศนศิลป์ และบูรณา
การ) ผู้เข้าร่วมประกอบด้วยเด็กเล็ก 790 คน ผู้ปกครอง 217 คน และครู 65 คนในโรงเรียนอนุบาล
และสถานรับเลี้ยงเด็ก 7 แห่ง มาตรการรวมถึงการทดสอบการผลิตรายการคิดเชิงสร้างสรรค์-การวาด
ภาพ การทดสอบการเล่าเรื่อง (STT) ระดับย่อยของความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้ปกครองให้คะแนน การ
สื่อสารและลักษณะการสร้างแรงบันดาลใจ และมาตราส่วนการประยุกต์ใช้ศิลปะในห้องเรียน ใน
บรรดารูปแบบศิลปะสามรูปแบบ เด็กในกลุ่มทัศนศิลป์แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ทางวาจาที่
เพิ่มขึ้นสูงสุดตามการประเมินโดย STT จากรายงานของผู้ปกครอง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญใน
ลักษณะการสื่อสารของเด็กในศิลปะทั้งสามรูปแบบ ความแตกต่างที่มีนัยสำคัญในรูปแบบศิลปะยังพบ
ได้ในความเชื่อมั่นของครูในการสอนศิลปะจนถึงอายุ 3-4 ปี และการรับรู้ศิลปะเพื่อเห็นแก่ศิลปะของ
ครู ทั้งครูและนักเรียนใช้ประโยชน์จากข้อมูลและคำแนะนำอย่างมืออาชีพและศิลปะของการฝึกศิลปิน
ในการชื่นชมและผลิตงานศิลปะ มีการหารือถึงความหมายและข้อจำกัด

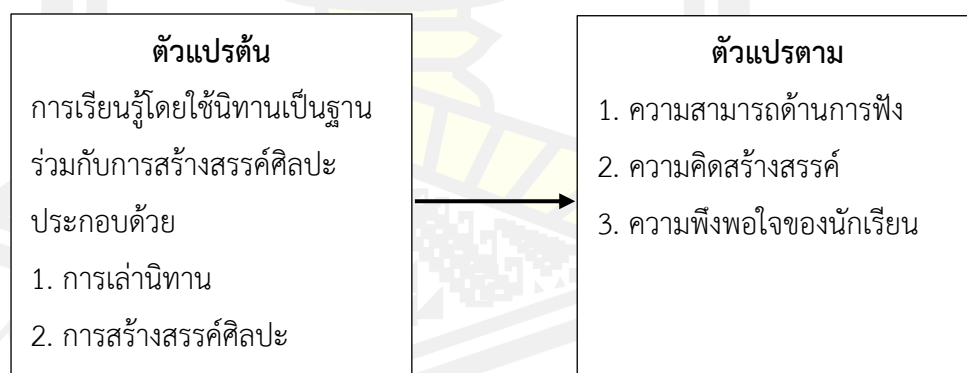
Yildiz and Aral (2020) ได้ทำการศึกษาผลของโครงการการศึกษาศิลปะที่มอบให้เด็กยิปซี
ต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ในการศึกษานี้ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการศึกษาศิลปะที่มอบให้เด็ก
ยิปซีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก กลุ่มศึกษาประกอบด้วยเด็กชายยิปซี 51 คนในกลุ่มอายุ 5-6 ปีที่
พัฒนาการปกติและเข้าศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน และโรงเรียนอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขตโดกันลาร์ เคาน์ตีการาไตของจังหวัดคอนยา โปรแกรมการศึกษา
ศิลปะใช้กับเด็กยิปซีเป็นเวลาสิบสองสัปดาห์ เมื่อมีการตรวจสอบคะแนนเฉลี่ยของสเกลทักษะ

สร้างสรรค์ก่อนการทดสอบ-หลังการทดสอบ ความแตกต่างที่มีนัยสำคัญในแต่ละรูปวาดและมิติย่อยของหมวดหมู่และมาตราส่วนการประเมินที่บ้านและโรงเรียน ไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างระดับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กกับคะแนนหลังการทดสอบ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างอายุของเด็กกับคะแนนหลังการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ จากผลดังกล่าว พบว่า โครงการศึกษาศิลปะที่ประยุกต์ใช้กับเด็กยี่สิบมีผลดีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีให้กับเด็กระดับชั้นอนุบาลนั้น ควรใช้วิธีการและกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเล่น และถ้าได้รับการจัดประสบการณ์ในเรื่องการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะจะส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์และกล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ดี มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและมีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะที่มีต่อความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ตามภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร กองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 58 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร กองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 29 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย มีดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 15 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 5 ข้อ

3. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ชนิดเขียนตอบโดยการสร้างภาพตามรูปทรงที่กำหนดให้ จำนวน 3 กิจกรรม รวม 16 ข้อ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้วิธีของลิเคิร์ต (Likert) เป็นแบบวัดที่ใช้มาตราส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) ใช้มาตราวัดแบบมีทิศทาง เป็นการวัดความพึงพอใจด้วยรูปภาพ ที่มีจำนวนระดับเป็นเลขคี่ ชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 5 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ

1.2 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เกี่ยวกับการกำหนดจุดมุ่งหมายโครงสร้างเวลาเรียนการวัดและประเมินผล (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561)

1.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ประจําหน่วยการเรียนรู้

1.4 ศึกษาวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

1.5 คัดเลือกนิทานโดยใช้หลักเกณฑ์ในการเลือก คือ เนื้อหาของนิทานที่ให้ความสนุกสนาน สอดคล้องกับเรื่องที่เรียนส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 15 เรื่อง

1.6 กำหนดกิจกรรมการเล่นนิทานประกอบกิจกรรมศิลปะ โดยมีรายละเอียด ดังตาราง 2

ตาราง 2 กำหนดเนื้อเรื่อง การจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบกิจกรรมศิลปะ

ครั้งที่	เนื้อเรื่องที่สอน	นิทาน	กิจกรรมที่ส่งเสริมศิลปะ
1	ทดสอบก่อนเรียน และลักษณะรูปร่างของนก	นกกระเรียนผู้รู้ซึ่ง	การวาดภาพ
2	ที่อยู่อาศัยของนก	นกน้อยผู้กล้าหาญ	การตัดปะ
3	อาหารของนก	นกกระยางและปู	การพับกระดาษ
4	การดูแลนก	สุนัขจิ้งจอกกับนกกระสา	การวาดภาพ
5	ประโยชน์และโทษของนก	นกแขกเต้ากตัญญู	การตัดปะ
6	ลักษณะของดวงอาทิตย์	ลมกับพระอาทิตย์	การพับกระดาษ
7	ลักษณะของดวงจันทร์	พระจันทร์ในบ่อน้ำ	การวาดภาพ
8	ความแตกต่างระหว่างกลางวันและกลางคืน	ดวงจันทร์กับดวงอาทิตย์	การตัดปะ
9	การปฏิบัติตนในเวลากลางวันและกลางคืน	กลางวันและกลางคืน	การพับกระดาษ
10	สัตว์ที่ออกหากินในเวลากลางวันและกลางคืน	เธอและฉันกลางวันกับกลางคืน	การวาดภาพ
11	สิ่งมีชีวิต	เราผองเพื่อนกัน	การตัดปะ
12	สิ่งไม่มีชีวิต	ดินสอวิเศษ	การพับกระดาษ
13	ลักษณะของสิ่งมีชีวิต	สิ่งมีชีวิต	การวาดภาพ
14	ลักษณะของไม่มีชีวิต	สิ่งไม่มีชีวิต	การตัดปะ
15	ประโยชน์และโทษของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตและสอบหลังเรียน	สิ่งแวดล้อม	การพับกระดาษ

1.7 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 เรื่อง ธรรมชาติรอบตัว จำนวน 15 แผน จัดการเรียนรู้แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาเรียน 15 ชั่วโมง

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการควบคุม
วิทยานิพนธ์ มาแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้

1.10 สร้างแบบการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5
ระดับ โดยใช้เกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

โดยใช้การแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย ดังนี้

- 4.51 - 5.00 หมายถึง มีค่าเท่ากับ เหมาะสมมากที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายถึง มีค่าเท่ากับ เหมาะสมมาก
- 2.51 - 3.50 หมายถึง มีค่าเท่ากับ เหมาะสมปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง มีค่าเท่ากับ เหมาะสมน้อย
- 1.00 - 1.50 หมายถึง มีค่าเท่ากับ เหมาะสมน้อยที่สุด

1.11 นำแผนพร้อมแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินคุณภาพความ
สอดคล้องและความครอบคลุมของแต่ละองค์ประกอบ โดยผู้เชี่ยวชาญ (ตามภาคผนวก ก) ซึ่งมี
คุณสมบัติ ดังนี้

1.11.1 สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าปริญญาโททางหลักสูตรและการสอน หรือ
การศึกษาปฐมวัย หรือ

1.11.2 สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าปริญญาโททางการวิจัยและประเมินผล
การศึกษา หรือ

1.11.3 ปฏิบัติการสอนในระดับอนุบาล โดยมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการ
พิเศษ

1.12 นำผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ซึ่งต้องได้
ตั้งแต่ 3.51 ถึง 5.00 จึงจะถือว่ามีความคุณภาพ โดยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.94-
5.00 โดยผ่านเกณฑ์ประเมินทุกแผนการจัดการเรียนรู้

1.13 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงความถูกต้องของเนื้อหาตาม
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องอีก
ครั้ง แล้วนำไปพิมพ์เป็นฉบับร่างเพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/2

โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 29 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยจัดกิจกรรมตามแผนจนครบทุกแผนและบันทึกผลการจัดกิจกรรม

1.14 นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงข้อบกพร่องที่เกิดจากการทดลองใช้

1.15 จัดพิมพ์แผนเป็นฉบับจริงเพื่อเตรียมใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองต่อไป

2. แบบวัดความสามารถด้านการฟัง มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง รวมทั้งการวิเคราะห์หลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

2.3 สร้างตารางวิเคราะห์ห้อกแบบจำนวนข้อสอบ โดยออกแบบทดสอบ จำนวน 8 ข้อ ต้องการใช้จริง 5 ข้อ

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง เป็นแบบปรนัย ชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 8 ข้อ ต้องการใช้จริง 5 ข้อ เพื่อนำไปจัดทำเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง ก่อน-หลังเรียน

2.5 เสนอแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพ และพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมแล้วนำ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้ว พร้อมแบบประเมินความสอดคล้องเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ประเมินความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์ เพื่อหาความตรงของเนื้อหาเชิงโครงสร้าง (IOC) โดยใช้เกณฑ์ประเมินความสอดคล้อง (สมนึก ภัททิยธนี, 2558) ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

2.7 นำคะแนนการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ไว้ โดยแบบทดสอบมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ โดยผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

2.8 นำข้อสอบที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาจัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบ เพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 29 คน

2.9 นำกระดาษคำตอบที่นักเรียนทำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ให้คะแนน แล้วนำไปหาคุณภาพของข้อสอบ โดยหาค่าความยากง่าย (p) ซึ่งจะต้องมีค่าระหว่าง 0.20 - 0.80 ถือว่าใช้ได้ ส่วนค่าอำนาจจำแนก (r) จะต้องมีค่าระหว่าง 0.20 - 0.80 จึงจะถือว่าใช้ได้ และค่าความเชื่อมั่น (α) จะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50-1.00 โดยพบว่า แบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) มีค่าตั้งแต่ 0.36-0.62 ส่วนค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ 0.42-0.51 และค่าความเชื่อมั่น (α) มีค่าตั้งแต่ 0.86-0.87 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

2.10 จัดพิมพ์ข้อสอบฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการทดลองต่อไป

3. แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อ แบบ ก. ที่พัฒนามาจากแนวคิดของทอแรนซ์ สามารถใช้วัดความคิดสร้างสรรค์ระดับอนุบาล โดยประกอบด้วย กิจกรรม 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมชุดที่ 1 การสร้างภาพ (Picture Construction) การวาดจากสิ่งที่กำหนดให้ซึ่งเป็นกระดาษสี รูปไข่ 1 รูปโดยเน้นว่าพยายามคิดและวาดภาพที่ไม่มีใครเคยวาดมาก่อน วาดในสิ่งที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากคนอื่น และนำเสนอใจพร้อมกับตั้งชื่อภาพที่วาดด้วย พยายามคิดชื่อภาพที่แปลกใหม่และน่าสนใจที่สุด กำหนดเวลาให้ 10 นาที

กิจกรรมชุดที่ 2 การเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture Completion) การวาดภาพต่อเติมให้สมบูรณ์จากสิ่งเร้าที่กำหนดให้เป็นลายเส้นรูปลักษณะต่าง ๆ 5 รูปโดยพยายามคิดและต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ แปลกแตกต่างไปจากคนอื่น นำเสนอใจและตื่นเต้นที่สุด พร้อมกับตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมเสร็จแล้วให้แปลกใหม่และน่าสนใจที่สุด กำหนดเวลา 10 นาที

กิจกรรมชุดที่ 3 เส้นตรง (Parallel Line) การวาดภาพจากเส้นคู่ขนานที่กำหนดให้ จำนวน 5 คู่ ซึ่งเส้นตรงคู่ขนานจะต้องเป็นส่วนสำคัญของภาพการต่อเติมเส้นนั้นสามารถต่อเติมในระหว่างเส้นคู่ขนานบนเส้นตรงคู่ขนาน หรือนอกเส้นตรงคู่ขนานก็ได้ โดยพยายามคิดและต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ แปลกแตกต่างไปจากคนอื่น นำเสนอใจและตื่นเต้นที่สุด พร้อมกับตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมเสร็จแล้วใหม่และน่าสนใจที่สุดกำหนดเวลาให้ 10 นาที

การตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ โดยอาศัยรูปภาพทั้งชนิด ก และ ข สามารถวัดได้ตั้งแต่เด็กอนุบาลจนถึงขั้นสูงสุดของการศึกษา การให้คะแนนมี 3 ข้อ ดังนี้

1. ความคิดคล่องตัว (Fluency) พิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการวาดภาพได้มาก ชัดเจน สื่อความหมายได้ในแต่ละกิจกรรม โดยนับจำนวนส่วนที่สัมพันธ์กัน ถ้าไม่มีการตั้งชื่อเรื่อง

ของภาพ ไม่ให้คะแนน การให้คะแนนคิดตามจำนวนปริมาณของภาพที่เกิดขึ้น นับจำนวนภาพที่วาด
1 คะแนนสำหรับการใช้เส้นขนาน นอกนั้น 0 คะแนน

2. ความคิดริเริ่ม (Originality) พิจารณาให้คะแนนสำหรับรูปภาพที่ดูธรรมดา
มากที่สุด 0 คะแนน ส่วนรูปภาพที่แสดงความคิดสร้างสรรค์ 1 คะแนน

3. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) คะแนนที่ให้เป็นปริมาณรายละเอียด
ของการสร้างเป็นเรื่องราว มี 2 หลักการในการให้คะแนนความละเอียดลออ คือ หลักการที่ 1 เป็น
เรื่องปริมาณรายละเอียดของภาพพื้นฐาน ต้องมีความหมาย หลักการที่ 2 เป็นการจินตนาการใน
ส่วนประกอบของรายละเอียด

มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิด
ของ Torrance (Torrance, 1962) โดยศึกษาการสร้างแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการ
วิเคราะห์หลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อสอบกับ
จุดประสงค์

3.3 สร้างตารางวิเคราะห์ออกแบบจำนวนข้อสอบ โดยออกแบบทดสอบ จำนวน
3 กิจกรรม ในงานวิจัยครั้งนี้ได้ออกข้อสอบ จำนวน 30 ข้อ ต้องการใช้จริง 16 ข้อ

3.4 สร้างแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 30 ข้อ
ต้องการใช้จริง 16 ข้อ เพื่อนำไปจัดทำเป็นแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ก่อน-หลังเรียน

3.5 เสนอแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
เพื่อตรวจสอบคุณภาพ และพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมแล้วนำมา ปรับปรุงแก้ไขตาม
ข้อเสนอแนะ

3.6 นำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้วพร้อม
แบบประเมินความสอดคล้องเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ประเมินความสอดคล้องของข้อสอบกับ
วัตถุประสงค์ เพื่อหาความตรงของเนื้อหาเชิงโครงสร้าง (IOC) โดยใช้เกณฑ์ประเมินความสอดคล้อง
(สมนึก ภัททิยธนี, 2558) ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

3.7 นำคะแนนการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน มา
วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ไว้ โดยพบว่า แบบทดสอบมี
ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

3.8 นำข้อสอบที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาจัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบเพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 29 คน

3.9 นำกระดาษคำตอบที่นักเรียนทำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ให้คะแนน แล้วนำไปหาคุณภาพของข้อสอบ โดยหาค่าความยากง่าย (p) ซึ่งจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.80 ถือว่าใช้ได้ และค่าอำนาจจำแนก (r) จะต้องีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.80 จึงจะถือว่าใช้ได้ โดยพบว่าแบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) มีค่าตั้งแต่ 0.40-0.71 และค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ 0.40-0.71

3.10 จัดพิมพ์ข้อสอบฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการทดลองต่อไป

4. แบบสอบถามความพึงพอใจ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

4.1 ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้วิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) เป็นแบบวัดที่ใช้มาตราส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) ใช้มาตราวัดแบบมีทิศทาง เป็นการวัดความพึงพอใจด้วยรูปภาพ ที่มีจำนวนระดับเป็นเลขคี่ ชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 5 ข้อ โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

2 ให้คะแนน พอใจมาก ☺

1 ให้คะแนน พอใจน้อย ☹

0 ให้คะแนน ไม่พอใจ ☹

เกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจ กำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง พอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง พอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ไม่พอใจ

4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมทางด้านภาษา

4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้วพร้อมแบบประเมินความสอดคล้องเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้เกณฑ์ประเมินความสอดคล้อง (สมนึก ภัททิยธนี, 2558) ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

4.5 นำคะแนนการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ไว้ จำนวน 5 ข้อ

4.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาจัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบ เพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 29 คน

4.7 นำกระดาษคำตอบที่นักเรียนทำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ให้คะแนน แล้วนำไปหาคุณภาพของข้อสอบ

4.8 จัดพิมพ์ข้อสอบฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการทดลองต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) แบบ Pretest - Posttest Design (สมนึก ภัททิยธนี, 2558) มีแบบแผนการวิจัย ดังตาราง 3

ตาราง 3 แผนการทดลองแบบ Pretest – Posttest Design

ทดสอบก่อนเรียน	ทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
T_1	X	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

T_1 แทน การสอบที่จัดกระทำก่อนการทดลอง

T_2 แทน การสอบที่จัดกระทำหลังการทดลอง

X แทน การจัดกระทำทดลองสอนโดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์

ศิลปะ

2. ดำเนินการทดลองการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 15 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมจำนวน 15 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

2.1 ชี้แจงทำความเข้าใจสร้างข้อตกลงในการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ

2.2 ทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 5 ข้อ ใช้เวลา 20 นาที

2.3 ทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ด้วยแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 16 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที

2.4 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทำการทดลองจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เมื่อสอนจบแต่ละแผนจะมีการทดสอบย่อย การทำผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ มีการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยครูเพื่อเก็บคะแนนระหว่างเรียน

2.5 ทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 5 ข้อ ชุดเดิม (โดยสลับข้อและตัวเลือก ใช้เวลา 20 นาที)

2.6 ทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน ด้วยแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 16 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที

2.7 ทดสอบวัดความพึงพอใจ ด้วยแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 5 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที

2.8 นำข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจ วิเคราะห์ทางสถิติ เปรียบเทียบความสามารถด้านการฟัง ความคิดสร้างสรรค์ และความพึงพอใจ

การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบแบบสอบถาม และคำตอบของแบบทดสอบว่าได้มีการตอบอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน
2. นำแบบสอบถาม แบบทดสอบมาลงรหัสในการวิเคราะห์ข้อมูล และบันทึกลงในโปรแกรมประมวลผลทางคอมพิวเตอร์
3. เปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Sample) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)
4. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Sample) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)
5. วิเคราะห์ความพึงพอใจหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ของแบบทดสอบโดยใช้วิธีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความเหมาะสมและความสอดคล้องของข้อคำถามและ
วัตถุประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความสามารถด้านการฟัง โดยใช้สูตร
ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$r = \frac{P_H + P_L}{n}$$

เมื่อ r แทน ดัชนีอำนาจจำแนก

P_H แทน จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มสูง

P_L แทน จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

n แทน จำนวนผู้ตอบทั้งหมดของกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

1.3 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง โดยใช้สูตร
KR-20 ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ

n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบทั้งฉบับ

p แทน อัตราส่วนของผู้ตอบถูกในข้อนั้น

q แทน อัตราส่วนของผู้ตอบผิดในข้อนั้น

S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

2.1 ร้อยละ (Percentage) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ X แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนของแต่ละคน

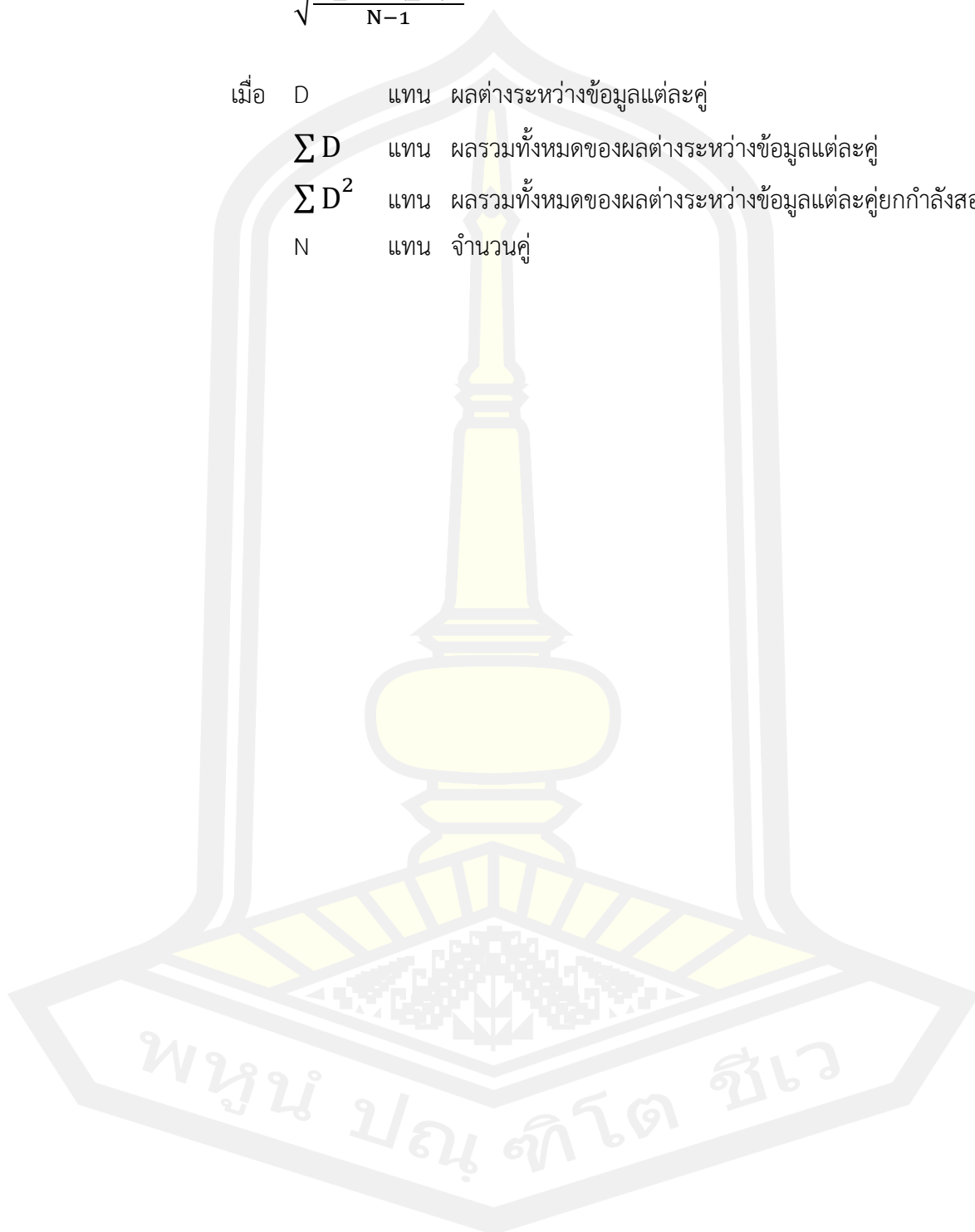
$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2.4 สถิติทดสอบสมมติฐานการวิจัยในการเปรียบเทียบความสามารถทางการฟัง
ความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สูตร t-test (Dependent Sample) ดังนี้ (บุญชม
ศรีสะอาด, 2556)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ D แทน ผลต่างระหว่างข้อมูลแต่ละคู่
 $\sum D$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างระหว่างข้อมูลแต่ละคู่
 $\sum D^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างระหว่างข้อมูลแต่ละคู่ยกกำลังสอง
N แทน จำนวนคู่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะที่มีต่อความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
E_1	แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E_2	แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
E.I.	แทน ดัชนีประสิทธิผล

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ
- ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้
นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อน
เรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ และทดสอบหลังเรียนด้วย
แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดย
ใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะที่มีต่อความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์
โดยนำคะแนนที่ได้มาเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟัง ดังนี้

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อน
เรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์
ศิลปะ

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig.
ก่อนเรียน	29	1.72	0.65	-20.993**	0.000
หลังเรียน	29	4.76	0.44		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทาน
เป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ มีความก้าวหน้าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยได้คะแนนเฉลี่ย
ก่อนเรียน ($\bar{X} = 1.72$, S.D. = 0.65) คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.44) และค่า t-test
เท่ากับ -20.993 มีค่า Sig. (2 tailed) มีค่า 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แสดงว่า
นักเรียนอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการ
สร้างสรรค์ศิลปะมีความสามารถด้านการฟังหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ และทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะที่มีต่อความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ โดยนำคะแนนที่ได้มาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig.
ก่อนเรียน	29	6.00	1.96	-22.787**	0.000
หลังเรียน	29	14.10	1.11		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ มีความก้าวหน้าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยได้คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 6.00$, S.D. = 1.96) คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X} = 14.10$, S.D. = 1.11) และค่า t-test เท่ากับ -22.787 มีค่า Sig. (2 tailed) มีค่า 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แสดงว่า นักเรียนอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ ดังตาราง ต่อไปนี้

ตาราง 6 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ

ลำดับที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.	เนื้อหาของนิทานมีความสนุก	3.00	0.00	มาก
2.	ใช้ภาพเคลื่อนไหวเหมาะสมสวยงาม	3.00	0.00	มาก
3.	ภาพคมชัด มองเห็นชัดเจน	2.86	0.35	มาก
4.	น้ำเสียงในการเล่านิทานมีความน่าสนใจ	2.93	0.26	มาก
5.	สถานที่ ฉากประกอบการเล่านิทานมีความสนใจ	2.90	0.31	มาก
รวม		2.94	0.18	มาก

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เนื้อหาของนิทานมีความสนุก และใช้ภาพเคลื่อนไหวเหมาะสมสวยงาม มีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 0.00) รองลงมา คือ น้ำเสียงในการเล่านิทานมีความน่าสนใจ ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = 0.26) และสถานที่ฉากประกอบการเล่านิทานมีความสนใจ ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = 0.31)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะที่มีต่อความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการสรุปผลการดำเนินการวิจัย ตามลำดับเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ

สรุปผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เนื้อหาของนิทานมีความสนุกและใช้ภาพเคลื่อนไหวเหมาะสมสวยงาม มีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 0.00) รองลงมา คือน้ำเสียงในการเล่านิทานมีความน่าสนใจ ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = 0.26) และสถานที่ ฉากประกอบการเล่านิทานมีความสนใจ ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = 0.31)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่ได้มาอภิปรายผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษา ได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า ความสามารถในการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ การส่งเสริมทักษะด้านการฟังครูต้องพยายามจัดกิจกรรมที่ที่น่าสนใจและน่าสนใจโดยวางแผนการจัดกิจกรรมแต่ละช่วงเวลาตามความสนใจของเด็ก และจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการฟัง (ภรณ์ คุรุรัตน์, 2533) ซึ่งการเล่นนิทานเป็นกิจกรรมที่เด็ก ๆ หรือผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกร่วมในขณะฟัง ทำให้เขาเกิดความเพลิดเพลินผ่อนคลาย และสดชื่นแจ่มใส (เกริก ยุ้นพันธ์, 2547) เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการผ่อนคลายความเครียดและช่วยให้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อหน่าย (วิเชียร เกษประทุม, 2550) มีความสุขสนุกสนานร่าเริงยังเป็นโลกแห่งจินตนาการที่สมบูรณ์แบบที่คอยช่วยถักทอสายใยความรักความฝัน สานสัมพันธ์อันอบอุ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) จึงทำให้การใช้นิทานเป็นสื่อในการส่งเสริมทักษะด้านการฟังให้กับนักเรียนจึงส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ จินตนา กรูพิมาย (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเล่นนิทาน พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการฟัง หลังการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการวิจัยของ กมลวรรณ สุคะโต (2561) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสติปัญญาด้านการฟังและการพูดภาษาไทย ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้วยการจัดประสบการณ์การเล่นนิทาน พบว่า ความสามารถในการฟังและการพูดภาษาไทยของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 หลังการจัดประสบการณ์ระยะที่ 2 และ 3 สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการวิจัยของ เกตนันท์ ฮาดคันทุง (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดประสบการณ์โดยการเล่นนิทานด้วยเทคนิคที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยที่ไม่ได้ใช้

ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ พบว่า ผลการทดลองใช้การจัดประสบการณ์ พบว่า ทักษะทางด้านการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยการเล่านิทานด้วยเทคนิคที่หลากหลาย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการวิจัยของ พิกุล พูลสวัสดิ์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอิสปร่วมกับกิจกรรมเกมการศึกษา พบว่าความสามารถทางด้านการฟังของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอิสปร่วมกับกิจกรรมเกมการศึกษา สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากผลการศึกษาที่พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ นิทานช่วยให้เด็กเสริมสร้างจินตนาการ (วิเชียร เกษประทุม, 2550) ช่วยให้เด็ก ๆ มีความสุขสนุกสนานแล้วยังเป็นโลกแห่งจินตนาการที่สมบูรณ์แบบที่คอยช่วยถักทอสายใยความรักความฝัน สานสัมพันธ์อันอบอุ่น ความละมุนละไมในกลุ่มสมาชิกของครอบครัว อีกทั้งนิทานยังให้แง่คิดคติสอนใจ และปรัชญาชีวิตอันล้ำลึกแก่เด็ก มีพัฒนาการด้านความรู้และสติปัญญา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก รู้จักคำ เรียกชื่อสิ่งของต่าง ๆ จากรูปภาพในนิทาน เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก พัฒนาความคิด จินตนาการ มีความตลกขบขันให้ความสนุกสนาน ช่วยแก้ปัญหาให้กับตัวเองเมื่อเปรียบเทียบกับตนเองกับตัวละคร (บวร งามศิริอุดม, 2554) สามารถในการแต่งเติม และให้คำอธิบายใหม่ที่เป็นการติดตามหลักเหตุผลเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว (Guilford, 1959) สอดคล้องกับการวิจัยของ ลาวัลย์ ตนะสอน (2559) ได้ศึกษาการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบกิจกรรมศิลปะ สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับการวิจัยของ สาวิกพร แสนศึก (2560) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานที่มีต่อการพัฒนาการความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัย พบว่า การจัดกิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทาน ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมี พัฒนาการความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออสูงขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ สยมพู สัตย์เชื้อ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาการคิดเชิงเหตุผลโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดสำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ พบว่า 1. เด็กปฐมวัยมีการคิดเชิงเหตุผลหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. เด็กปฐมวัยมีการคิดเชิงเหตุผลหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดมีการคิดเชิง

เหตุผลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับการวิจัยของ สุพัต สุกุลดี (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับอนุบาล 1 โดยผ่านการเล่านิทาน พบว่า 1. การพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับอนุบาล 1 โดยผ่านการเล่านิทาน นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จากกิจกรรมการเล่านิทานด้วยปากเปล่า 22 คน คิดเป็นร้อยละ 78.57 การเล่านิทานโดยใช้หนังสือประกอบ จำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 85.71 การเล่านิทานโดยใช้ภาพประกอบ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 82.14 และการเล่านิทานโดยใช้สื่อประกอบ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 89.29 และนักเรียนมีความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ คือ คิตรีเริ่ม จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 67.86 ความคิดคล่องแคล่ว จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 78.57 ความคิดยืดหยุ่น จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 64.29 และความคิดละเอียดลออ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 92.86 มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดยืดหยุ่น ตามลำดับ

3. จากผลการศึกษาที่พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เนื้อหาของนิทานมีความสนุกและใช้ภาพเคลื่อนไหวเหมาะสมสวยงาม มีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา คือ น้ำเสียงในการเล่านิทานมีความน่าสนใจ และสถานที่ฉากประกอบการเล่านิทานมีความสนใจ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นสื่อที่มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการผ่อนคลายความเครียดและช่วยให้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อหน่าย นิทานที่สนุก ๆ ก็จะช่วยทำให้เด็กอยากอยู่ใกล้ชิดผู้ใหญ่ ความเกรงกลัวหรือเบื่อหน่ายผู้ใหญ่ลง (วิเชียร เกษประทุม, 2550) จึงส่งผลทำให้เด็กรู้สึกชอบและเต็มใจร่วมกิจกรรม ทำให้กิจกรรมประสบผลสำเร็จตามที่หวังไว้ (กาญจนา กาบทอง, 2552) สอดคล้องกับการวิจัยของ ลาวลย์ ตนะสอน (2559) ได้ศึกษาการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบกิจกรรมศิลปะ โดยภาพรวม พบว่า เด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานโดยใช้กิจกรรมศิลปะมีความพึงพอใจในระดับชอบมาก คิดเป็นร้อยละ 98.00 สอดคล้องกับการวิจัยของ เกตนันภา ฮาดคันทุง (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดประสบการณ์โดยการเล่านิทานด้วยเทคนิคที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ พบว่า การศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์จากการสัมภาษณ์ พบว่า เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการเรียน มีความสุข สนุกสนานที่ได้ฟังนิทาน ชอบใช้สื่อที่หลากหลาย ชอบเล่านิทานหรือเรื่องราวต่าง ๆ ให้เพื่อนและครูฟัง และสอดคล้องกับการวิจัยของ พิกุล พูลสวัสดิ์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถ

ด้านการฟังและการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปร่วมกับกิจกรรมเกมการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปร่วมกับกิจกรรมเกมการศึกษาอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการศึกษาที่พบว่า ความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ มีความก้าวหน้าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นครูควรนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ ไปพัฒนาทักษะการฟังให้กับนักเรียนในเนื้อหาอื่น ๆ หรือระดับชั้น อื่น ๆ หรือนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับนวัตกรรมส่งเสริมการฟังอื่น ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการฟังให้นักเรียน

1.2 จากผลการศึกษาที่พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ มีความก้าวหน้าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้ดี ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับช่วงวัยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้น ผู้ที่สนใจจะนำวิธีการสอนดังกล่าวไปใช้ควรศึกษาช่วงวัย ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ศึกษาสภาพปัญหาของนักเรียนก่อนนำไปใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนให้มากที่สุด

1.3 จากผลการศึกษาที่พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนให้ความสนใจ ด้วยเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรพิจารณาช่วงวัยที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละวิธี

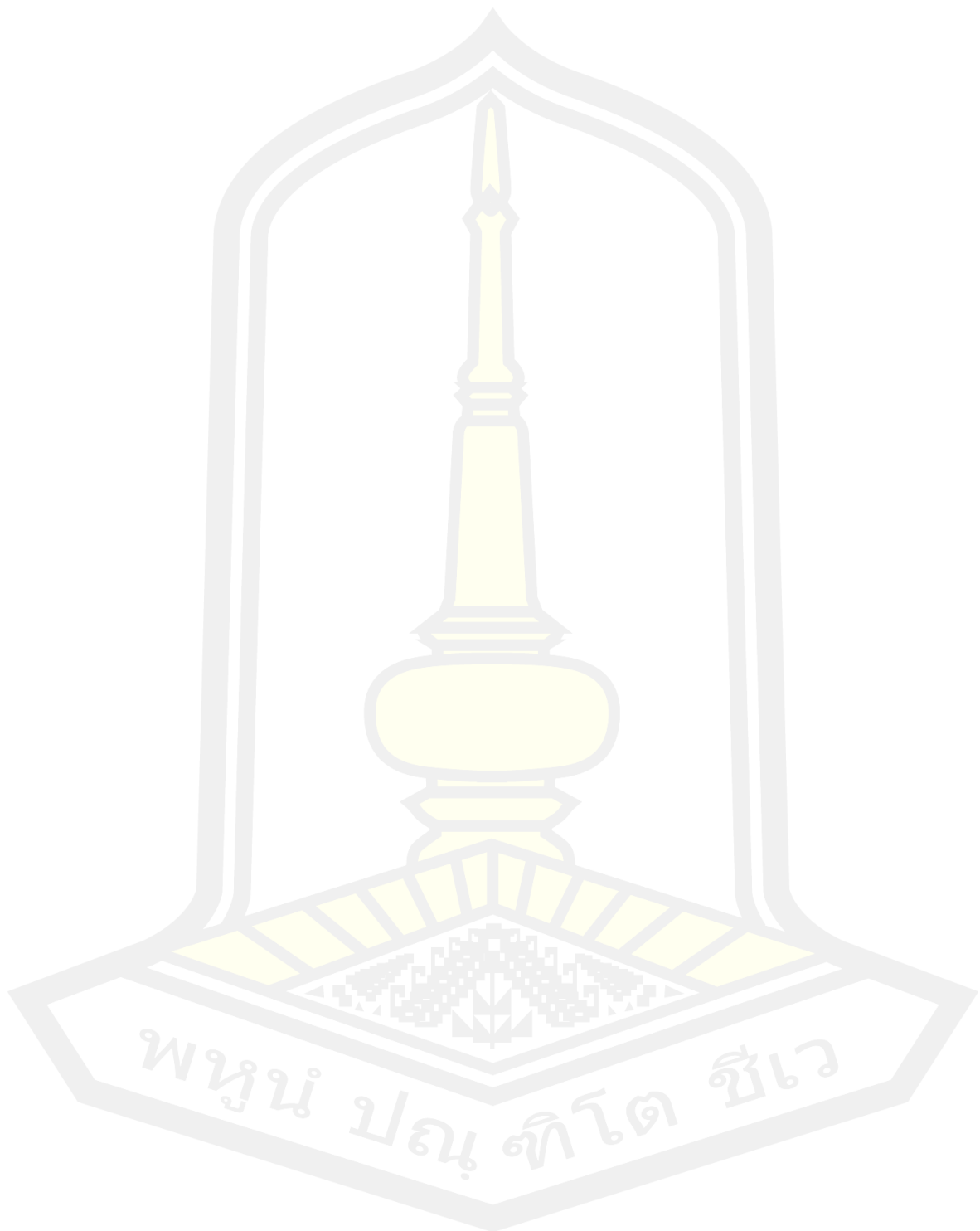
2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะในเนื้อหาอื่น ๆ และระดับชั้นอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกัน

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะกับการใช้กิจกรรมแบบอื่น ๆ เช่น วิธีสอนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC, วิธีสอนแบบ Jigsaw, SQ6R เป็นต้น

2.3 ควรพัฒนาความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอื่น

บรรณานุกรม

พูน ปณ จิต ชีเว

บรรณานุกรม

- กมล โพธิเย็น. (2562). ความคิดสร้างสรรค์ : พรสวรรค์ที่ครูควรสรรค์สร้างให้ผู้เรียน. วารสาร
ศึกษาศาสตร์ศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากร, 17(1), 9–27.
- กมลวรรณ สุคะโต. (2561). การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาสติปัญญาด้านการฟังและการพูดภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้วยการจัดประสบการณ์การเล่นิทาน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราช
ภัฏชัยภูมิ.
- กรรณิกา โสมชัย. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียน
คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องโจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วน โดยใช้
วิธีสอนแบบแก้ปัญหา กับวิธีสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- กรวิภา สรรพกิจจานง. (2548). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบฮาร์ทที่มีต่อความสามารถ
ทางภาษาของเด็กปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย, 9(4), 63.
- กาญจนา กาบทอง. (2552). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ ปัญหาการ
บวก ลบ คูณ หารเศษส่วน โดยใช้ชุดกิจกรรมประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย
รูปแบบซิปปา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์
เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- กาญจนา ภาคสุวรรณ. (2541). ศิลปะกับชีวิต. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- กาญจนา อรุณสุขรุจี. (2546). ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์
การเกษตรไชยปราการจำกัดอำเภอไชยปราการจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรส.
_____. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เบรน-เบส บุ๊คส์.
- เกตนันนา ฮาดคันทุง. (2561). การพัฒนาการจัดประสบการณ์โดยการเล่านิทานด้วยเทคนิคที่
หลากหลาย เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยที่ไม่ได้ใช้
ภาษาไทยเป็นภาษาแม่. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เกริก ยุ้นพันธ์. (2547). การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). การคิดเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.

เกษลดา มานะจุติ และอภิญญา มนูญศิลป์. (2544). *นิทานและหุ่นสำหรับเด็กปฐมวัย*. เชียงใหม่: สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

คณศ ศิลลัตย์. (2557). *วาดเส้นสร้างสรรค์*. ขอนแก่น: สาขาวิชาทัศนศิลป์ (สาขาจิตรกรรม) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จงดี กากแก้ว. (2551). *การพัฒนาบทเรียนการสอนผ่านเว็บวิชาวัฒนธรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา*. ชุมพร: สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชุมพร.

จรรยา รอดคีน. (2560). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาพประกอบสามมิติที่มีต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลครบุรี จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จินตนา กรุพิมาย. (2559). *การพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

จิรพันธ์ สมประสงค์. (2546). *ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: แม็ค.

ฉวีวรรณ กีนาวงค์. (2533). *การศึกษาเด็ก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ชวลิต ชูกำแพง. (2553). *การวิจัยหลักสูตรและการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2546). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.

ชิตาพร เอี่ยมสะอาด. (2548). *เด็กปฐมวัยกับทักษะทางภาษา*. สุราษฎร์ธานี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ดวงเดือน ศาสตรภัทร. (2549). *พัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีเพียเจต์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ทศพล ศิลลา. (2553). *ผลของการสอนแบบคิดนอกกรอบบนเว็บที่มีต่อการสร้างสรรค์งานกราฟิกสามมิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีแบบการเรียนรู้ต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิตยา ประพฤติกิจ. (2546). *พฤติกรรมเด็กปฐมวัย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บวร งามศิริอุดม. (2554). *ความหมายและความสำคัญของนิทาน*. [ออนไลน์]. ได้จาก:

<https://sites.google.com/site/phisan13bird/bthkhwa/khwa-hmay-laea-khwa-sakhay-khxng-nithan>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 2 กรกฎาคม 2564].

บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประคอง นิมนานเหมินทร์. (2551). *นิทานพื้นบ้านศึกษา*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิค พรินต์.
- ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ. (2537). *เล่านิทานอย่างไรให้สนุก*. กรุงเทพฯ: แพรวเพื่อนเด็ก.
- พรทิพย์ วินโกมินทร์. (2542). *ทานและหุ่นสำหรับเด็กปฐมวัย*. เพชรบุรี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัย.
- พิกุล พูลสวัสดิ์. (2562). *การพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอิลพร้อมกับกิจกรรมเกมการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พิมพ์พันธุ์ ชุมภูชัย. (2562). *ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดและพับที่มีต่อความเข้าใจในเรื่องรูปเรขาคณิตของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดสันกลางเหนือ จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภรณ์ คุรุตันนะ. (2533). *เด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: สถานสงเคราะห์เด็กหญิงปากเกร็ด.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. (2560). *มือสำหรับพ่อแม่ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการดูแลและพัฒนาเด็ก ตอน เด็กวัยอนุบาล 3-6 ปี*. กรุงเทพฯ: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.
- ราศรี ทองสวัสดิ์. (2543). *หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- รุ่งทิวา แคว้งอิมทร์. (2551). *ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- รุจิร ภูสาระ. (2546). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บ๊อค พอยท์.
- โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร. (2563). *รายงานประจำปีการศึกษา 2563*. มหาสารคาม: โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร.

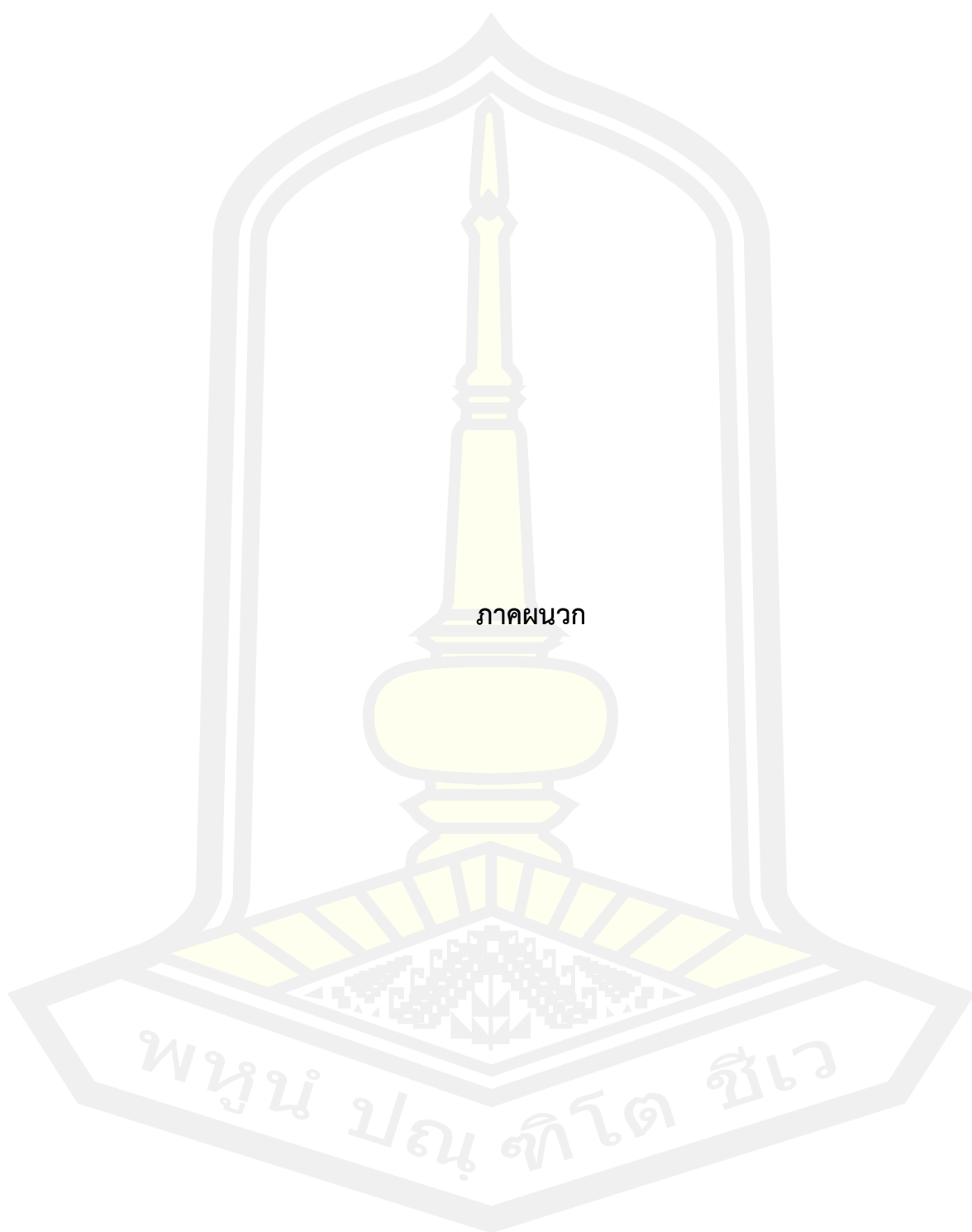
- ลาวัลย์ ตณะสอน. (2559). *การจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2553). *เทคนิคการสอนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- วรารณณ์ รักวิจัย. (2538). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์เลิฟเพรส.
- วันเนาว์ ยูเด็น. (2542). *นิทานคือชีวิต*. กรุงเทพฯ: องค์การค้าคุรุสภา.
- วิเชียร เกษประทุม. (2550). *นิทานพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2551). *นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิไล มาศจรัส. (2545). *เทคนิคการเขียนการเล่านิทานสำหรับเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- ศศิธร เวียงอินทร์. (2547). *การพัฒนาแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิลักษณ์ ขยันกิจ. (2561). *เปิดสถานการณ์เด็กปฐมวัย พบปรากฏการณ์เร่งเรียนตั้งแต่วัยอนุบาล*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.mantanusorn.ac.th/th/news/745>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2064].
- ศันสนีย์ สุขสมใจภักดิ์. (2560). *ผลการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนจรรูวัฒนานุกูล*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ศิริพร หลิวประเสริฐ. (2561). *การศึกษาความสามารถในการฟัง – การพูดภาษาไทยและความสนใจต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านจอมบึง (วาปีพร้อมประชาศึกษา) โดยวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเล่านิทานประกอบภาพ*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*, 9(3), 315–28.

- ศุภวรรณ ทับทิมจรรย์. (2548). *การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนนาครประสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2545). *ยุทธศาสตร์การปรับวิธีเรียนการเปลี่ยนวิธีสอนเพื่อเตรียมสู่ความก้าวหน้าในอนาคต. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า.*
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว. (2562). *แผนงานวิจัยการปฏิรูปสุขภาวะและการพัฒนาเด็กไทยในศตวรรษที่ 21. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- สมนึก ภัททิยณี. (2558). *การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 10. กทม: ประสานการพิมพ์.*
- สมพงศ์ เกษมสิน. (2550). *การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.*
- สุขุมพุ สัตย์เชื้อ. (2560). *การพัฒนาการคิดเชิงเหตุผลโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดสำหรับเด็กปฐมวัยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- สันหพัฒน์ อรุณธารี. (2542). *นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย. ภูเก็ต: สถาบันราชภัฏภูเก็ต.*
- สาวิกพร แสนศึก. (2560). *ศึกษาผลการใช้กิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานที่มีต่อการพัฒนาการความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ.*
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2559). *พัฒนาการเด็กปฐมวัย รากแก้วแห่งชีวิต. [ออนไลน์].* ได้จาก: <https://www.mantanusorn.ac.th/th/news/745>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2564].
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน. (2559). *การคิดเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สำนักงานข้าราชการพลเรือน.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ: องค์การค่าของครูสภา.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี : แนวแนะสำหรับผู้ดูแลเด็ก ครูและอาจารย์. กรุงเทพฯ: แพลน ฟอว์ คิดส์.*
- _____. (2561). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานมาตรฐานการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.*

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). *มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์. (2555). *พัฒนาทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์.
- สุเทพ พานิชพันธุ์. (2541). *ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สุพัต สุกุลดี. (2561). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับอนุบาล 1 โดยผ่านการเล่นนิทาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุภาวดี ศรีวรรณ. (2542). *พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยและวิธีการส่งเสริม*. นครสวรรค์: เจ.กรุ๊ป แอคเควอร์ไทซิ่ง/อินทนนท์การพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2551). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อีเคบุ๊กส์.
- อัมรัตน์ ตั้งพิทักษ์โพธิ์. (2563). *ผลของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการวาดรูประบายสีเพื่อส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย*. วารสารวิจัยทางการศึกษา, 15(2), 118–32.
- อารยา วานิลทิพย์. (2550). *ผลของการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสารที่มีต่อความเข้าใจคำศัพท์ของเด็กอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารีย์ พันธมณี. (2543). *คิดอย่างสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์ ลิฟเพรส.
- _____. (2546). *ฝึกให้คิดเป็นคิดให้สร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไบโหม.
- อุกฤษฏ์ ทรงชัยสงวน. (2541). *ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชนของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุดม หอมคำ. (2546). *ผลของระดับความคิดสร้างสรรค์และรูปแบบการฝึกการคิดนอกกรอบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบเลี้ยงแนวคิดครอบงำและแบบสร้างแนวคิด ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Abraham, M. R. (1927). The Sequence of Learning Cycle Activities in High School Chemistry. *Journal of Research in Science Teaching*, 23(2), 121–142.
- Alac, M. (2006). How Brain Images Reveal Cognition: An Ethnographic Study of Meaning- Making in Brain Mapping Practice. *How Brain Images Reveal Cognition: An Ethnographic Study of Meaning- Making in Brain Mapping Practice*, 67(6), 127–136.
- Andrew. D. R. (1930). *The Lost Girls: Demeter-Persephone and the Literary Imagination*. Netherlands: Rodopi.
- Brigman, G. A. (1992). The Effects of Student Readiness Training on the Listening Comprehension, Attending, and Social Skill of Kindergarten Students. *Dissertation Abstracts Intentional*, 52(8), 2814-A.
- Cowens, E. and Earle, P. (1999). *Improving Kindergarten Students' Capacity to Learn by Use of Selective Listening Activities*. Ph.D. Thesis in Education, University of Illinois at Urbana-Champaign, U.S.A.
- Cropley, A. J. (1971). Some Canadian Creativity Research. *Journal of Research and Development in Education*, 4(3), 113–115.
- Dalton, B. (1988). *Let's Brighten It Up A Bit: Collaboration and Cognition in Writing*. New Jersey: Ablex.
- Flowerdew, J. and Miller, L. (2005). *Second Language Listening: Theory and Practice*. New York: Cambridge University Press.
- Grippen, V. B. (1933). A Study of Creative Artistic Imagination in Children by the Constant Contact Procedure. *Psychological Monographs*, 45(1), 63–81.
- Guilford, J. P. and Hoepfner, R. (1971). *The Analysis of Intelligence*. New York: McGraw Hill.
- Guilford, J. P. (1959). *Personality*. New York: McGraw-Hill.
- Herzberg, F., Mausner, B. and Snyderman, B. (1959). *The Motivation to Work*. 2nd ed. Washington, DC: John Wiley.
- Hui, A. N. N., He, M. W. J. and Ye, S. S. (2015). Arts Education and Creativity Enhancement in Young Children in Hong Kong. *Educational Psychology*, 35(3), 315–327.

- Kennedy, L. D. (1975). *Teaching Elementary Language Arts*. New York: Harper and Row.
- Khatena, J. (1976). Reactive Imagination Imagery: Where Is It Going?. *The Journal of Creative Behavior*, 10(3),189–192.
- Klenz, S. (1987). *Chapter IV: Critical and Creative Thinking*. Canada: Saskatchewan, Department of Education.
- Markey, F. V. (1935). "Imagination." *Psychological Bulletin*, 32(3), 212–236.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row.
- _____. (1964). *A Theory of Human Motivation*. Chicago: University of Chicago Press.
- _____. 1970. *Motivation and Personality*. 2nd ed. New York: Harpers and Row.
- McClelland, D. C. (1961). *The Achieving Society*. New York: D. Van Nostrand.
- Nation, I. S. P. and Newton, J. (2009). *Teaching ESL/EFL Listening and Speaking*. New York: Routledge.
- Osborn, A. F. (1963). *Creative Imagination*. 3rd ed. New York: Charles Scribner.
- Simpson, E. J. (1972). *The Classification of Educational Objectives in the Psychomotor Domain*. Washington DC: Gryphon House.
- Tayler, C. W. (1964). *Creativity Progress and Potential*. New York: McGraw – Hill.
- Tolstoy, L. (1967). *Writing on Civil Disobedience and Non-Violence*. New York: Bergman Publishers.
- Torrance, E. P. (1962). *Guiding Creative Talent*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Trilling, B. and Fadel, C. (2015). *Twenty First Century Skills*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Tutolo, D. J. (1977). A Cognitive Approach to Teaching Listening. *Language Arts*, 54(1), 262–265.
- Vroom, V. H. (1970). *Work and Motivation*. New York: John Willey & son.
- Wallach, M.A. and Kogan, N. (1965). *Model of Thinking in Young Children*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Widdowson, H. G. (1982). *English Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Yildiz, C. C. and Aral, N. (2020). Effect of Art Education Program Given to Gypsy Children on Children's Creativity. *Educational Research and Reviews*, 15(8), 523–529.

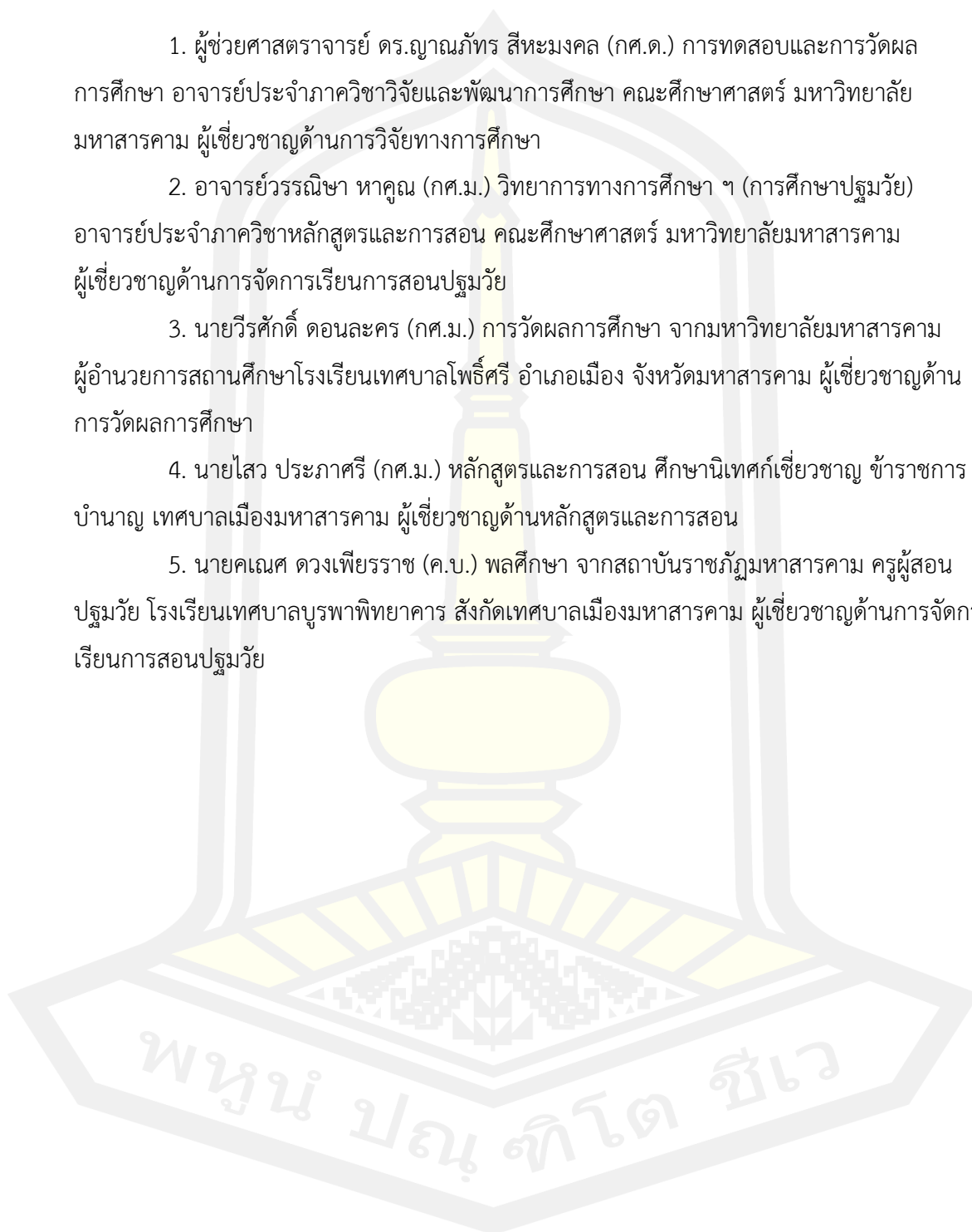

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญและทรงคุณวุฒิ

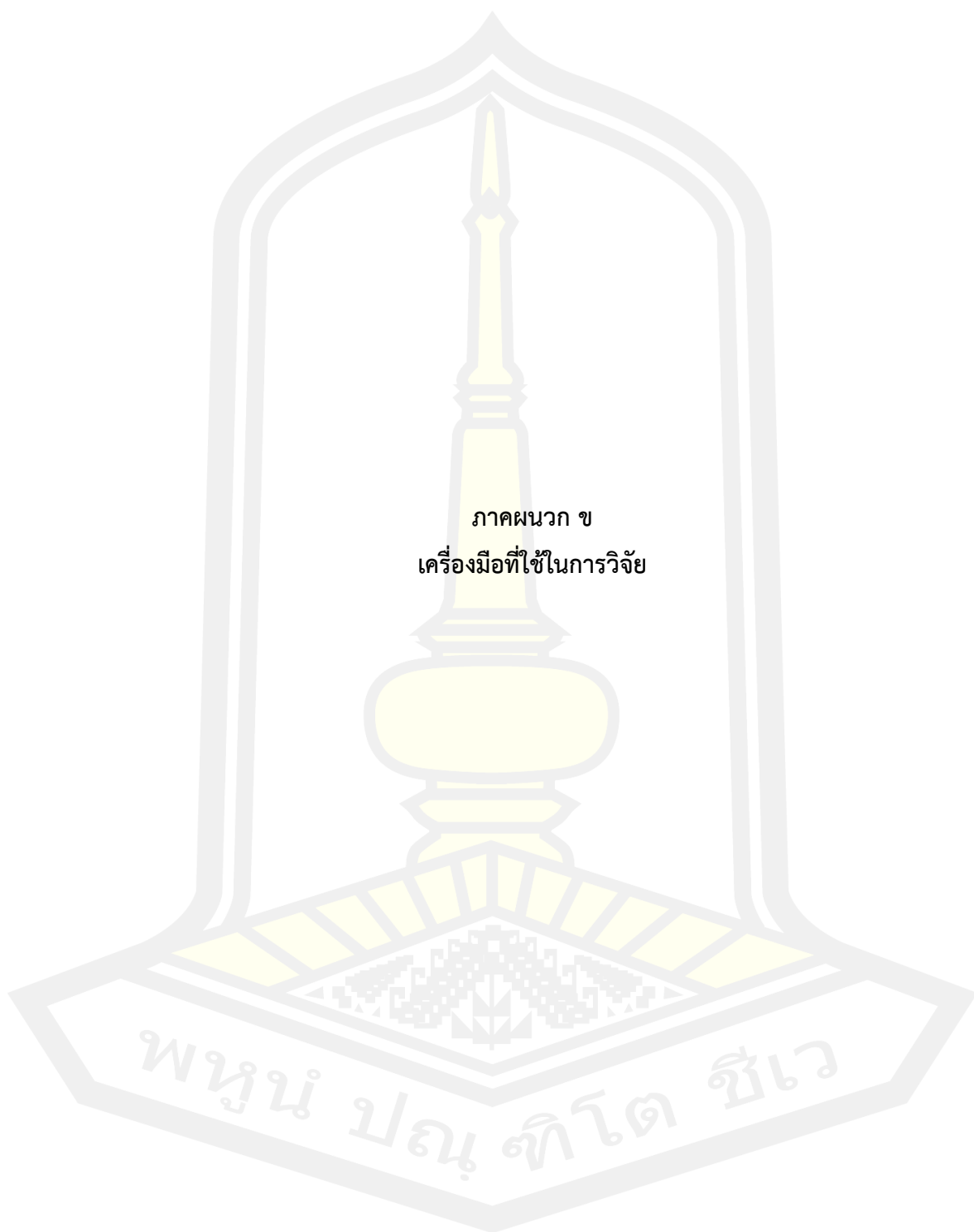

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณภัทร สีหะมงคล (กศ.ด.) การทดสอบและการวัดผล การศึกษา อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา
2. อาจารย์วรรณิษา หาคุณ (กศ.ม.) วิทยาการทางการศึกษา ฯ (การศึกษาปฐมวัย) อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนปฐมวัย
3. นายวีรศักดิ์ ดอนละคร (กศ.ม.) การวัดผลการศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการศึกษา
4. นายไสว ประภาศรี (กศ.ม.) หลักสูตรและการสอน ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ ข้าราชการบำนาญ เทศบาลเมืองมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
5. นายคณศ ดวงเพียรราช (ค.บ.) พลศึกษา จากสถาบันราชภัฏมหาสารคาม ครูผู้สอนปฐมวัย โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนปฐมวัย

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง

ขอความกรุณาผู้ประเมินพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ ตามรายการประเมิน โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ตามระดับคุณภาพ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

รายการ	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1. จุดประสงค์ถูกต้องตามหลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์					
2. จุดประสงค์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้					
3. เนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาการ และทันสมัย					
4. กิจกรรมการเรียนรู้มีระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหา					
5. กิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ทำ และแสดงออก					
6. สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา					
7. สื่อการเรียนรู้ให้สาระการเรียนรู้ที่ถูกต้อง มีคุณค่าทางวิชาการ					
8. สื่อการเรียนรู้ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน					
9. การวัดและประเมินผลครอบคลุมทักษะด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์					
10. ใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อส่งเสริม

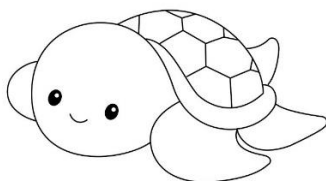
ความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

(ฉบับสำหรับครูผู้สอน)

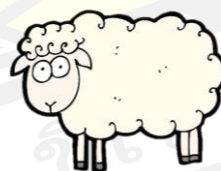
.....

คำชี้แจง : ให้ครูผู้สอนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วให้นักเรียนปฏิบัติตามเมื่อได้ฟังคำพูดของครูผู้สอน
แบบทดสอบนี้มีจำนวน 5 ข้อ โดยให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว (ใช้เวลา 20 นาที)

1. ในเวลาที่ฝนตก เราจะสังเกตเห็นนกบอออกมาหาอาหาร จากภาพให้นักเรียนวงกลม 0 ภาพกบ

2. มีสัตว์ชนิดหนึ่งซึ่งเป็นสัตว์ที่แสดงถึงความขยัน โดยจากภาพที่กำหนด ให้นักเรียนกากบาท x ทับภาพสัตว์ชนิดนั้น

3. เพื่อให้มีร่างกายที่แข็งแรง นักเรียนควรรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ โดยจากภาพที่กำหนด
ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ทับภาพอาหารที่มีประโยชน์

4. ไก่เป็นสัตว์ที่คนนำมาเลี้ยงไว้ เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ การเลี้ยงดูให้ไก่เจริญเติบโตได้ดี จึง
ต้องมีอาหารที่เหมาะสม โดยจากภาพที่กำหนด ให้นักเรียนวงกลม 0 อาหารของไก่

5. เมื่อนักเรียนต้องไปที่โรงเรียน เมื่อพบเจอคุณครูนักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร โดยจากภาพที่
กำหนด ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ทับภาพนั้น

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อส่งเสริม

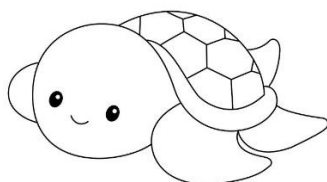
ความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

(ฉบับสำหรับนักเรียน)

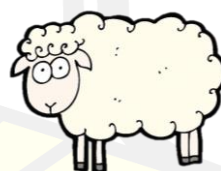
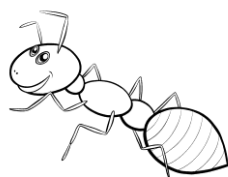
.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนตั้งใจฟังครูผู้สอน แล้วปฏิบัติตาม

1.

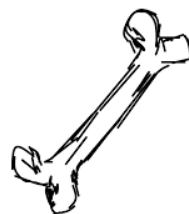
2.

3.

4.

5.

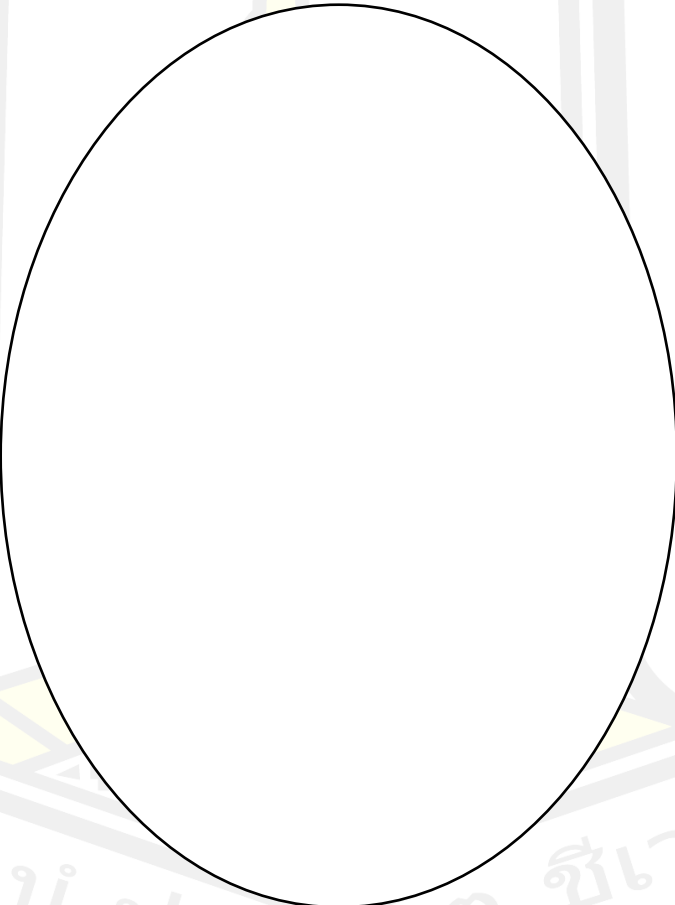
พูน ปณ ฑิต ชีเว

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ชื่อนักเรียน.....เลขที่.....

กิจกรรมที่ 1 การสร้างภาพ (Picture Construction)

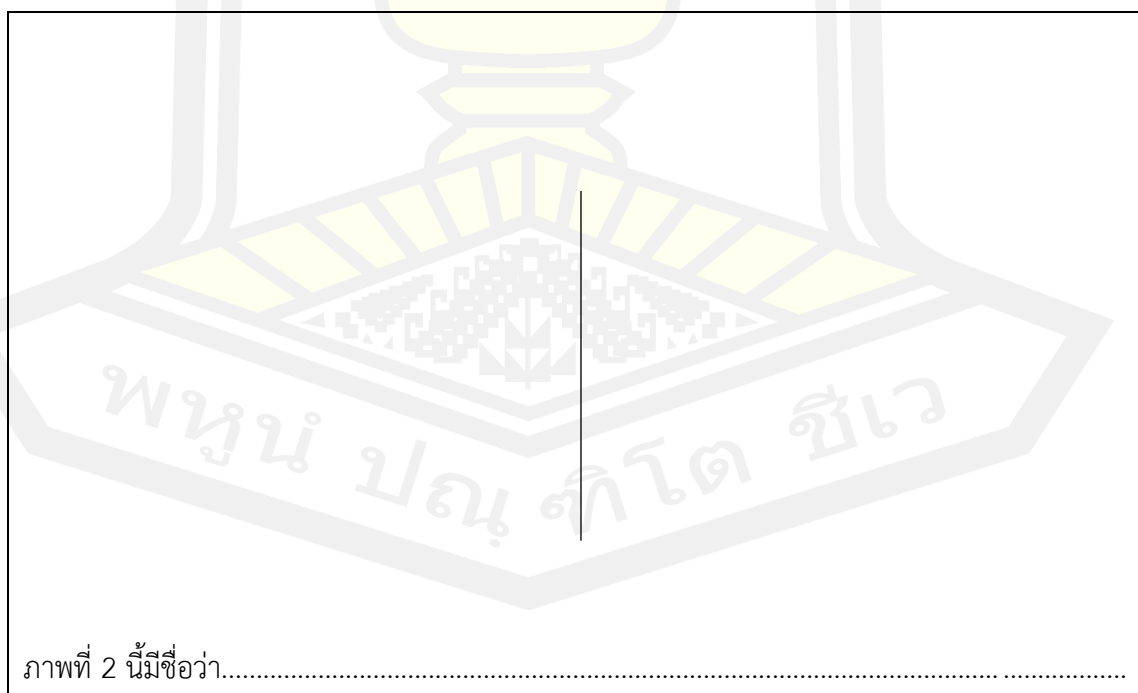
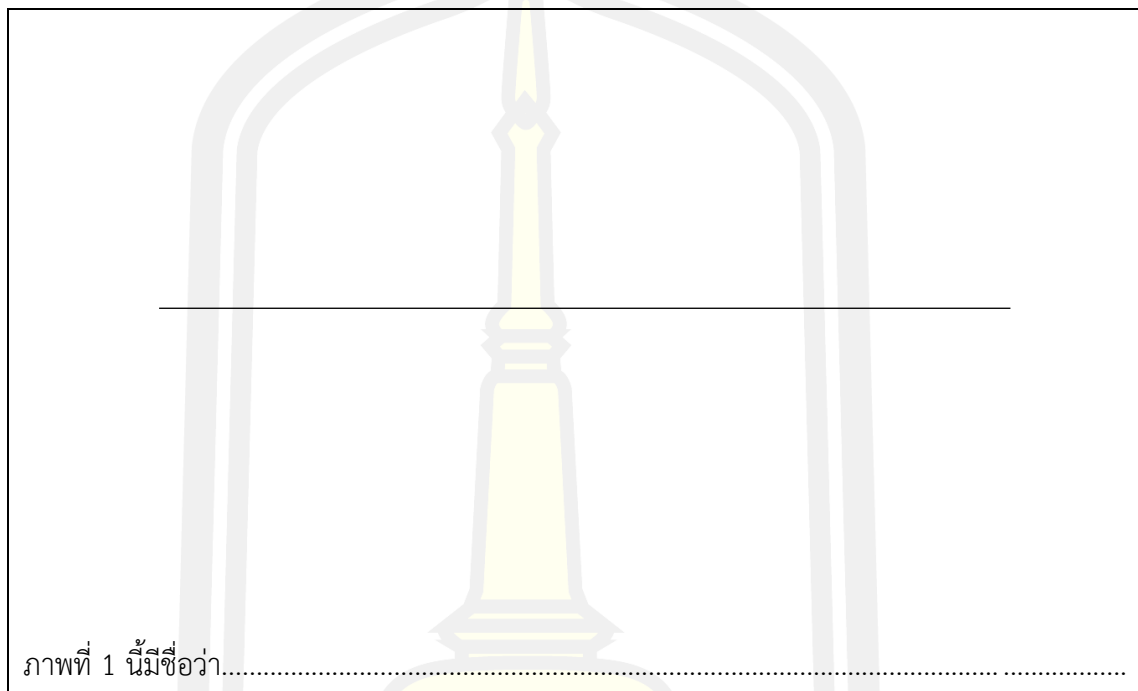
คำชี้แจง : ชวนน้อง ๆ ต่อเติมเส้นที่กำหนดให้กลายเป็นรูปภาพที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และน่าตื่นตื้น
ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ พร้อมตั้งชื่อที่น่าสนใจให้กับภาพ (ใช้เวลา 10 นาที)

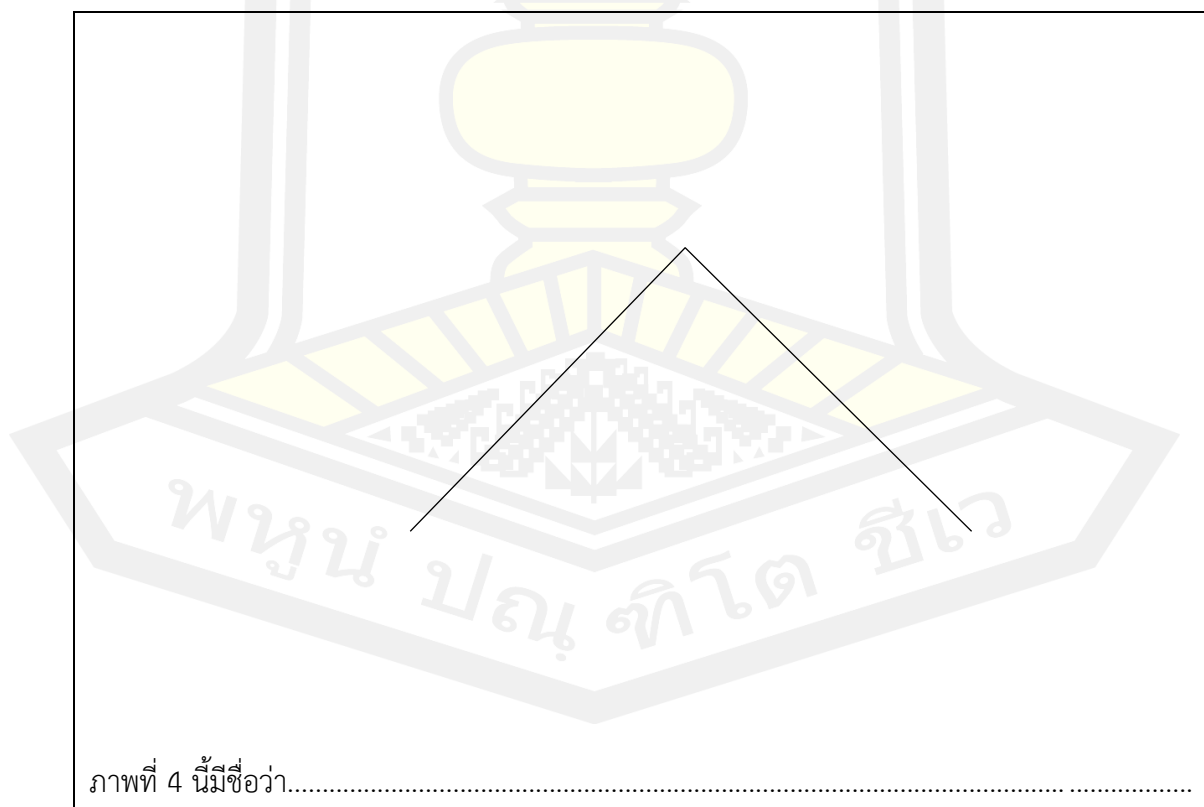
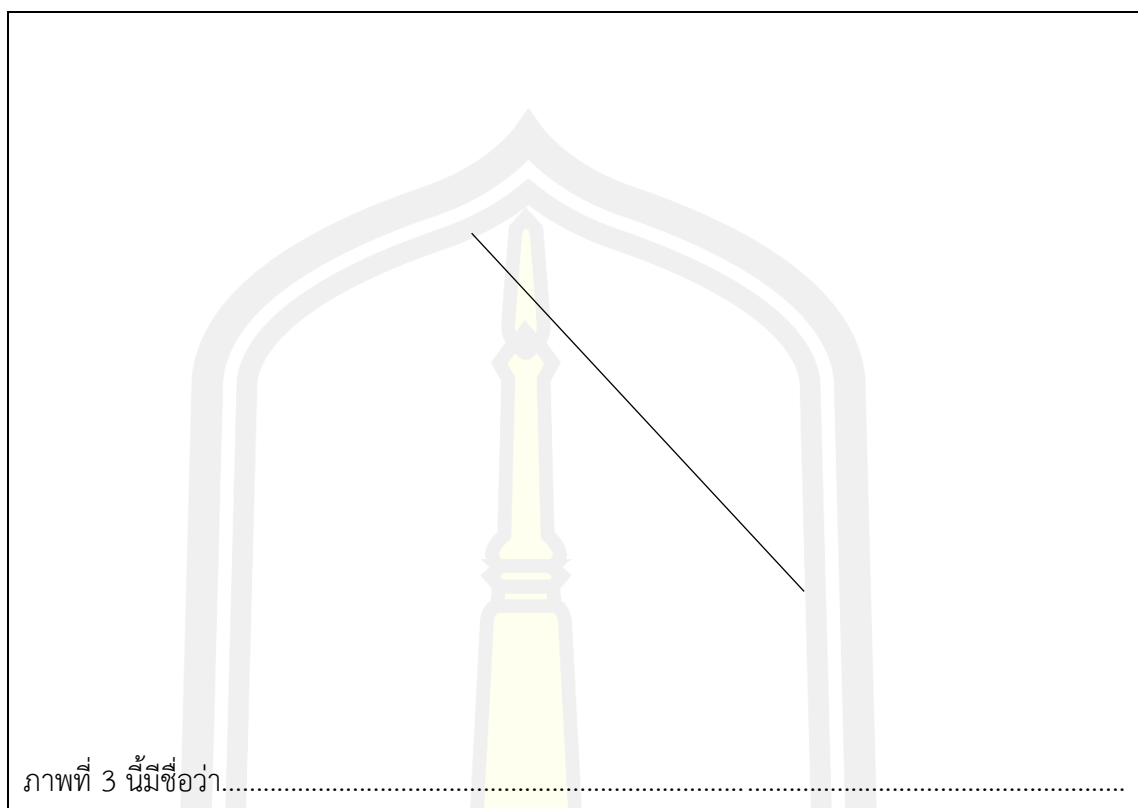

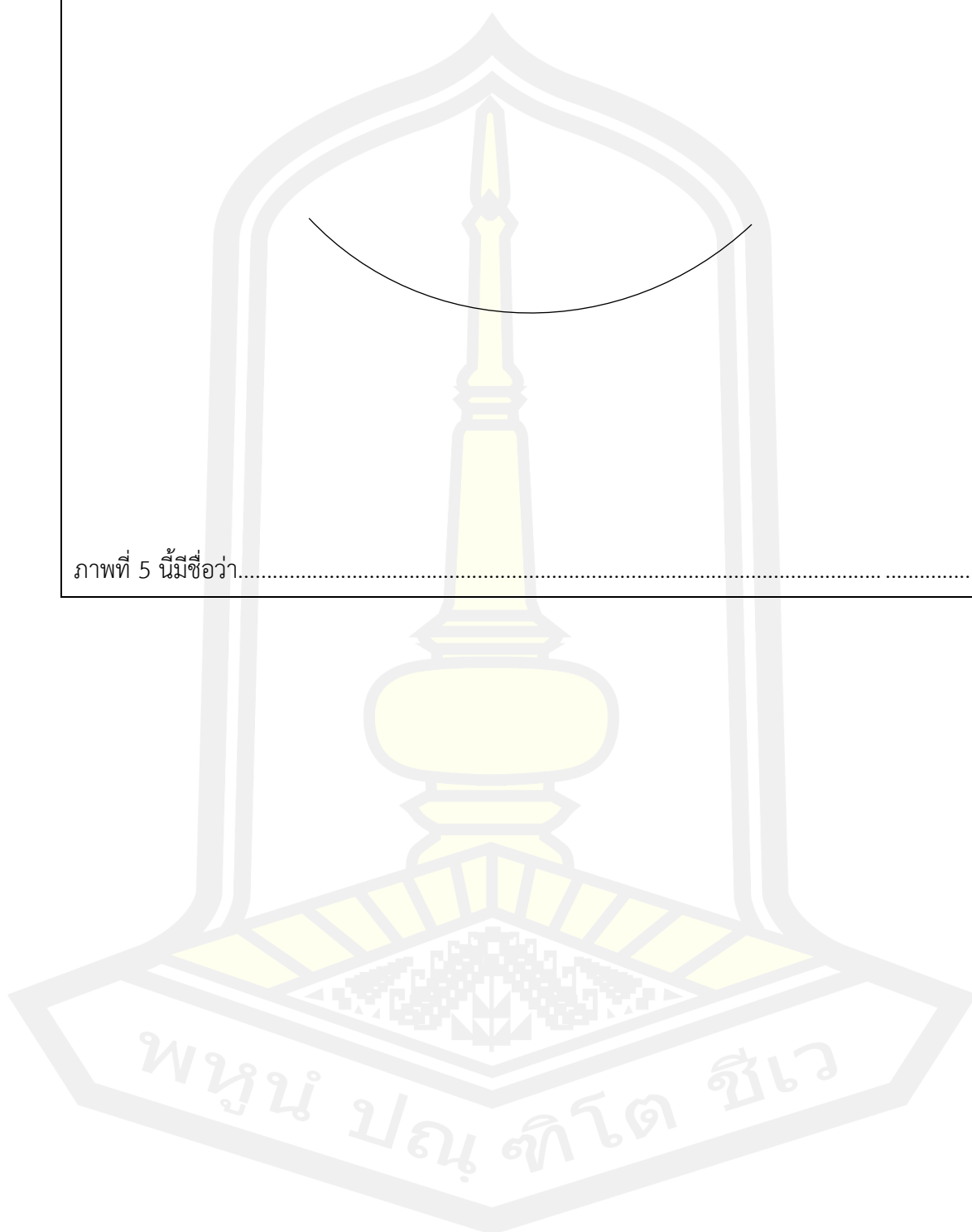
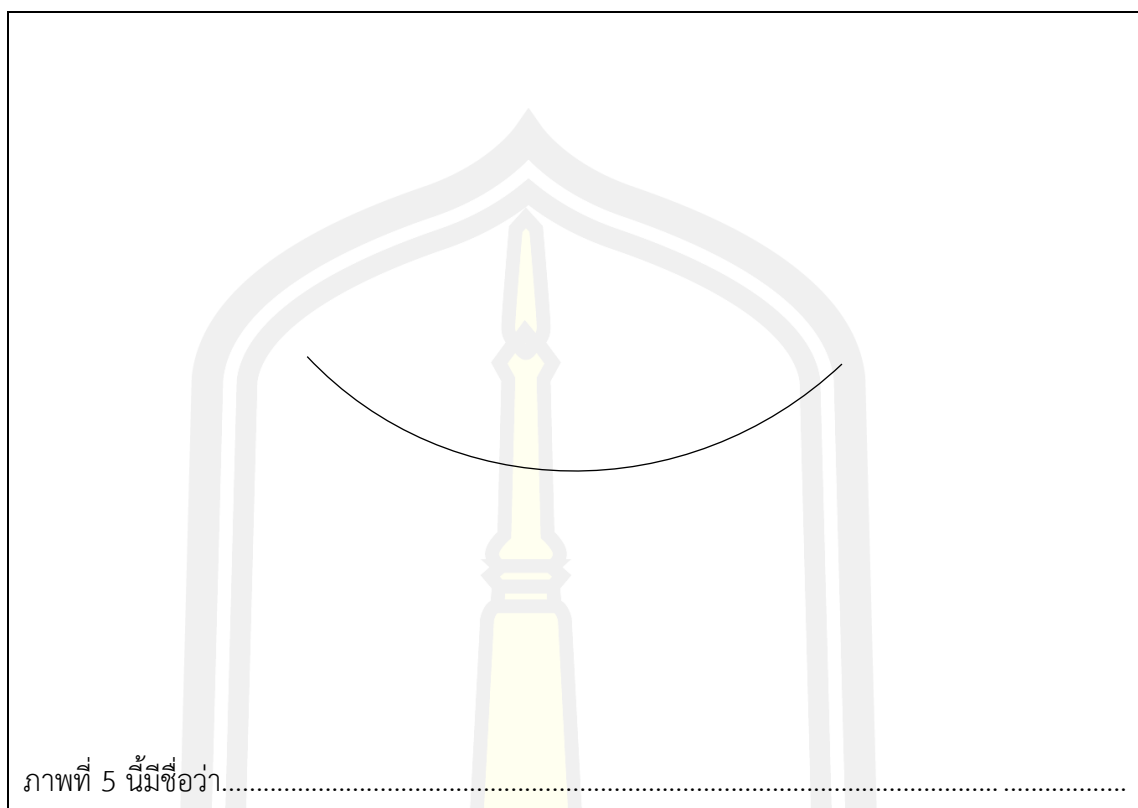
ภาพนี้ชื่อว่า.....

กิจกรรมชุดที่ 2 การเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture Completion)

คำชี้แจง : ชวนน้อง ๆ มาช่วยกัน วาดต่อเติมภาพจำนวน 5 ภาพ ให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และนำ
ต้นตอที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ พร้อมตั้งชื่อที่น่าสนใจให้กับภาพ (ใช้เวลา 10 นาที)

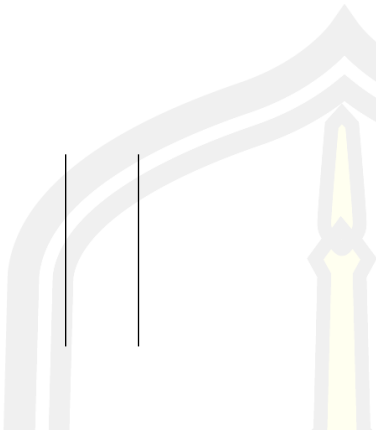
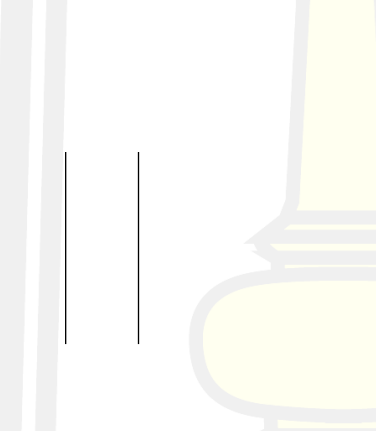
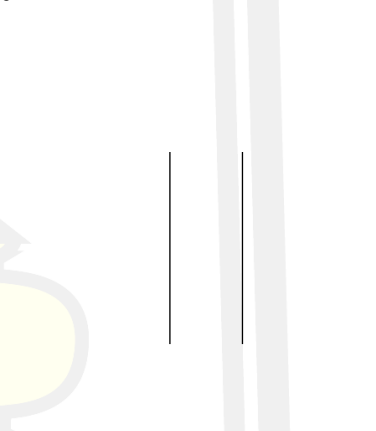

กิจกรรมชุดที่ 3 เส้นตรง (Parallel Line)

คำชี้แจง : ชวนน้อง ๆ มาช่วยกัน วาดต่อเติมเส้นคู่ขนาน จำนวน 10 คู่ โดยใช้เส้นคู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และน่าตื่นตึ่งที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ พร้อมตั้งชื่อที่น่าสนใจให้กับภาพ (ใช้เวลา 10 นาที)

1. ชื่อภาพ.....	2. ชื่อภาพ.....
3. ชื่อภาพ.....	4. ชื่อภาพ.....
5. ชื่อภาพ.....	6. ชื่อภาพ.....

7. ชื่อภาพ.....	8. ชื่อภาพ.....
9. ชื่อภาพ.....	10. ชื่อภาพ.....

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☐ ลงในช่องให้ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด หลักเกณฑ์การ

ประเมินตามระดับความคิดเห็นในแต่ละข้อความ คือ

☺ พอใจมาก

☹ พอใจน้อย

☹ ไม่พอใจ

ลำดับที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		☺	☹	☹
1.	เนื้อหาของนิทานมีความสนุก			
2.	ใช้ภาพเคลื่อนไหวเหมาะสมสวยงาม			
3.	ภาพคมชัด มองเห็นชัดเจน			
4.	น้ำเสียงในการเล่านิทานมีความน่าสนใจ			
5.	สถานที่ ฉากประกอบการเล่านิทานมีความสนใจ			

พูน ปณ จิต ชีเว

ภาคผนวก ค
คุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	แผนที่ 1			แผนที่ 2			แผนที่ 3			แผนที่ 4		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. จุดประสงค์ถูกต้องตามหลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. จุดประสงค์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3. เนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาการ และทันสมัย	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้มีระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ทำ และแสดงออก	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
6. สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
7. สื่อการเรียนรู้ให้สาระการเรียนรู้ที่ถูกต้อง มีคุณค่าทางวิชาการ	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
8. สื่อการเรียนรู้ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
9. การวัดและประเมินผลครอบคลุมทักษะด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
10. ใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.96	0.09	มากที่สุด	4.94	0.13	มากที่สุด	4.94	0.13	มากที่สุด	4.96	0.09	มากที่สุด

คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการ	แผนที่ 5			แผนที่ 6			แผนที่ 7			แผนที่ 8		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. จุดประสงค์ถูกต้องตามหลักการเขียนแผนการจัด ประสบการณ์	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
2. จุดประสงค์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. เนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาการ และทันสมัย	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้มีระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ทำ และแสดงออก	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
6. สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
7. สื่อการเรียนรู้ให้สาระการเรียนรู้ที่ถูกต้อง มีคุณค่าทาง วิชาการ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
8. สื่อการเรียนรู้ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
9. การวัดและประเมินผลครอบคลุมทักษะด้านการฟังและ ความคิดสร้างสรรค์	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
10. ใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	5.00	0.00	มากที่สุด	4.96	0.09	มากที่สุด	4.98	0.04	มากที่สุด	4.98	0.04	มากที่สุด

คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการ	แผนที่ 9			แผนที่ 10			แผนที่ 11			แผนที่ 12		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. จุดประสงค์ถูกต้องตามหลักการเขียนแผนการจัด ประสบการณ์	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. จุดประสงค์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. เนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาการ และทันสมัย	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้มีระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ทำ และแสดงออก	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
6. สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
7. สื่อการเรียนรู้ให้สาระการเรียนรู้ที่ถูกต้อง มีคุณค่าทาง วิชาการ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
8. สื่อการเรียนรู้ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
9. การวัดและประเมินผลครอบคลุมทักษะด้านการฟังและ ความคิดสร้างสรรค์	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
10. ใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.98	0.04	มากที่สุด	4.96	0.09	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด

คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการ	แผนที่ 13			แผนที่ 14			แผนที่ 15		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. จุดประสงค์ถูกต้องตามหลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. จุดประสงค์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. เนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาการ และทันสมัย	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้มีระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหา	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ทำ และแสดงออก	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
6. สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
7. สื่อการเรียนรู้ให้สาระการเรียนรู้ที่ถูกต้อง มีคุณค่าทางวิชาการ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
8. สื่อการเรียนรู้ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
9. การวัดและประเมินผลครอบคลุมทักษะด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
10. ใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.98	0.04	มากที่สุด	4.98	0.04	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด

สรุป แผนการจัดการเรียนรู้มีระดับคุณภาพอยู่ระดับ 4.94-5.00

ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง
 ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

สรุป ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบมีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) รายข้อ
 ของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (B)	ค่าความเชื่อมั่น (α)	แปลผล
1	0.48	0.42	0.86	ใช้ได้
2	0.36	0.46	0.87	ใช้ได้
3	0.55	0.51	0.86	ใช้ได้
4	0.43	0.46	0.87	ใช้ได้
5	0.62	0.43	0.86	ใช้ได้

สรุป ค่าความยากง่าย (p) มีค่าตั้งแต่ 0.36-0.62 ส่วนค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ 0.42-0.51 และ
 ค่าความเชื่อมั่น (α) มีค่าตั้งแต่ 0.86-0.87

ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
กิจกรรมที่ 1								
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
กิจกรรมที่ 2								
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
กิจกรรมที่ 3								
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

สรุป ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบมีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) รายข้อ
ของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

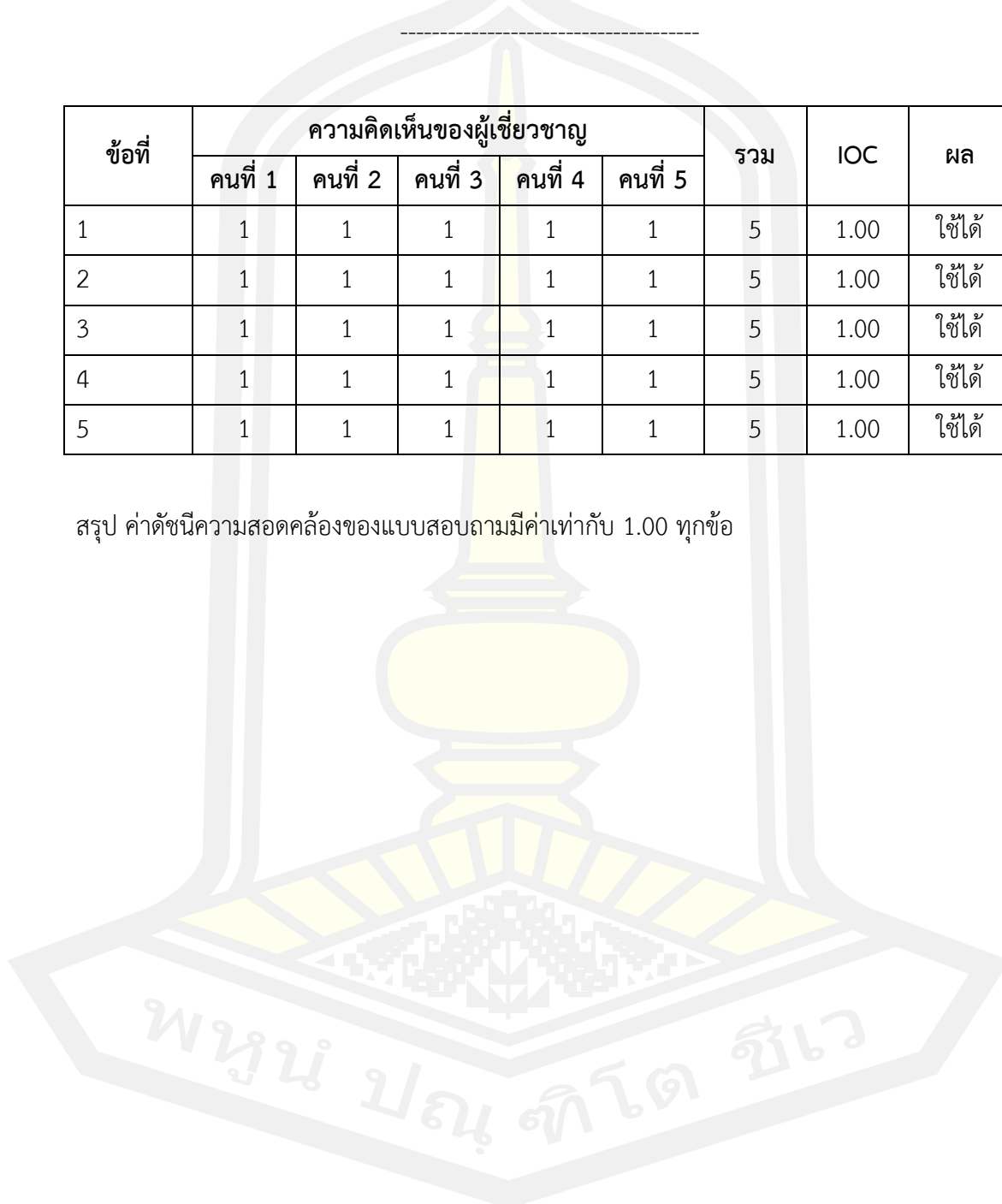
ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (B)	แปลผล
กิจกรรมที่ 1			
1	0.40	0.41	ใช้ได้
กิจกรรมที่ 2			
1	0.48	0.42	ใช้ได้
2	0.54	0.58	ใช้ได้
3	0.53	0.55	ใช้ได้
4	0.57	0.56	ใช้ได้
5	0.42	0.52	ใช้ได้
กิจกรรมที่ 3			
1	0.53	0.71	ใช้ได้
2	0.54	0.47	ใช้ได้
3	0.53	0.42	ใช้ได้
4	0.54	0.57	ใช้ได้
5	0.55	0.42	ใช้ได้
6	0.53	0.41	ใช้ได้
7	0.52	0.40	ใช้ได้
8	0.57	0.43	ใช้ได้
9	0.61	0.42	ใช้ได้
10	0.53	0.44	ใช้ได้

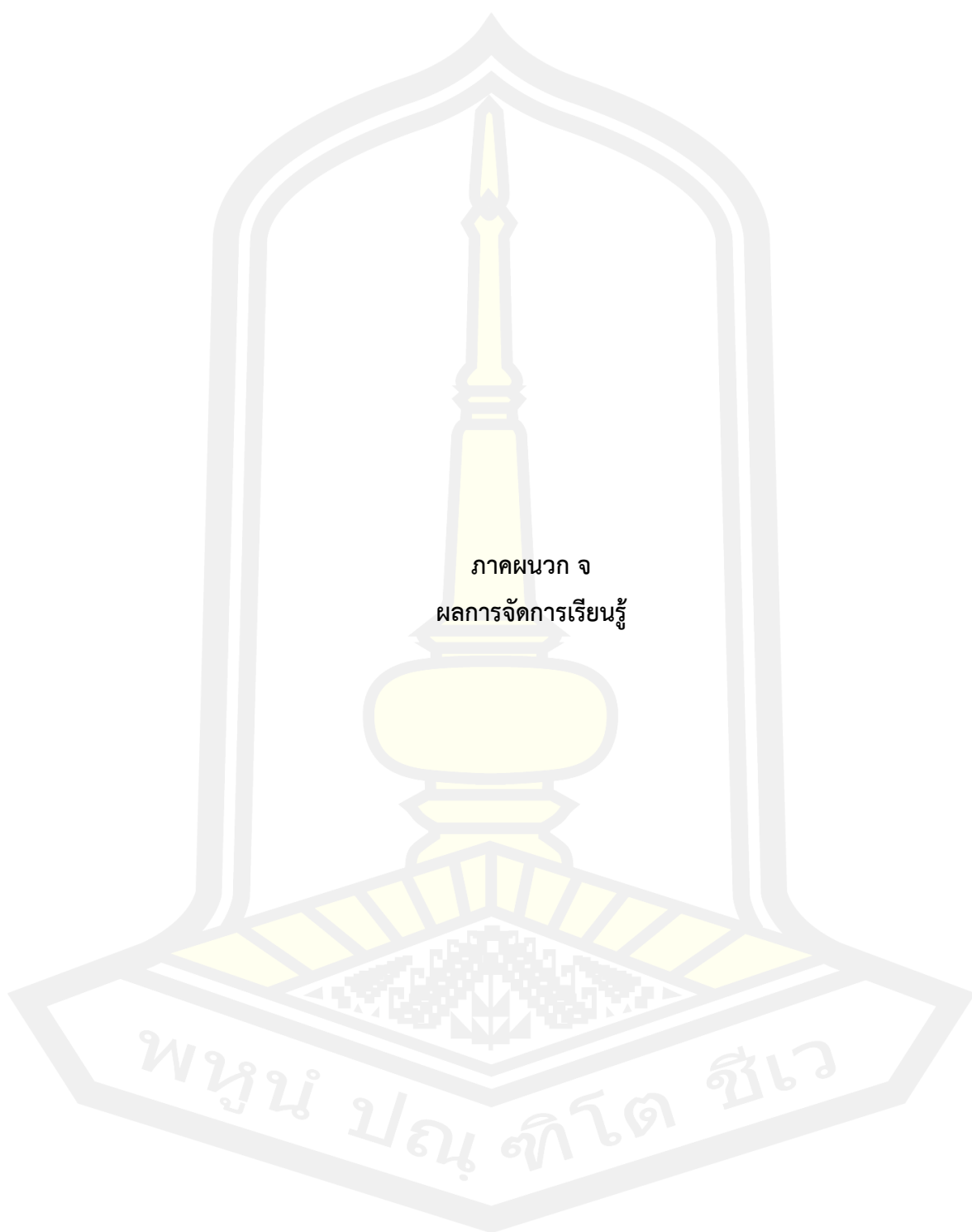
สรุป ค่าความยากง่าย (p) มีค่าตั้งแต่ 0.40-0.71 และค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ 0.40-0.71

ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปี
 ที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์ศิลปะที่มีต่อ
 ความสามารถด้านการฟังและความคิดสร้างสรรค์

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

สรุป ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

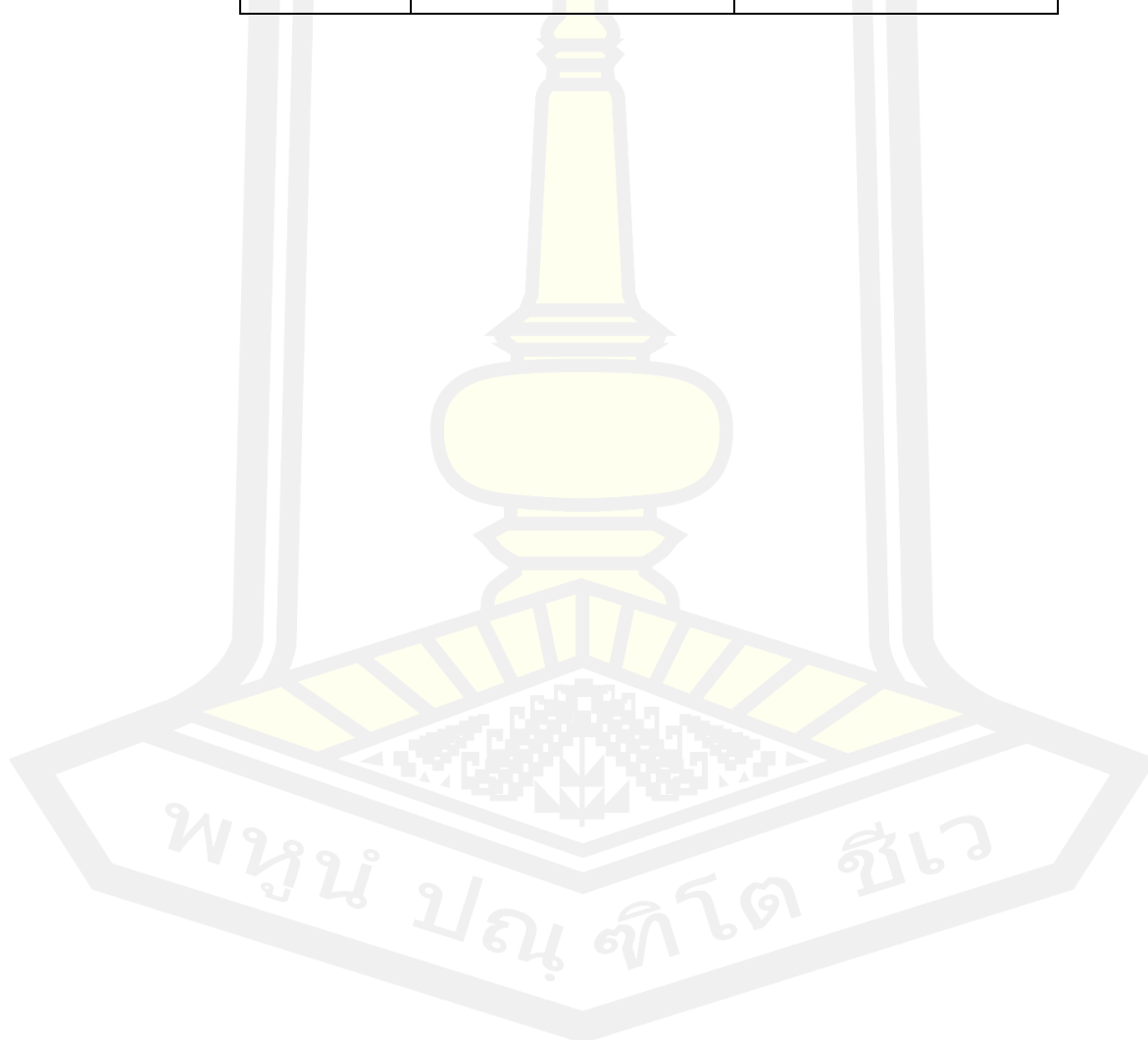

ผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง
 ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

คนที่	คะแนนทดสอบก่อนเรียน 5 คะแนน	คะแนนสอบหลังเรียน 5 คะแนน
1	2	4
2	2	5
3	2	5
4	1	5
5	2	5
6	3	5
7	2	5
8	1	5
9	2	5
10	1	4
11	1	5
12	2	5
13	2	5
14	1	4
15	1	5
16	2	5
17	3	4
18	3	5
19	2	5
20	1	5
21	2	4
22	2	5
23	1	5
24	1	5
25	1	4

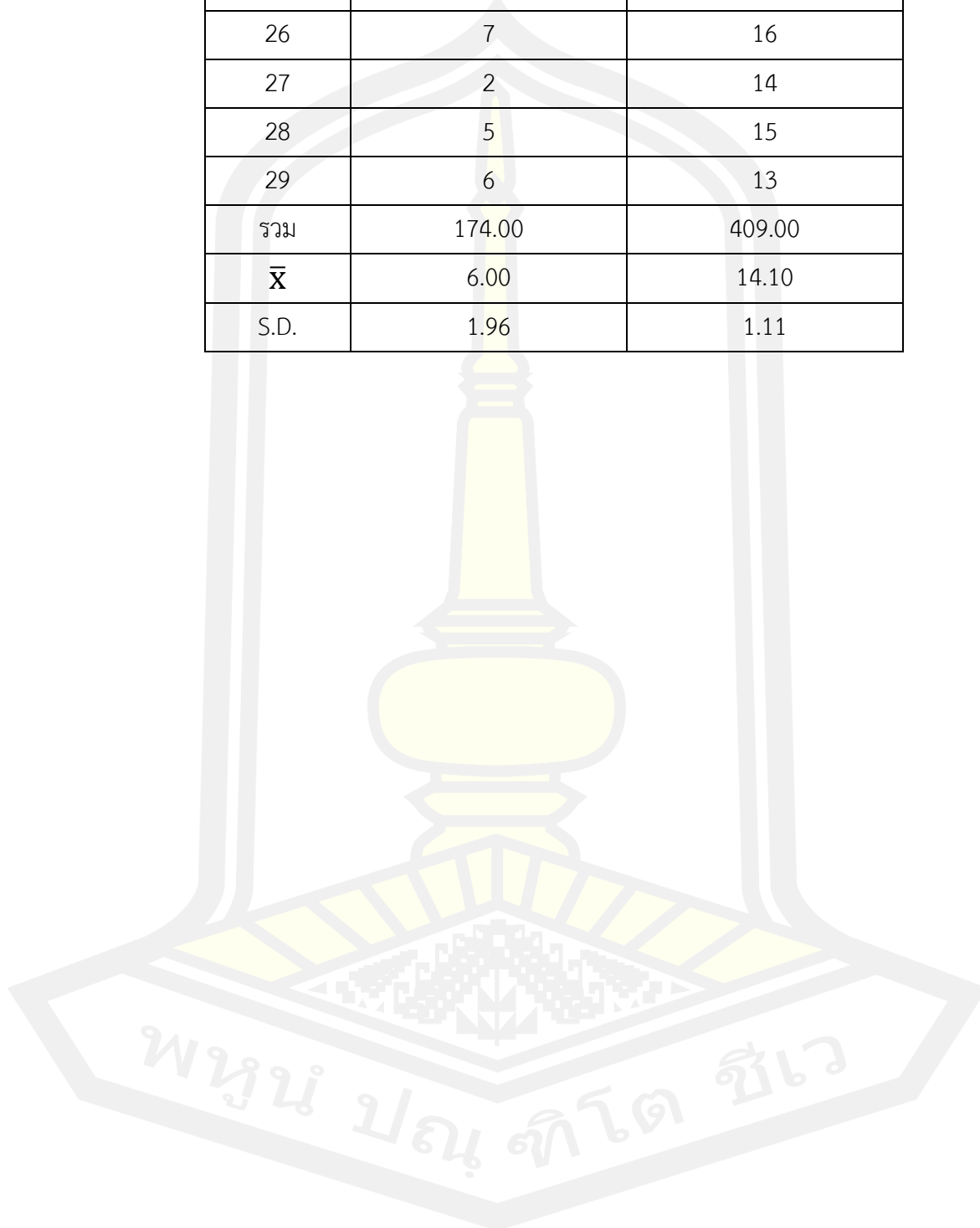
คนที่	คะแนนทดสอบก่อนเรียน 5 คะแนน	คะแนนสอบหลังเรียน 5 คะแนน
26	1	5
27	2	5
28	2	4
29	2	5
รวม	50.00	138.00
$\bar{X}$	1.72	4.76
S.D.	0.65	0.44

ผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

คนที่	คะแนนทดสอบก่อนเรียน 16 คะแนน	คะแนนสอบหลังเรียน 16 คะแนน
1	5	12
2	7	14
3	4	13
4	6	14
5	8	15
6	5	14
7	7	15
8	9	14
9	6	15
10	5	13
11	6	15
12	7	14
13	3	15
14	5	14
15	8	13
16	6	14
17	3	12
18	5	14
19	8	15
20	9	15
21	10	13
22	5	15
23	8	16
24	3	12
25	6	15

คนที่	คะแนนทดสอบก่อนเรียน 16 คะแนน	คะแนนสอบหลังเรียน 16 คะแนน
26	7	16
27	2	14
28	5	15
29	6	13
รวม	174.00	409.00
$\bar{X}$	6.00	14.10
S.D.	1.96	1.11

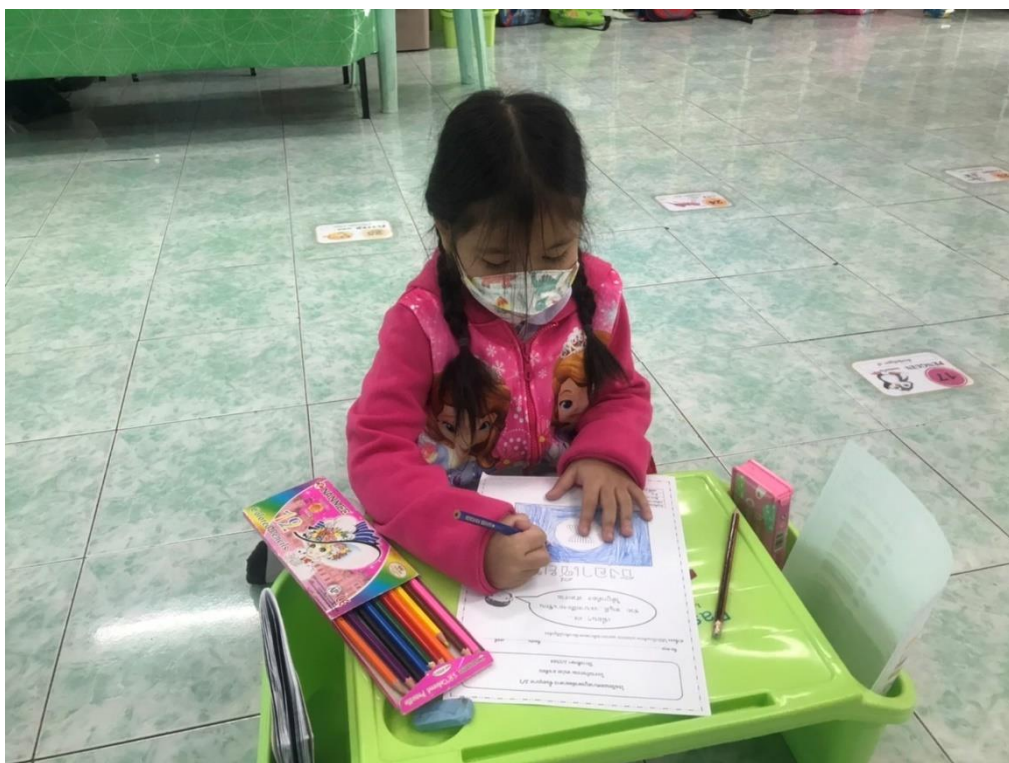

ภาคผนวก ฉ
ภาพประกอบการวิจัย

พูนัน ปณ จิตโต ชีวะ

การทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อสร้างความคุ้นเคย

นักเรียนทำกิจกรรมตามบทเรียน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางธनिया สายดำลิง
วันเกิด	วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2527
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 14/12 หมู่บ้านสุตาภรณ์โฮม ตำบลตลาด อำเภอเมือง มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กองการศึกษาเทศบาลเมืองมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2543 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมิตรภาพ อำเภอแกลง จังหวัด มหาสารคาม พ.ศ. 2546 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยอาชีวศึกษา มหาสารคาม พ.ศ. 2548 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยอาชีวศึกษา มหาสารคาม พ.ศ. 2550 ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) สาขาวิชาบริหารธุรกิจ แขนงวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ. 2555 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (ศษ.บ) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2565 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและ การสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ จิต ชีวะ